

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

EVLİ KADINLARDA EVLİLİK VE YAŞAM DOYUMU
İLE ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMLARI ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zeynep KILIÇLI

İstanbul
Temmuz - 2022

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

EVLİ KADINLARDA EVLİLİK VE YAŞAM DOYUMU İLE
ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zeynep KILIÇLI

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Hakan AKÇAY

İstanbul
Temmuz - 2022

TEZ ONAY FORMU

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Anabilim Dalı, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Bilim dalı YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman Prof. Dr. Hakan AKÇAY

Üye Dr. Öğr. Üyesi Besra TAŞ

Üye Doç. Dr. Hatice KADIOĞLU ATEŞ

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Prof. Dr. Metin TOPRAK
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “**Evli Kadınlarda Evlilik ve Yaşam Doyumu İle Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Zeynep KILIÇLI

ÖN SÖZ

Tez çalışmam sürecimde desteğini ve zamanını benden esirgemeyen değerli danışman hocam Sayın Prof. Dr. Hakan Akçay'a, teşekkürü borç bilirim. Ayrıca veri toplama sürecimde benden desteklerini esirgemeyen sevgili dostlarıma ve katılımcılara teşekkür ederim.

Zeynep KILIÇLI

İstanbul - 2022

ÖZET

EVLİ KADINLARDA EVLİLİK VE YAŞAM DOYUMU İLE ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Zeynep KILIÇLI

Yüksek Lisans, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hakan AKÇAY

Temmuz - 2022, 96 Sayfa

Çalışmanın amacı evli kadınlarda evlilik ve yaşam doyumu ile çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Söz konusu ilişkinin incelenmesi amacıyla nicel desenli yöntemlerden biri olan tarama modeline başvurulmuştur. Çalışmada tarama modeli doğrultusunda, değişkenler arasındaki ilişkinin ortaya konması noktasında ölçeklerden yararlanılmıştır. Katılımcıların evlilik doyumlarının incelenmesi için Evlilik Doyum Ölçeği; yaşam doyumu düzeylerinin ortaya konması için Yetişkin Yaşam Doyum Ölçeği ve son olarak çocuk yetiştirme tutumlarının ortaya konması için Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği kullanılmıştır. Anket uygulaması sonucunda, Yetişkin Yaşam Doyum Ölçeği toplam puanı ile Evlilik Doyum Ölçeği ve Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği toplam puanı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada evli kadınların kişisel özelliklerinden evlilik yaşı ile Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği toplam puanı arasında negatif yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Yaş ile Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği toplam puanı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Son olarak, evli kadınların çalışma durumları ile Yetişkin Yaşam Doyum Ölçeği toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu, Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği ve Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puanı arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Evlilik Doyumu, Yaşam Doyumu, Çocuk Yetiştirme

ABSTRACT
INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN
MARRIAGE AND LIFE SATISFACTION AND CHILD-
REARING ATTITUDES IN MARRIED WOMEN

Zeynep KILIÇLI

Master, Family Counseling and Education

Thesis Advisor: Asst. Prof. Dr. Hakan AKÇAY

July- 2022, 96 Pages

The aim of the study is to examine the relationship between marriage and life satisfaction and child-rearing attitudes in married women. In order to examine the relationship in question, the scanning model, which is one of the quantitative patterned methods, was used. In the study, in line with the scanning model, scales were used to reveal the relationship between the variables. Marriage Satisfaction Scale for examining participants' marital satisfaction; Adult Life Satisfaction Scale was used to reveal life satisfaction levels and finally, Parent Child Rearing Attitudes Scale was used to reveal child-rearing attitudes. As a result of the survey, it was determined that there was a positive and significant relationship between the Adult Life Satisfaction Scale total score and the Marriage Satisfaction Scale and Parent Child Raising Attitude Scale total score. In the study, it was determined that there is a negative relationship between the personal characteristics of married women and the total score of the Adult Life Satisfaction Scale. Finally, it was concluded that there was a significant difference between the working status of married women and their Adult Life Satisfaction Scale total scores, and there was no significant difference between the Parent Child Raising Attitude Scale and Marriage Satisfaction Scale total scores.

Keywords: Marriage Satisfaction, Life Satisfaction, Child Rearing

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	ii
ÖN SÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLO LİSTESİ	ix
KISALTMALAR LİSTESİ	xi
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem	2
1.2. Amaç	3
1.3. Araştırma Problemleri.....	4
1.4. Araştırmanın Önemi.....	4
1.5. Varsayımlar	6
1.6. Sınırlılıklar	6
1.7. Tanımlar	6
İKİNCİ BÖLÜM	7
EVLİ KADINLARDA EVLİLİK VE YAŞAM DOYUMU İLE ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMU	7
2.1. Evlilik Kavramı.....	7
2.2. Evlilik Doymu.....	8
2.3. Evlilik Doymunu Etkileyen Faktörler.....	9
2.4. Evlilik Doymu İle İlgili Yapılan Araştırmalar	11
2.5. Yaşam Doymu Kavramı.....	12
2.6. Yaşam Doymunun Önemi.....	14
2.7. Yaşam Doymuna Etki Eden Değişkenler.....	15
2.8. Yaşam Doymu İle İlgili Yapılmış Araştırmalar.....	16
2.9. Tutum Kavramı	18
2.10. Tutum Oluşumu ve Tutumun Öğeleri	18
2.10.1. Bilişsel Öğeler.....	19

2.10.2. Duygusal Öge.....	19
2.10.3. Davranışsal Öge	20
2.11. Çocuk Yetiştirme Tutumları	20
2.11.1. İzin Verici Tutum.....	21
2.11.2. Otoriter Tutum	21
2.11.3. İhmalkar Tutum	22
2.11.4. Demokratik Tutum.....	22
2.11.5. Aşırı Koruyucu Tutum.....	22
2.12. Çocuk Yetiştirme Tutumlarını Etkileyen Faktörler	23
2.13. Çocuk Yetiştirmede Ailenin Rolü.....	24
2.14. Çocuk Yetiştirme Tutumlarıyla İlgili Yapılmış Araştırmalar	25
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	27
YÖNTEM	27
3.1. Araştırmanın Modeli	27
3.2. Evren ve Örneklem	27
3.3. Veri Toplama Araçları	27
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	27
3.3.2. Evlilik Doyum Ölçeği.....	27
3.3.3. Yetişkin Yaşam Doyum Ölçeği (YYDÖ).....	28
3.3.4. Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği (ABCYTÖ).....	28
3.3. Veri Analizi	29
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	30
ARAŞTIRMA BULGULARI.....	30
4.1. Demografik Bilgiler	30
4.2. Evli Kadınların Evlilik Doyum Düzeyleri	31
4.3. Evli Kadınların Yaşlarına Göre Evlilik Doyumları	32
4.4. Evli Kadınların Evlilik Yaşlarına Göre Evlilik Doyumları.....	33
4.5. Evli Kadınların Eğitim Düzeylerine Göre Evlilik Doyumları	34
4.6. Evli Kadınların Mesleklerine Göre Evlilik Doyumları.....	34
4.7. Evli Kadınların Çalışma Durumlarına Göre Evlilik Doyumları	36
4.8. Evli Kadınların Çocuk Sayılarına Göre Evlilik Doyumları	36
4.9. Evli Kadınların Yaşam Doyum Düzeyleri	37
4.10. Evli Kadınların Yaşlarına Göre Yaşam Doyumları	37

4.11. Evli Kadınların Evlilik Yaşlarına Göre Yaşam Doyumları	38
4.12. Evli Kadınların Eğitim Düzeylerine Göre Yaşam Doyumları	40
4.13. Evli Kadınların Mesleklerine Göre Yaşam Doyumları.....	40
4.14. Evli Kadınların Çalışma Durumlarına Göre Yaşam Doyumları.....	42
4.15. Evli Kadınların Çocuk Sayılarına Göre Yaşam Doyumları.....	42
4.16. Evli Kadınların Çocuk Yetiştirme Tutumları.....	43
4.17. Evli Kadınların Yaşlarına Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları	44
4.18. Evli Kadınların Evlilik Yaşlarına Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları	45
4.19. Evli Kadınların Eğitim Düzeylerine Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları	46
4.20. Evli Kadınların Mesleklerine Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları.....	46
4.21. Evli Kadınların Çalışma Durumlarına Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları	48
4.22. Evli Kadınların Çocuk Sayılarına Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları	48
4.23. Evli Kadınların Evlilik Doyumu ve Yaşam Doyumları Arasındaki İlişki	49
4.24. Evli Kadınların Evlilik Doyumu İle Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasındaki İlişki	50
4.25. Evli Kadınların Yaşam Doyumları İle Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasındaki İlişki	51
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	53
TARTIŞMA VE DEĞERLENDİRME	53
5.1. Genel Değerlendirme ve Tartışma	53
5.2. Öneriler	60
KAYNAKÇA.....	62
EKLER.....	78
Ek 1: Anket ve Araştırma İzin Belgesi	78
Ek 2: Kişisel Bilgi Formu	79
Ek 3: Evlilik Doyum Ölçeği	80
Ek 4: Yetişkin Yaşam Doyum Ölçeği (YYDÖ)	82
Ek 5: Yetişkin Yaşam Doyum Ölçeği (YYDÖ).....	83
ÖZGEÇMİŞ.....	85

TABLO LİSTESİ

Tablo 4.1: Evli Kadınların Demografik Bilgileri Frekans ve Yüzde Değerleri.....	30
Tablo 4.2: Evli Kadınların Evlilik Doyum Düzeylerinin Tanımlayıcı İstatistikleri ..	32
Tablo 4.3: Evli Kadınların Yaşlarına Göre Evlilik Doyum Düzeylerinin ANOVA Testi Sonuçları.....	32
Tablo 4.4: Evli Kadınların Evlilik Yaşlarına Göre Evlilik Doyum Düzeylerinin ANOVA Testi Sonuçları	33
Tablo 4.5: Evli Kadınların Eğitim Düzeylerine Göre Evlilik Doyum Düzeylerinin t Testi Sonuçları	34
Tablo 4.6: Evli Kadınların Mesleklerine Göre Evlilik Doyum Düzeylerinin ANOVA Testi Sonuçları	35
Tablo 4.7: Evli Kadınların Çalışma Durumlarına Göre Evlilik Doyum Düzeylerinin t Testi Sonuçları	36
Tablo 4.8: Evli Kadınların Çocuk Sayılarına Göre Evlilik Doyum Düzeylerinin ANOVA Testi Sonuçları	37
Tablo 4.9: Evli Kadınların Yaşam Doyum Düzeylerinin Tanımlayıcı İstatistikleri ..	37
Tablo 4.10: Evli Kadınların Yaşlarına Göre Yaşam Doyum Düzeylerinin ANOVA Testi Sonuçları.....	38
Tablo 4.11: Evli Kadınların Evlilik Yaşlarına Göre Yaşam Doyum Düzeylerinin ANOVA Testi Sonuçları	39
Tablo 4.12: Evli Kadınların Eğitim Düzeylerine Göre Yaşam Doyum Düzeyleri t Testi Sonuçları.....	40
Tablo 4.13: Evli Kadınların Mesleklerine Göre Yaşam Doyum Düzeylerinin ANOVA Testi Sonuçları	41
Tablo 4.14: Evli Kadınların Çalışma Durumlarına Göre Yaşam Doyum Düzeylerinin t Testi Sonuçları.....	42
Tablo 4.15: Evli Kadınların Çocuk Sayılarına Göre Yaşam Doyum Düzeylerinin ANOVA Testi Sonuçları	43
Tablo 4.16: Evli Kadınların Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Tanımlayıcı İstatistikleri.....	43

Tablo 4.17: Evli Kadınların Yaşlarına Göre Çocuk Yetiştirme Tutumlarının ANOVA Testi Sonuçları	44
Tablo 4.18: Evli Kadınların Evlilik Yaşlarına Göre Çocuk Yetiştirme Tutumlarının ANOVA Testi Sonuçları	45
Tablo 4.19: Evli Kadınların Eğitim Düzeylerine Göre Çocuk Yetiştirme Tutumlarının t Testi Sonuçları	46
Tablo 4.20: Evli Kadınların Mesleklerine Göre Çocuk Yetiştirme Tutumlarının ANOVA Testi Sonuçları	47
Tablo 4.21: Evli Kadınların Çalışma Durumlarına Göre Çocuk Yetiştirme Tutumlarının t Testi Sonuçları	48
Tablo 4.22: Evli Kadınların Çocuk Sayılarına Göre Çocuk Yetiştirme Tutumlarının ANOVA Testi Sonuçları	49
Tablo 4.23: Evli Kadınların Evlilik Doyumu İle Yaşam Doyumları Arasındaki İlişkinin Korelasyon Analizi Sonuçları	50
Tablo 4.24: Evli Kadınların Evlilik Doyumları İle Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasındaki İlişkinin Korelasyon Analizi Sonuçları	51
Tablo 4.25: Evli Kadınların Yaşam Doyumları İle Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasındaki İlişkinin Korelasyon Analizi Sonuçları	52

KISALTMALAR LİSTESİ

ABTÖ	: Anne-Baba Tutum Ölçeği
f	: Kişi Sayısı
p	: Anlamlılık Düzeyi
r	: Korelasyon Katsayısı
SS	: Standart Sapma
X	: Ortalama
%	: Yüzde
$Sh_{\bar{x}}$	: Standart Hata
Sd	: Serbestlik Derecesi
KO	: Kareler Ortalaması
KT	: Kareler Toplamı
Var. K.	: Varyans Kaynağı
YYDÖ	: Yetişkin Yaşam Doyum Ölçeği

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Aile, toplumu oluşturan en küçük birim ve toplumsal yapının en temel simgesidir. Önce eşler, sonra çocuklarla başlayan ve diğer akrabalarla büyüyen aile, toplumun temelini oluşturur. Aile, toplumdaki insanların kalbi, koşulsuz sevgi ve fedakarlığın hissedildiği ilk ve en güçlü yerdir (Aybey, 2017: 20). Aile; toplumun ürünü, çocuk ise ailenin bir ürünüdür. Çocuk, çevresinde olup bitenlere bakarak hayatını yaşar. Her çocuk hayata sıfırdan başlar ve kendisine nasıl şekil verilirse o şekilde yaşar. Çocuğa güven ve konfor alanının sağlanması, çocuğun geleceğine yol göstermesi açısından önem taşımaktadır (Kaya, 2018: 30).

Evlilik, insanlık tarihinde önemli bir yere sahip olup nesilden nesile aktararak önemini korumaya devam etmektedir. Evlilik ile toplumunun temel bileşeni olan ailenin temelleri atılmakta, bireylerin birçok ihtiyacı aile içerisinde giderilmektedir. Çocuk, evlilik yoluyla kurulan aile sistemi içinde yetişir. Ailede ayrıca, kişilerin sevgi, saygı, ilgi ihtiyacı karşılanır ve kişilik yapısı gelişim gösterir. Evlilik ilişkisi ne kadar güçlüyse, evlilik ilişkisi yoluyla kurulan aile de o kadar güçlü olur. Bu açıdan evlilik, insan hayatında önemli bir yere sahiptir. Son zamanlarda yapılan çalışmalarda, aile kurumunun desteklenmesi, güçlendirilmesi ve devamlılığının sağlanmasında evlilik ilişkilerinin güçlendirilmesi gerektiğinden söz edilmektedir. Bu nedenle aile ile birlikte ele alınması gereken önemli kavramlardan biri de evliliğdir (Kavak, 2018: 1).

Evlilik, iki yetişkin için bir hayat ortaklığı sağlamak ve hayatı paylaşmak olup kanunların öngördüğü şekilde birleşmeyi ifade eder (Güran, 1983: 161). Evlilikte eşler, birbirine güvenmeli, birleşmeli, korumalı ve geleceğe dönük planlar yapmalı, toplumda yer edinmek gibi bazı sosyal ihtiyaçların yanında sevmek, sevilme, takdir edilme, acıyı ve tatlılığı paylaşma gibi psikolojik ihtiyaçlarını da giderirler. Ayrıca evlilik yoluyla bireyler cinsel istek ve beklentileri karşılamak, çocuk sahibi olma ve çocuk yetiştirme gibi bazı biyolojik ihtiyaçlarını karşılayabilirler (Özguven, 2014: 19-20).

Yaşam doyumuna katkı sağladığı birçok çalışma ile tespit edilen evlilik doyumunun yükseltilmesinde, evlilik ilişkisinin olumlu şekilde sürdürülmesi gerektiğinden söz

edilmektedir. Evlilik doyumu, eşler arasındaki ilişkinin kalitesi, eşler arasındaki mutluluk düzeyi, kısacası eşler arasındaki ahenk ve uyumu ifade eder (Heyman vd., 1994: 432). Evlilik doyumu yüksek olan çiftlerde fiziksel ve ruhsal sağlık durumu korunmakla birlikte stres düzeyi daha düşük düzeyde seyreder. Buna karşın, evlilik doyumu düşük olan çiftlerde yoğun şekilde stres görülmektedir. Bu durum, çocuklarının da aynı sorunlarla karşılaşmasını beraberinde getirmektedir (Kirby, 2005: 183). Sonuç olarak, evlilik doyumunun yüksek veya düşük olması, çiftleri birçok açıdan etkilemekle birlikte çocukların yetişme tarzları üzerinde de etkilidir (Kavak, 2018: 2). Ailede, çiftlerin çocuklarını yetiştirirken sergilediği tavır, çocukların gelecekteki hayatını şekillendirmektedir. Anne ve babanın çocuklarına karşı ilgi ve sevgi göstermesi, çocuğun kendisi ve çevresine güven duyması gibi kazanımlara kaynaklık teşkil eder (Kelleci, 2019: 1).

Eşlerin birbiriyle yaşadığı ilişki ve birbirlerinden aldığı desteğin çocuk yetiştirme tutumu üzerinde etkili olduğu ifade edilmektedir. Şöyle ki, eşyle problem yaşayan mutsuz bir annenin çocuğuna karşı sağlıklı bir tutum sergilemesi beklenemez. Eşyle ilişkisi kötü olan annelerin yaşamdan aldıkları doyum da olumsuz yönde etkilenir.

1.1. Problem

Toplumun en temel yapı taşı olan aile, en basit manada anne, baba ve çocuklardan oluşan bir kurumdur. Bu kurum vasıtasıyla çocuk, topluma hazır bir birey haline getirilmektedir. Çocuk, ilk öğrenmelerin gerçekleştiği ailede hem yaşamını devam ettirmek için ihtiyaç duyduğu bilgileri edinirken hem de toplumsal kuralları öğrenerek sosyalleşme sürecine dahil olmaktadır. Bu yapının sağlıklı bir şekilde devam edebilmesi için evlilik akdinin sürdürülmesi ve korunması gerekmektedir. Evlilik kurumu, bireyin varlığı için önemli olduğu kadar toplumun ahlaki yapısının korunması için de önem taşımaktadır. Alanyazın incelendiğinde evlilik kavramının farklı şekillerde tanımlandığı görülmektedir. Evlilik; aileleri, eğitimleri ve geçmiş birikimleri birbirinden farklı olan iki bireyin yaşamlarını birlikte geçirmeye karar vermeleridir (Yıldız, 2013: 1; Baltaş ve Baltaş, 1998: 102).

Evlilik kalitesinin bireyin öznel iyi oluş düzeyi üzerinde önemli bir belirleyici olduğu aktarılmıştır (Seligman, 2007: 62). Evliliğin kalitesini etkileyen değişkenler içinde evlilik uyumu ve evlilik doyumu kavramları karşımıza çıkmaktadır. Evlilik doyumu ve evlilik uyumu sosyal ilişkilerden ve çiftlerin karşılıklı etkileşiminden

etkilenmektedir (Yıldız ve Baytemir, 2016: 72). Evlilik doyumu yüksek olan bireylerin sahip oldukları çocukların kabul edici algılamalarının olduğu belirlenirken evlilik doyumu düşük olan bireylerin çocuklarının reddedici algı taşıdıkları tespit edilmiştir (Yaşar, 2009: 12). Yapılan bir çalışmada, ebeveyn tutumlarının ya da çocuk yetiştirme tutumlarının evlilik ve yaşam doyumu arasında anlamlı sonuçlar olduğunu göstermiştir (Cihangir ve Çakır, 2019: 1013).

Ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumlarına yönelik yapılan araştırmaların da genellikle incelenen tutumların çocuklar üzerindeki etkilerin incelenmesine yönelik olduğu görülmüştür. ancak ebeveynleri bu tutumlarının oluşmasında etkili dinamiklerin incelendiği çalışma sayısının az olması dikkat çekmiştir. Ebeveyn tutumunun, çocuk üzerinde etkili olduğunu ortaya koyan araştırmaların sonuçlarının dikkate alınarak ebeveyn tutumunu etkileyen faktörlerin neler olduğunu belirlenmesi de önemli bir gerekliliktir (Kelleci, 2019: 1). Bu bilgiler ışığında yapılacak çalışmada, evli kadınlarda evlilik ve yaşam doyumu ile çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişkiler incelenmiştir.

1.2. Amaç

Toplumun kadına yaklaşımı günümüz koşullarında biraz değişmiş gibi görünse de hala birçok rolü yerine getirmeye çalışan bir birey profili dikkat çekmektedir. Kadına biçilen rollere bakıldığında; anne, eş, çalışan bir birey, aşçı, temizlik görevlisi, bir arkadaş, dost gibi birden fazla rolü üzerinde taşıyan kadının büyük sorumluluklar altında yaşamaya çalıştığı görülmektedir. Özellikle Türk aile yapısında dikkat çeken bu roller toplum tarafından kadını görünmez yapan rollerdir. Bu kadar çok sorumluluk arasında, aile kurumunun devam ettirilmesinde, çocuk yetiştirme konusunda kendisinden büyük fedakarlıklar beklenen kadının mutlu olması beklentilerin karşılanması açısından önem taşımaktadır. Kadının ait olduğu ortamda eşi ile olan ilişkisi, eğitim düzeyi, evlilik hayatı ve sosyal hayatındaki doyumu, kaç yaşında evlendiği, kaç yaşında çocuk sahibi olduğu gibi değişkenler çocuk yetiştirme tutumlarında birtakım farklılıklar yaratmaktadır. Bu değişimler düşünüldüğünde evlilik ilişkilerine dair incelemeler önemli görülmektedir (Cihangir ve Çakır, 2019: 1014). Bu amaçla yapılan çalışmada evli kadınlarda çocuk yetiştirme tutumları, evlilik ve yaşam doyumlarının çeşitli değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmektedir.

1.3. Araştırma Problemleri

Araştırmanın temel problemi“evli kadınların evlilik doyumu, yaşam doyumu ve çocuk yetiştirme tutumları arasında nasıl bir ilişki vardır?”

Alt Problemler;

- Evli kadınların evlilik doyumu ne düzeydedir?
- Evli kadınların evlilik doyumları demografik özelliklere göre (yaş, evlenme yaşı, sosyoekonomik durum, eğitim düzeyi, meslek, çalışma durumu, eşin mesleği, eşin çalışma durumu, evlenme şekli, çocuk sayısı, aile tipi) farklılık göstermekte midir?
- Evli kadınların yaşam doyumları ne düzeydedir?
- Evli kadınların yaşam doyumları demografik özelliklere göre (yaş, evlenme yaşı, sosyoekonomik durum, eğitim düzeyi, meslek, çalışma durumu, eşin mesleği, eşin çalışma durumu, evlenme şekli, çocuk sayısı, aile tipi) farklılık göstermekte midir?
- Evli kadınların çocuk yetiştirme tutumları ne düzeydedir?
- Evli kadınların çocuk yetiştirme tutumları demografik özelliklere göre (yaş, evlenme yaşı, sosyoekonomik durum, eğitim düzeyi, meslek, çalışma durumu, eşin mesleği, eşin çalışma durumu, evlenme şekli, çocuk sayısı, aile tipi) farklılık göstermekte midir?
- Evli kadınların evlilik doyumları ile yaşam doyumları arasında bir ilişki var mıdır?
- Evli kadınların çocuk yetiştirme tutumları ile evlilik doyumları arasında bir ilişki var mıdır?
- Evli kadınların çocuk yetiştirme tutumları ile yaşam doyumları arasında bir ilişki var mıdır?

1.4. Araştırmanın Önemi

Aile, sosyalleşme sürecinin ilk adımıdır. Çocuk, aile ortamında kendisine en yakın olan kişinin davranış ve eylemlerini taklit eder. Kritik bir dönem olarak tanımlanan bebeklik ve çocukluk döneminde bakım verenin (annenin) olumlu bir tutum içinde olması önemlidir. İstenilen davranışları sergilemenin önündeki engellerin neler olduğunu belirlemek önemlidir (Kelleci, 2019: 3).

Çiftlerin yaşam doyumunun anlamlı yordayıcıları çeşitlilik göstermekle birlikte evlilik yaşantılarının önemli bir yordayıcı olduğu ifade edilmektedir. İnsan hayatının önemli yaşantılarından biri olan evlilik ilişkisinin niteliği, çiftlerin yaşam kalitesiyle birebir ilişkilidir (Hünler ve Gençöz, 2003: 100). Hünler ve Gençöz'ün (2003: 1) yaptıkları çalışmada, evlilikte boyun eğici davranışların artması sonucunda problem çözme becerisinin düşmesiyle evlilik doyumunun da düşüş gösterdiği tespit edilmiştir. Bir diğer araştırmada, evlilik doyumu ve yaşam doyumu arasında doğrusal bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Yıldız ve Baytemir, 2016: 67). Yurtdışında yapılmış çalışmalara bakıldığında ise evlilik doyumu ile yaşam doyumunun birbiriyle ilişkili olduğu görülmüştür (Be vd., 2013: 728).

Evlilik ve aile kavramı hem toplumun huzurunu ve düzenini sağlaması hem de bireysel mutluluk kaynağı olması yönüyle her zaman araştırmacıların ilgilendiği konulardan biri olmuştur. Aile ve evlilik kurumuna yönelik araştırmalar, dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de artmaktadır. Fakat sürekli artış gösteren boşanma oranları aile ve evlilik kurumuna yönelik çok daha fazla çalışmaya gereksinim olduğunu ortaya koymaktadır. Bu araştırma neticesinde elde edilecek bulguların, anne babalara yönelik düzenlenen eğitimlere katkı sağlayacağı ve ebeveynlerin sergilemiş oldukları tutumların çocuklarının ileride yaşayacağı evlilik konusunda nasıl bir etkisinin olacağını bilmelerinin mevcut tutumlarını etkileyeceği düşünülmektedir. Böylelikle araştırma sonuçlarının evlilik ve aile kurumuna önemli katkılar sağlayacağı öngörülmektedir.

İstanbul ili Avcılar ilçesinde gönüllü bireyler arasında kolayda örnekleme yöntemi ile belirlenen bir örneklem grubu üzerinde gerçekleştirilen araştırma neticesinde evli kadınlarda çocuk yetiştirme tutumları ile yaşam doyumu ve evlilik doyumu arasındaki ilişki ortaya konularak bu ilişkiyi etkileyen sosyo-demografik özellikler tespit edilmiştir. İstanbul ili Avcılar ilçesi içerisinde seçilen örneklem sonuçlarından yola çıkarak daha önce yapılmış benzer araştırma sonuçları ile karşılaştırılarak farklı dinamiklerin anlaşılması sağlanmıştır.

Alanyazın incelendiğinde hem evlilik ve yaşam doyumu hem de çocuk yetiştirme tutumlarına yönelik ülkemizde ve yurt dışında çeşitli çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Ancak ulaşılan çalışmalar içerisinde doğrudan evlilik ve yaşam doyumu ile çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişkiyi incelemiş bir çalışma görülmemiştir. Bu noktada ilgili araştırma değişkenleri arasında ilişkinin incelenmesi

ile alanyazında bugüne kadar yapılmış olan benzer konudaki çalışmalara katkıda bulunacağı ve bundan sonraki çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Evlilik ve yaşam doyumu ile çocuk yetiştirme tutumu üzerinde çalışmalar olmakla birlikte bu çalışmaların daha çok evli çiftler üzerinde gerçekleştirildiği göz önüne alındığında, bu çalışmanın sadece evli kadınlar üzerinde gerçekleştirilmesi araştırmayı önemli kılan bir husus olarak ifade edilebilir. Bunun yanında, evlilik ve yaşam doyumunun çocuk yetiştirme tutumu ile olan ilişkisinin ne yönde olacağı ve evli kadınların yaşam doyum düzeyleri ile evlilik doyumları arasındaki ilişkinin nasıl olacağı merak konusudur.

1.5. Varsayımlar

- Araştırmada kullanılan “Kişisel Bilgi Formu, Yetişkin Yaşam Doyum Ölçeği, Evlilik Doyum Ölçeği ve Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği”nin geçerli ve güvenilir bir araç olduğu,
- Katılımcıların form ve ölçeklerdeki sorulara içtenlikle ve dürüst yanıt verdikleri,
- Elde edilen kaynakların ve eserlerin incelenen kavramları objektif şekilde yansıttığı varsayılmıştır.

1.6. Sınırlılıklar

- Çalışma, Yetişkin Yaşam Doyum Ölçeği, Evlilik Doyum Ölçeği ve Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği’ne ilişkin görüşleri ile,
- Araştırma verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntemlerle,
- Araştırma, İstanbul ilindeki evli kadınlarla sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Evlilik: Erkek ve kadının birlikte bir ömür boyu ve mutlu bir şekilde sürecek şekilde hayatlarını birleştirmesidir (Anıl, 2008: 91).

Evlilik doyumu: Evlilik doyumu, eşlerin evlilik ilişkileri içerisinde ihtiyaçlarını ne derecede karşıladığıyla ilgili algıyı ortaya koyar (Tezer, 2016: 1).

Yaşam Doyumu: Yaşam doyumu, bireyin kendi seçimlerine dayanan bir bilişsel/yargısal süreci ifade eder ve standartlara dayalı olarak yaşam kalitesinin genel bir değerlendirmesidir (Diener ve Suh, 1997: 200).

İKİNCİ BÖLÜM

EVLİ KADINLARDA EVLİLİK VE YAŞAM DOYUMU İLE ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMU

Bu kısımda evlilik tanımı ve evlilik doyumu tanımlanmaya çalışılmış, evlilik doyumunu etkileyen faktörlerin neler olduğu açıklanmıştır. Akabinde evlilik doyumu ile ilgili yapılmış çalışmalarla ilgili bilgilere yer verilmiş, sonrasında yaşam doyumu kavramı, yaşam doyumunun önemi yaşam doyumunu etkileyen faktörlerin neler olduğu açıklanmıştır. Bu kısımda ayrıca, yaşam doyumu ile ilgili yapılan çalışmalarla ilgili bilgiye yer verilmiştir. Bölüm sonuna doğru tutum kavramı tanımlanmış ve tutum oluşumu ile tutumun öğeleri ile ilgili bilgilere değinilmiştir. Bölüm sonunda ise çocuk yetiştirme tutumları, çocuk yetiştirmede ailenin taşıdığı role değinilerek bu alanda yapılmış çalışmalarla ilgili bilgiye yer verilmiştir.

2.1. Evlilik Kavramı

Evlilik ve aile kavramları yüzyıllardır filozofların, sosyal bilimcilerin ve ruh sağlığı uzmanlarının ilgi odağı olmuştur. Ailenin temelinin sosyal hayatın özünü oluşturduğuna inanılır ve iki yetişkin (erkek ve kadın) arasındaki uzun süreli tatmin edici ilişkiye dayanır (Aydemir Sevim, 1999: 19). Hukuki bir süreç olan evlilik, çiftlerin birlikteliklerinin bir ömür sürmesi için yapılan sözleşmedir. Çiftler önceki durumlarından farklı olarak evlilikle birlikte yeni bir statü kazanır (Ünlü, 2007: 124). Evlilik, kültürler arası birtakım özellikleri veya anlamlarında farklılıklar olsa da, tüm toplumlarda geleneğe dayalı anlama bürünen ve kabulü resmi yolla tasdik edilen birlikteliktir (Tarhan, 2018: 13). Evlenildiğinden itibaren bireyler kendileri olmaktan çıkarlar ve ailenin bir parçası olurlar. Ailenin etkin bir şekilde varlığını sürdürmesi, eşler arasındaki sevginin güçlü olmasına bağlıdır. Evlilik kararı, güçlü bir sevginin oluşması için atılmış önemli bir adımdır (Koca, 2013: 8).

Evlilik bir yönüyle dansa benzetilmiştir. Eşlerin birbirlerini davet ettikleri bu dans romantik bir müzik ile başlar. Dansın başlangıcında eşler arasında uyum sorunu baş göstererek birbirlerinin ayaklarına basabilir, birinin hızlı dans ettiği diğerinin de buna ayak uyduramadığı gibi durumlar söz konusu olabilmektedir. Dans sürecinde çiftlerin birbirlerini incittikleri de görülebilir. Tüm bunlara karşın eşler arasındaki farkındalık

düzeyinin arttırılmasıyla ve ortak çaba ile dans uyumlu bir hale getirilebilir (Sungur, 2017: 122).

Modern anlamda yüksek kaliteli mutlu bir evlilik, iki bağımsız bireyin bütünleşmesiyle gerçekleşir (Özügürlü, 2013: 55). Evlilik, aşk ve sevilme ihtiyacı, dünyaya yeni bir nesil getirme, toplumda yer edinme, birlik duygusunu hissedebilme ve geleceğe güvenle bakabilmeyi amaçlar (Canel, 2012: 20). Kadın ve erkeğin sürekli ve yakın bir bağ kurmaları evrensel olmakla birlikte toplumdaki varlıklarını ve devamlılıklarını sürdürmeleri, neslin devam ettirilmesi, neslin yetiştirilmesi ve psikoosyal ihtiyaçların karşılanması evlilik ile mümkündür (Aktaş, 2009: 36).

2.2. Evlilik Doyumu

İnsan sosyal bir varlık olduğu için yakın ilişkiler, hayatının önemli bir parçasını oluşturur. Bu ilişkiler genelde, genellikle aile, akraba ve arkadaşlarla kurulur. Bireylerin yakın ilişkileri uzun süre devam ettirmelerini amaçlayan bu ilişki, insan hayatındaki doyum kaynaklarından biridir (Demir, 2014: 3; Yeşiltepe, 2011: 2). Evlilik, insan hayatında bir tür doyum olup bireyleri iyi hissettirse de tam tersi etki yapacağı ve psikolojik hasara yol açacağı için mutsuzluklarının kaynağı da olabilmektedir. Evliliğin yol açtığı sorunlar insanların yaşamları üzerinde bu denli önemli bir etkiye sahiptir ve aynı zamanda bireylerin psikolojik destek arama nedenlerinden biridir (Ovalı, 2010: 2). Kansız ve Akar (2011: 24), farklı kişilik yapılarına sahip iki farklı bireyin uyumu eşliğinde evlilik ilişkisinin sağlıklı bir şekilde devam ettiğine dikkat çekmişlerdir. Bu görüşe paralel olarak literatür incelendiğinde; evlilik ile ilgili yapılan araştırmalarda evlilik uyumu ve evlilik doyumu gibi terimlerim sıklıkla kullanılmaya başlandığı görülmektedir (Ovalı, 2010: 14).

Evliliklerde, eşlerin fiziksel, sosyal ve duygusal açıdan birbirlerine uyumlu olması beklenmektedir. Bu uyumun sağlandığı durumda, eşler kendileri için değerleri ve güzel duygular içinde olacaktır (Çağ ve Yıldırım, 2013: 14). Bunun sağlanmadığı durumda ise eşlerin mutlu olması zorlaşmakta, güvensizlik ve birbirlerinden uzaklaşma gibi sonuçlar ortaya çıkmaktadır (Pamuk ve Durmuş, 2015: 163). Evlilik ile beklentilerin karşılanması durumunda ve evlilik uyumunun sağlanmasıyla evlilik doyumu olumlu yönde gelişim seyr eder (Güven ve Sevim, 2007: 55). Evlilik doyumu, evlilik ilişkisindeki bireylere özgü, evliliğin algılanan yararlarını ve deneyimlerin yol

açtığı zararları yansıtan psikolojik bir durumdur (Kasapoğlu, Kutlu ve Durmuş, 2017: 471).

Çiftlerin evliliklerindeki gereksinimlerin karşılanmasına yönelik algılarını içeren evlilik doyumu, eleştirilerde yapıcı tutum sergileme, farklı görüşleri rahat bir şekilde açıklama, çatışma durumunda uzlaşmaya varma ve destekleyici bir davranış tarzı sergileme ile artış gösterir (Tezer, 1996: 1; Canel, 2007: 111).

2.3. Evlilik Doyumunu Etkileyen Faktörler

Kanburoğlu'na (2019: 10) göre, eşlerin ortak zamanlarını nasıl değerlendirdikleri ve zamanının ne kadarlık kısmını birbirleriyle geçirdikleri sorusu, evlilik doyumunun belirleyici hususlarından. Eşlerin aile içerisinde kurdukları arkadaşlık ilişkilerinin düzeyi onların evlilik doyumlarını belirlemektedir.

Yapılan bir çalışmada, evlilerde gelir düzeyi, iş durumu, eğitim seviyesi ve eşlerin birbirlerine olan saygı düzeyinin yanısıra evlenme yaşının evlilik doyumu üzerinde etkili olduğu kaydedilmiştir (Tuncay-Senlet, 2012: 171). Yizengaw, Kibret, Gebiresilus ve Sewasew (2014: 65) yaptıkları çalışmada, evlilik yaşının evlilik doyumu üzerinde etkisi olduğunu dile getirerek, evlenme yaşı büyük olanlarda bu doyumun yüksek olduğu vurgulanmıştır. Erbil ve Hazer'in (2018: 99) çalışan bireyler üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada, eğitim düzeyi, yaş, evlilik süresi gibi değişkenlerin evlilik doyumu ile ilişkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Evlilik doyumu üzerinde etkili olan bir diğer faktör evlenme biçimidir. Evlenme biçimlerinden biri olarak görücü usulü ile eşlerin başkaları tarafından ayarlanıp tanıştırmak üzere kız tarafının olduğu aileye haber verilerek kızın ailesinin evine ziyaret edilir. Bu tür evlilikler, eşlerin kendi istekleri ile değil ailelerin eşleri tanıması doğrultusunda gerçekleşir. Bunun tersine romantik aşk ilişkisinde ise eşler gönüllü olarak ve anlaşarak evlenme sürecine girerler (Çimen, 2007: 59).

Romantik ilişkiler ve bu ilişkilerin kalitesi evlilik doyumu üzerinde olumlu etki doğurmaktadır. Bu bağlamda, eşlerin birbirlerini önceden tanıyarak, gönüllü olarak ve severek evlenmeleri evlilik doyumunu arttıracaktır. Yapılan bir çalışmada elde edilen sonuç, bu açıklamayı kanıtlar niteliktedir. Demir ve Fışıloğlu'nun (1999: 230) yaptıkları çalışmada, eşlerin birbirlerini uzun süreli tanımaları ile evlilik doyumu arasında olumlu bir ilişki olduğu kaydedilmiştir.

Evlilik doyumunu etkileme potansiyeli olan bir diğ er faktör, cinsiyettir. Buna göre, farklı yapı ve düşüncede olan kadın ve erkeklerin evlilikteki beklentilerinin farklı olması evlilik doyumunu şekillendirmektedir. Genelde yaygın olan anlayışta erkeklerin kadınlara göre daha avantajlı olduğudur. Bunun nedeni, kadınların ev işleri, çocuğa bakma ve diğ er işlerin tümünden sorumlu olarak görülmesidir. Bu durum, kadınların daha düşük evlilik doyumuna sahip olmalarına neden olmaktadır (Denli, 2016: 12).

Evlilik doyumunu etkilediğ i düşünölen faktörlerden biri de eğitim düzeyidir. İnsanlar eğitilmiş kişiler evlilikte daha mutlu ve daha doyumlu olmalarını beklerler. Çünkü eğitim insanlara daha geniş bir bakış açısı vererek evlilikte karşılaştıkları sorunları daha kolay çözebilme, çatışma durumlarını daha kolay aşabilme ve daha mutlu bir evlilik hayatına sahip olabilmeyi sağlar. Eğitim düzeyinin yükselmesiyle çiftler birbirlerinin görüş ve düşüncelerine saygı duyarak anlaşmazlık ve çatışmaları çözmeye çalışır, eşler birbirleri ile empati kurarak karşıdakinin beklentilerine göre hareket eder (Yalçın, 2014: 256).

Stresli bir evlilikte doyum düşüktür ve çiftler evlilikten psikolojik ve fiziksel olarak olumsuz etkilenir. Bu tür ailelerde çocukların da bu tür risklerle karşı karşıya kaldığı görölmektedir. Evlilik doyumunda arttığında mutluluk düzeyinin artacağı, stres düzeyinin azalacağı ve yaşamdaki olumsuz duygulara karşı daha dirençli olacağı gözlemlenebilmektedir (Canbulat ve Çankaya, 2014: 571).

Toplumun aile içerisinde eşlere yüklediğ i sorumluluğun büyük kısmını kadına yüklemesi ve kadının kendisinden her istenileni yerine getirmeye çalışması, evlilik ve gündelik hayatta alacağı doyumun düşmesine neden olmaktadır (Hochschild, 2003: 73-99).

Mackey ve O'Brien (1995: 132) evlilik doyumunu etkileyen olumlu faktörleri; çatışmanın engellenmesi, karar alırken karşılıklılık esasını gözetmek, iletişimin kalitesi, ilişkide güven, saygı, emati kurma, cinsel ve psikolojik yatkınlık olarak ifade etmişlerdir. Bunların yanında, eşler arasında ırk benzerliğ i ve kişilik özelliklerinin benzer olması evlilik doyumunu arttıran faktörler arasında yer almaktadır (White ve Epston, 1990: 121-148). Trent ve South (1992: 428) yaptıkları çalışmada, eşler arasında kişilik ve ırk yönünden benzerliğ in olmasının eşlerin evlilikten aldıkları doyumunu ve psikolojik iyilik halini olumlu yönde etkilediğ ini ortaya koymuşlardır.

Rosen-Granon, Myers ve Hattie (2004: 65) ise evlilik doyumunu etkileyen faktörleri üç temel alanla sınıflandırmıştır. Bunlardan ilki, evlilik karakteristikleri, ikincisi kişiler arası dinamikler ve sonuncusu ise birbirinden bağımsız olmayan içeriksel faktörlerdir.

Sonuç olarak, evlilik doyumunu etkileyen birbirinden farklı kişiye ve topluma özgü çeşitli faktörlerin olduğu ifade edilebilir.

2.4. Evlilik Doyumu İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Gaunt'un (2006) çalışmasında eş benzerliğinin evlilik doyumunu üzerinde herhangi bir etkiye sahip olup olmadığı incelenmiştir. 248 evli çiftin yer aldığı çalışmada, nicel desenli bir yöntem kullanılmıştır. Yapılan anket uygulaması sonucunda, evlilik doyumunu ile eş benzerliği arasında ilişki olduğu raporlanmıştır. Çalışmada eşlerin cinsiyet rolleri ve değerlerindeki benzerliğin evlilik doyumunu üzerinde kuvvetli bir etkide olduğu; tutum ve dindarlık alanındaki benzerliğin ise evlilik doyumunu üzerinde zayıf düzeyde etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir.

Jackson ve arkadaşlarının (2014) yaptıkları çalışmada, Evlilik doyumunun cinsiyete göre değişip değişmediği araştırıldı ve 101.110 katılımcıyı içeren bir meta-analiz çalışmasının sonuçlarına göre, genel nüfus göz önüne alındığında, evlilik doyumunun cinsiyete göre değişmediği tespit edilmiştir.

120 evli katılımcıyla yapılan ve duygusal zeka, mutluluk, umut ve evlilik doyumunun incelendiği çalışmada, duygusal zekanın evlilik doyumunu önemli ölçüde etkilemediği buna karşın, mutluluk ve umut değişkenlerinin evlilik doyumunu üzerinde önemli etkileri olduğu tespit edilmiştir. Tüm değişkenler bir arada mutluluk, umut ve duygusal zeka evlilik doyumunu üzerinde önemli etkilere sahip olduğu tespit edilmiştir (Anhang ve ark., 2017).

Kanburoğlu'nun (2019) evli kadınlar üzerinde gerçekleştirdiği çalışmaya 18 yaş üstü toplam 250 evli kadın katılım sağlamıştır. "Sosyodemografik Bilgi Formu", "Evlilik Yaşam Ölçeği", ve "Beck Depresyon Envanteri"'nin yer aldığı çalışmada, evli kadınların evlilik doyum düzeyleri üzerinde evlenme yaşının pozitif etkisinin olduğunu göstermiştir.

Eroğlu'nun (2017) İstanbul ili örnekleminde gerçekleştirdiği çalışmada, evli kadınlarda evlilik doyumunu ve yaşam doyumunu ile cinsel doyum arasında ilişki ele alınmıştır. Toplam 200 evli kadının yer aldığı çalışmada, söz konusu değişkenler

arasında ilişki olduğu, buna ek olarak evlenme yaşının evlilik doyumu üzerinde belirleyici olduğu kaydedilmiştir.

Tümöz'ün (2018) evli kadınlar üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada, yalnızlık algısı, kişilik özellikleri ve eş değerlendirmelerinin evlilik doyumu üzerinde yordayıcı rolünün olup olmadığı incelenmiştir. Türkiye'nin çeşitli illerinden toplam 413 evli kadının dahil edildiği çalışmada, aşk yaşayarak evlenenler ile görücü usulü ile evlenenler arasında evlilik doyumu açısından farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Erdoğan'ın (2018) evli çiftler üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada, evlilik uyumu, cinsel yaşam doyumu ve yaşam doyumu arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmada, veri toplama tekniklerinden anket yöntemine başvurulmuş olup anket içerisinde demografik özelliklerin yanında "Evlilik Uyumu Ölçeği, Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği ve Yaşam Doyumu Ölçeği" yer almaktadır. Araştırma sonucunda, evli çiftlerde evlilik uyum düzeyleri ile çalışma durumu, yaş, cinsiyet ve aylık gelir arasında anlamlı farklılık olmadığı, buna karşın çocuk sahipliği, evlenme biçimi, evlilik türü ve eğitim düzeyi arasında anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada ele alınan değişkenler arasında (evlilik uyumu, cinsel doyum ve yaşam doyumu) anlamlı ilişki olduğu kaydedilmiştir.

2.5. Yaşam Doyumu Kavramı

Yaşam doyumu ilk olarak Neugarten (1961) tarafından ortaya atılmış bir kavramdır. Yaşam doyumu, bireyin yaşamdan aldığı genel mutluluğu ifade etmek için kullanılmaktadır. Kişinin yaşam memnuniyetinin bir belirleyicisi olarak görülen yaşam doyumu, bireyin iş hayatı, özel yaşantıları ve sosyal çevresine yönelik tepkileri ve tutumlarını da içine almaktadır (Kuzulu, Kurtuldu ve Özkan, 2013: 98-99).

İnsanlık tarihinde mutluluk, iyi oluş, yaşamın anlamlandırılması ve yaşam doyumu konularının çeşitli bilimsel araştırmalarda incelendiği bildirilmektedir. Bu araştırmalarda, ilgili kavramları aynı anlamlarla kullanıldığı görülmüştür (Frisch, 2013: 193). Söz konusu kavramlardan biri olan yaşam doyumu, kişinin sahip olduğu ve olmak istediklerinin karşılaştırması sonucunda hayattan edindiği memnuniyet duygusu olarak tanımlanmaktadır (Gillespie ve Louw, 1993; Haybron, 2004: 3). Veenhoven (1996: 15) yaşam doyumunu, hayatın tüm yönleriyle bir bütün olarak ele alınmasından sonraki yaşam kalitesinin olumlu yönde ilerlemesi olarak tanımlamıştır.

Öznel iyi oluşun iki boyutu vardır: biliş ve duygu: öznel iyi oluşun duygusal boyutu olumlu ve olumsuz duygulardan oluşur ve bilişsel boyut yaşam doyumu ile ilgilidir (Gündoğar, 2007: 15). Yaşam doyumu, insanların bir bütün olarak ya da aile, çevre, arkadaşlar ve benlik gibi yaşamın belirli alanları ile ilgili olarak yaşamlarıyla ilgili memnuniyetlerini dikkate alırken yaptıkları bilişsel, küresel bir değerlendirme olarak kavramlaştırılmıştır (Suldo ve Huebner, 2006: 180). Başka bir tanımda ise yaşam doyumu, bir bireyin yaşam kalitesini temsil eden öznel iyi oluş olarak tanımlanmıştır (Ataollahi Eshkoo, Aizan Hamid, Yoke Mun, Shahar, 2015: 207).

Yaşam doyumu, kişisel ruh sağlığı ve sosyal ilişkilerin temel dinamiklerini belirleyen en önemli faktörlerden biridir (Aydiner, 2011: 29). Yaşam doyumuna yönelik yapılan değerlendirmeler nesnel kriterlerden ziyade öznel kriterlerin daha ağır bastığı görülmektedir. Toprak'a (2014: 20) göre, yaşam doyumu her biri bireysel açıdan ayrı olan farklı alanlarla ilişkilendirilir. Buna göre, kimi insan yaşam doyumunu buldukları ülkenin sosyal faaliyetleri, ailevi faktörler, iş hayatı, dayanıklı ve kaliteli ürünlere sahip olma, sağlık durumu, sosyoekonomik durum ve manevi hayat gibi faktörler üzerinden değerlendirirken; kimileri de fiziksel olarak kendi kendine yeterli olma, çocuklar, eş ve diğer akrabalarla iyi ilişkiler sürdürme, eğlence faaliyetleri ve kişisel gelişim faaliyetleri üzerinden değerlendirmektedir. Yaşam doyumu yüksek olan kişiler günlük yaşamdaki aktivitelerini severler, kendilerini değerli görürler ve genellikle yaşam hakkında iyimser bir düşünceye sahiptirler (Özer ve Karabulut, 2003: 73).

Yaşam doyumu denildiğinde sadece belli bir duruma yönelik doyumdan söz edilmemekte yaşamın her alanına yönelik bir doyumdan bahsedilmektedir. Moral, motivasyon, mutluluk vb. gibi değişiklik gösteren yönlerden iyi olma halini belirtir. Hayattan haz alma halini ifade eder. Hayatın olumlu duygularla ve hazla beslenmesi, her insanın olmasını istediği bir durumdur (Balat ve Akman, 2006: 88). Yaşam doyumu, evlilik, aşk, aile, boş zaman gibi yaşamdaki diğer doyum alanlarıyla çok rahat bir şekilde ayrılabilir. Yaşam doyumu yüksek olan bireyler, olayları çok daha olumlu görmekte oldukları ve nötr olayları da olumlu olarak hatırlamaktadırlar. Olayların iyi olarak görülmesi, bilişsel bakımdan bireyin sahip olduğu yeterlilik şemasına uygun bir davranış olarak belirtilmektedir (Albayrak, 2016: 11).

2.6. Yaşam Doyumunun Önemi

İnsanlar günlük yaşantılarında iş, aile, çevre, ekonomi vb. birçok noktada sıkıntılar yaşayabilmektedir. Bireyin yaşantılarında karşılaştıkları sorun ve sıkıntılar yaşam devam etmesi için gerekli motivasyonu sağlamasının yanında kimi zaman savunmasız ve çaresiz de bırakabilmektedir. Bu savunmasızlık ve çaresizlik hali psikolojik sağlığın bozulmasına neden olabilmektedir (Avşaroğlu, Deniz ve Kahraman, 2005: 118). Dolayısıyla bireyin mutlu olabilmesi için yaşamdan doyum alması gerekmektedir.

Yaşam doymu, bir insanın beklentilerini (istediklerini) sahip olduklarıyla karşılaştırarak elde edilen durum veya sonuçtur. Yaşam doymu, bir insanın beklentilerini içinde bulunduğu gerçek durumla karşılaştırmanın sonucunu gösterir. Genel olarak yaşam doymu, bir insanın tüm yaşamını ve bu yaşamın çeşitli boyutlarını içerir. Yaşam doymundan bahsedildiğinde, kastedilen, verilen durumdaki tatmin değil, yaşamın tüm alanlarındaki tatmindir. Mutluluk, moral gibi farklı yönlerde bir iyilik halini ifade eder ve günlük ilişkilerde olumlu duyguların olumsuz duygulara egemen olduğu halini ifade eder (Dereceli, Toros ve Yıldız, 2019: 142).

Yaşam doymu bireyin fiziksel ve ruhsal sağlığı açısından önemlidir. Olumlu duyguların bireyin kişisel kaynaklarının derinliğini ve genişliğini artırmaya yardımcı olduğu söylenebilir. Yaşamlarından memnun olan insanlar daha uzun, daha sağlıklı bir yaşam sürme ve daha tatmin edici sosyal etkileşime sahip olma eğilimindedir. Ayrıca bu duygular kendilerini pekiştirir. Çünkü sağlıklı sosyal iletişim için doyum esastır ve doymuş insanlar daha güçlü, daha destekleyici aile ve arkadaşlara sahip olma eğilimindedir. Daha fazla psikolojik fayda sağlamaktadır (McMillan ve Morris, 2012: 641).

Bireylerin sağlıklı yaşam sürmeleri ve yaşam doyumunda olumlu olmaları için iş-yaşam dengesinin sağlanması çok önemlidir. İşyerinde uzun saatler çalışan bireyler karşılaştıkları stres ve sıkıntı ile baş edemediğinde aile yaşantısına ve sosyal ilişkilerine yansıyan bu durum çalışanın memnuniyetini ve yaşam kalitesini etkilemektedir. Bu sorunlarla baş edemeyen kişinin fiziksel ve ruhsal rahatsızlık yaşamasının normal olduğu belirtilmektedir. Bu durumun çalışma yaşamındaki verimliliklerini dolaylı olarak etkilediğini bilen örgütler, iş-yaşam dengesinin yaşam doyumuna, yaşam doyumunun da çalışma yaşamına etkisine odaklanmaktadır (Naktiyok, 2019: 59).

Yaşam doyumu bireyin kendisi için öznel bir tutum olarak da düşünülebilir. Bu öznel tutum içinde hoşlanılan ve hoşlanılmayan yanlar genel bir değerlendirmeye tabii tutulur. Daha net bir ifadeyle yaşam doyumu yaşam kalitesinin göstergelerinden biridir. Yaşam doyumu insanların nasıl geliştiğini, fiziksel ve zihinsel sağlıklarını ortaya çıkarır. Bu konuda elde edilen veriler, bireyin yaşam kalitesini ölçmek, toplumsal gelişimini izlemek ve iyilik halinin oluşmasında gerekli şartların belirlenmesinden önemlidir (Heller, Watson ve Hies, 2014: 578).

Yaşam doyumu ideal ve beklenen bir yaşantı tarzının dışında içsel anlamda hissedilen huzur ve ruhsal denge ile bağlantılıdır. Bu bağlamda fiziksel bir iyiliğin dışında duygusal bir iyilik halini de tanımlamaktadır. Yaşam doyumu bilişsel ve duygusal bir denge ve iyilik halini yansıtmaktadır. Bireyin kendisine, çevresine ve geleceğe bakış açısı, bu nedenle yaşam doyumunu belirlemektedir (Özer ve Karabulut, 2003: 72).

2.7. Yaşam Doyumuna Etki Eden Değişkenler

Toplanır (2018: 31) bireylerin sahip oldukları inançların da yaşam doyumunu etkileyebileceğini, yapılan bazı çalışmalarda dindarlıkla yaşam doyumunu arasında negatif bir ilişki saptandığını; bazı çalışmalarda ise pozitif ilişki bulunduğunu belirtmiştir.

Bireylerin öz saygı ve ruhsal durumlarından yola çıkarak yaşam doyumuna yönelik bilgi edinmek mümkündür. Bireyin öz saygısının gelişmiş olması yaşam doyumunu artırırken aksi söz konusu olduğunda yaşam doyumunda azalma gerçekleşmektedir. Bununla birlikte bireylerin yaşamlarında karşılaştıkları zorluklar, bu zorluklarla baş etme yöntemleri ile yaşadıkları çatışmalar yaşam doyumunu azaltabilecek unsurlardandır (Demirel ve Canat, 2004: 6).

Yaşam doyumunu etkileyen unsurlar şu şekilde belirtilebilir (Keser, 2005: 80):

- Bireylerin günlük yaşam içerisinde kendini mutlu hissetmesi,
- Yaşama dair özel bir anlam yüklemesi,
- Belirlenen hedeflere ulaşabilmek için istikrarlı davranması,
- Olumlu kimlik gelişiminin olması,
- Beden sağlığıyla ilgili olumsuz bir durum yaşamaması,
- Ekonomik gelirin ve sosyal ilişkilerin iyi düzeyde olması ile güvenli çevreye sahip olması, yaşam doyumunu etkileyen faktörlerdir.

Serin ve Özbulak (2006: 3) yaşam doyumunun dış ölçütlere yönelik kıyaslamalardan, kendi yaşamına yönelik yargılamalardan ve günlük ilişkilerde oluşan memnuniyet düzeyinden etkilendiğini bildirmektedir.

Araştırmalar, yaşam doyumu ile yaş arasında U şeklinde bir ilişki olduğunu göstermektedir. Burada, orta yaşlı insanların yaşam doyumunun gençlerden ve yaşlılardan daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Başka bir çalışmada, yaş ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve yaş faktörünün yaşam doyumu üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğuna dikkat çekilmiştir. Başka bir çalışmada ise iş ve yaşam doyumu arasındaki ilişkide; erkeklerin yaşam doyumunun kadınlara göre daha düşük olduğu bulunmuştur (Özdevecioğlu ve Karadal, 2008: 702).

2.8. Yaşam Doyumu İle İlgili Yapılmış Araştırmalar

Selçukoğlu (2001) tarafından yapılan araştırmada belirlenen demografik değişkenlerin yaşam doyuma etkisi incelenmek istenmiştir. Araştırmanın örneklemini 178 araştırma görevlisi oluştururken, araştırma sonucunda yaşam doyum düzeyinde medeni durum, cinsiyet, yaş ve çalışılan bölüm değişkenlerine göre farklılık bulunmamıştır.

Yaşam doyumuna yönelik yapılan araştırmada evli kalma süresinin arttıkça yaşam doyumun da arttığı belirlenmiştir. Çalışmada evlilik ile yaşam doyum arasında anlamlı ilişki olmadığını aktarılmıştır (Aysan ve Bozkurt, 2004: 1).

Eşlerin çalışmasının, aileye ve evliliğe olumlu katkı sağlamakla birlikte evlilik doyumunu ve psikolojik iyi oluş düzeyini olumsuz yönde etkilediği bildirilmektedir (Ono and Raymo, 2005: 823).

Yapılan araştırmada mutsuz bir evliliği sürdürmenin genel mutluluk, benlik saygısı, yaşam doyum ve fiziksel sağlıkla negatif yönde ilişkili olduğu tespit edilmiştir (Hawkins and Booth, 2005: 451).

Poyrazlı, Yeşilyaprak ve Millioğulları (2012: 175-176), Milli Eğitim Bakanlığı'nda görevli 920 bireyin katılımıyla gerçekleştirilen araştırmada yöneticiler ile Rehber öğretmenlerin yaşam doyum düzeyleri karşılaştırılmıştır. Araştırma bulgularına göre içsel ve dışsal iş doyumu puanı evlilerde, kadınlarda, eğitim durumu yüksek olanlarda ve rehber öğretmenlerde yüksekken eğitim durumu ile görevi uyum gösteren rehber öğretmenlerde yaşam doyum puanı yüksek bulunmuştur. yöneticilerde ise yaşam doyumuna etki eden değişkenler olarak cinsiyet, dışsal iş doyumu ve medeni durum bulunmuştur. Bu çalışma bulgularına benzer olarak Liu, Li and Feldman (2013: 915-

916) çalışmalarında evli kadınların yaşam doyumu düzeylerinin bekarlara oranla daha yüksek olduğunu göstermiştir. buna ek olarak yüksek yaşam doyumuna sahip olan katılımcıların evlilik doyumu da yüksek bulunmuştur.

Üniversite öğrencileriyle yapılan araştırmada yaşam doyumu ile algılanan stres düzeyi arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucunda algıladıkları stres düzeyi yüksek olanların, yaşam doyumlarının düşük olduğu belirlenmiştir. Kadınların, erkeklere göre yaşam doyum düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyet değişkenine göre stres düzeyinin ise farklılaşmadığı tespit edilmiştir (Kaya vd., 2015: 257).

Demirel (2018) araştırmasında evli bireylerin evli olmayan bireylere göre daha yüksek yaşam doyumuna sahip olduğu ve ailede depresyon ve psikiyatrik tanı olmasının ise yaşam doyumunu negatif yönde yordadığı sonucuna ulaşmıştır. Aynı araştırmada hem kaygılı hem de kaçınan bağlanmanın yaşam doyumu üzerinde yordayıcı bir etkisi olmadığı, kaygılı bağlanma stiline depresyon ve kaçınan bağlanma stiline mutluluk üzerinde yordayıcı bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur.

Başaran (2016) medeni durumun yaşam doyumuna etkisi noktasında evli bireylerin yaşam doyumunun daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Özkaya (2017) araştırmasından elde ettiği bulgularda, umutsuzluk ile yalnızlık düzeyi arasında orta yönlü ve pozitif bir ilişki olduğunu; yalnızlık puanları yükseldikçe umutsuzluk puanlarının da yükseldiğini, yaşam doyumu puanlarının ise azaldığını tespit etmiştir.

Tuncer (2017) tarafından yapılan araştırmada bireylerin kendi düşünce ve duyguları yönündeki farkındalığının elde ettikleri yaşam doyumuna olumlu yönde yansıdığı, sosyal anlamda yaşanan kaygının ise yaşama doyumunu kısıtladığı tespit edilmiştir.

Yaşam doyumu ve evlilik doyumu arasındaki ilişkide benlik saygısının aracının rolünün incelendiği araştırmada; eşler arasındaki sağlıklı iletişimin varlığı evlilik doyumunu ve bireyin öz saygısını arttırmakta, dolayısıyla yaşam doyumunu da arttırmaktadır (Yıldız ve Baytemir, 2016).

Mroczeck ve Spiro III (2005) erkeklerle yaptıkları çalışmalarında yaşam doyumunun yaşla birlikte değişiklik gösterdiğini, 65 yaşına kadar yaşam doyumunun arttığını; ancak değişim oranında ve eğrilik miktarında bireysel farklılıklar olduğunu, değişimin herkes için aynı oranda olmadığını ve bazıları için hiç değişmediğini bulmuşlardır. Ölümüne yaklaşmak fiziksel sağlığa bağlı olmaksızın yaşam doyumunda düşüş ile

ilişkilendirilmiştir. Sağlığın, değişim ya da eğrilik oranlarındaki farklılıkları hesaba katmaması şaşırtıcı bir sonuç olarak sunulmuştur. Orta yaş ve yaşlı yetişkinler arasında evli insanlar daha yüksek yaşam doyumuna sahip olsa da yaşam doyumları evli olmayanlardan farklı bir oranda değişmemiştir.

2.9. Tutum Kavramı

Herbert Spencer (1862) tarafından ilk kez kullanılan tutum kavramı, bireyin zihinsel durumunu ifade eder (Güllü ve Güçlü 2009: 139). Literatür incelendiğinde tutum kavramının tanımına yönelik birçok ifadeye rastlanmaktadır. Tutuma ilişkin bir çok tanımdan bazıları şunlardır; Başer (2009: 7) tutum kavramını bireyin belirgin imgeler ve işaretler sonucunda öğrendiği eğilimler olarak tanımlamıştır. Güven ve Uzman (2006: 529) kişilerin gerçekleştirdikleri öğrenmelerde pozitif ya da negatif etki gücüne sahip olgu olarak tanımlamışlardır. Akpınar'ın (2006: 5) yapmış olduğu tanımda, bireyin anlamlandırdığı her şey tutum olarak açıklanmıştır. Bir diğer tanımda ise tutum; bireyin kendi bilgi, motivasyon ve deneyimine dayalı olarak algıladığı sembollere yönelik olumlu veya olumsuz bir ön tepki ve değerlendirme eğilimi olarak açıklanmıştır. Tutum, sosyal çevreye uyum sağlamada ve davranışları yönetmede son derece önemli bir konudur (Tufan ve Güdek, 2008: 75).

Freedman, Sears ve Carlsmith (1993: 267-268), tutumların "bilişsel ve duygusal öğeleri olan ve davranışsal eğilimlere sahip kalıcı bir sistem" olduğuna dikkat çekmişlerdir.

Tutum, bireyin davranışına öğrenme yoluyla rehberlik eden ve karar verme sürecinde yanlılığa neden olan duygusal bir özelliktir. Bir nesneye veya olaya karşı tutumumuz olumluysa, o nesneye yönelik kararımız olumlu, tutumumuz olumsuzsa olumsuz bir karar vermemiz daha olasıdır (Ülgen, 1995: 97).

Tutum, bir kişinin bir nesneye, eşyaya, kişiye veya olaya karşı olumlu ve olumsuz arasında değişen vaziyet veya tavır takınmasıdır. Tutum, harekete geçmeden önce hangi şekilde davranacağına karar veren içsel bir durumdur. Bazı öğrenciler belirli derslere karşı olumsuz bir tutuma sahiptir. Bu nedenle, ilgili dersin çalışmalarını yapmakta isteksizdirler (Oruç, 1993: 7).

2.10. Tutum Oluşumu ve Tutumun Öğeleri

İnsan davranışları doğuştan değil sonradan kazanılır. Tutum genellikle yaşantılayarak, modelleme ve gözlem yoluyla başkalarından elde edilir. Sosyal öğrenme kuramı

çerçevesinde tutumlar, başkaları tarafından dışı vurulan tutumlardan benimsenenleri kapsar. Çocukların tutumlarının ilk kaynağı ebeveynleridir, tutumlarının çoğu taklit yoluyla oluşur (Kağıtçıbaşı, 2008: 145).

Aile, çocukların ilk sosyal deneyimlerini edindikleri yer olduğu için, ilk eğitimi olarak ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumu, çocukların yeni bilgileri öğrenmelerini ve bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimlerini etkileyen birçok sosyal ve çevresel etkenden çok daha önemlidir (Şanlı ve Öztürk, 2015: 240). Özellikle çocuğun istedik özelliklerinin gelişmesinde çocuğu bakımını üstlenenin tutumu önemlidir (Tezel Şahin ve Özyürek, 2008: 409). Sağlıklı insan yetiştirmede, ebeveynlerin stresten uzak ve hoşgörülü olmalıdır, aksi takdirde bireyin kontrolsüz hareketleri ortaya çıkar. Bu nedenle anne babalar çocukların benimsedikleri tutum, inanç, değer ve kişilik özellikleri noktasında belirleyici konumdadır. Anne ve babanın tavrı ve davranışı, çocukların sosyal ve kişisel özelliklerini belirler (Taşın Yeter, 2010: 12).

Tutumların ortaya çıkmasında ebeveyn etkisi, akran etkisi, çocuğun cinsiyeti, yaşı, eşler arasındaki ilişki, kişisel deneyimin etkisi, kültürel değerler ve kitle iletişim araçlarının etkisi söz konusudur (Yılmaz, 2009: 61). Yapılan bir araştırmada, arkadaş grubu üyelerinin tutumları arasında benzerlik olduğu aktarılmıştır (Hotaman, 1995: 18).

Tutumların oluşmasında etkili olan üç temel unsur vardır. Bilişsel unsur, duygusal unsur ve davranışsal unsur. Bu unsurlar aşağıda başlıklar halinde açıklanmıştır.

2.10.1. Bilişsel Öğe

Tutumun bilişsel ögesi, kişinin tutum nesnesine yönelik düşünce, bilgi ve inançlarından oluşur (Kağıtçıbaşı, 1988: 85). Tutumun nesnesi hakkında bilgiler ne denli gerçekse tutum o kadar kalıcı olur. Tutumun nesnesi hakkındaki bilgi değiştiğinde, tutum da değişir (Baysal, 1981: 14-15). Örneğin, bir TV reklamının etkisiyle çok iyi olduğu düşünülen bir ürün kullanıldığında, ürünün anlatıldığı kadar iyi olmadığı tespit edilirse ürünle ilgili bilgiler de değişeceğinden ötürü ürüne yönelik geliştirilen tutum da değişir (Keskin, 2003: 7).

2.10.2. Duygusal Öğe

Tutumun kişiden kişiye değişen ve gerçeklerle açıklanamayan yönünü oluşturur. Bir tutumun duygusal bileşeni, zihinsel bileşenden daha basittir. Bu durum, kendini olumlu veya olumsuz bir tepki öneğilimi olarak gösterir. Bununla birlikte, duygusal

ögesi ağır basan bir tutumun değişmesi daha zordur. Özellikle, kişisel benlikle ilgili konu veya olaylar karşısında tutum daha yoğun duyguya sahiptir (İnceoğlu, 2000: 9).

Duygusal bileşenin tutum nesnesine yönelik duygu ve değerlendirmeleri kapsadığı ifade edilebilir. Örneğin, dünyayı yuvarlak olduğuna olan inancımız, herhangi bir olumlu veya olumsuz bir tepki oluşturmaz. Bu bir gerçekliktir ve iyi veya kötü olarak değerlendirilemez. Buna karşın bir futbol takımını ele aldığımızda, bu noktada duygu ve değerlendirmemiz devreye girerek takımı iyi olarak değerlendirebilir, onu sevebilir yenildiği takdirde üzülürüz. Kısacası, herhangi bir nesneye yönelik tutumun oluşması için o nesneyle ilgili bilgi, düşünce ve inançlara olumlu veya olumsuz olacak şekilde duygularımızın da eşlik etmesi gerekmektedir (Aydın, 1993: 167; Selçuk, 1997: 18).

2.10.3. Davranışsal Öge

Bu öge, tutum ile ilgili olarak sergilenen hareketleri içerir. Davranışsal tepkiler, aynı konumdaki inanç ve duygulardan etkilenir (Selçuk, 1997: 18). Tutumlar genellikle bireylerin tutumun nesnesine göre hareket etme eğiliminde olmasını sağlar. Bir nesneye karşı olumlu tutum sergileyen kişi, o nesneye karşı olumlu davranışlarda bulunma, ona yaklaşma, yakınlık gösterme, onu destekleme ve ona yardım etme eğilimindedir. Bir nesneye karşı olumsuz tutum sergileyen kişiler ise nesneye karşı ilgisiz olma ya da nesneden uzak durma, onu eleştirme, hatta incitme eğilimindedir (Hotaman, 1995: 13-16).

Tutumları meydana getiren unsurların açıklamalarından da anlaşılacağı üzere bilişsel, duygusal ve davranışsal süreçlerde yaşanan olumlu gelişmeler, tutumun da olumlu olmasını sağlayacaktır. Bu nedenle tutumu ortaya çıkaran ögelerin erken evrelerde pozitif yönde geliştirilmeye çalışılması gerekmektedir. Çocuğun ilk öğrenme ortamını oluşturan aile içerisinde, geliştirilecek tutumlara dönük pozitif yaşam tecrübelerinin indirilmesi büyük önem arz etmektedir. Nitekim çocuklarda görülen tutumların nedenlerine bakıldığında aile tutumunun etkilerine rastlanılmaktadır (Kaçar, 2012: 66).

2.11. Çocuk Yetiştirme Tutumları

Alanyazında çocuk yetiştirme tutumları genel olarak ilgisiz, otoriter ve demokratik tutum olarak üç sınıfta ele alınmakta iken kimi araştırmacılar tutumları sadece otoriter ve demokratik olarak iki açıdan ele almışlardır (Erkan, 1986: 69; Bilal, 1984: 27).

Eldeleklioğlu (1996: 35) koruyucu tutum, Can (1986: 84) ise hoşgörlü tutum olarak ele almışlardır.

2.11.1. İzin Verici Tutum

Bu tutumu benimseyen ebeveynler, çocuklarına çok dikkat eder, ancak nadiren onlara sorumluluk verir. İhmale varacak düzeyde hoşgörünün hakim olduğu izin vericilikte, kontrol mekanizması zayıftır ve kurallar olmasına rağmen, çok az kontrol vardır. Ebeveynlerin çocuklarını böyle bir ortamda yetiştirmeye çalışmalarının nedeni, ilginin yüksek olduğu ve kısıtlamaların az olduğu bir ortamda çocukların daha yaratıcı ve kendine güvenen çocuklar olarak yetişeceklerine olan inançtır. Ancak, bu tür ortamda büyüyen çok az insan, başkalarına saygı duyarlar (Arcan, 2006: 21; Santrockj, 2012: 254).

İzin verici tutumda, yüksek derecede kabullenici bir durum söz konusudur. Ebeveynler çocuklarından pek fazla birşey istemezler ve onları kontrol etmemekle birlikte kurallara uyması yönünde teşvikte de bulunmazlar (Yıldız, 2004: 131).

2.11.2. Otoriter Tutum

Bu tutumu benimseyen anne babaların zihinlerinde ideal çocuk imgeleri vardır. Çocuklar buna uygun davrandıklarında istedikleri sevgi ve şefkati gösterirler (Mackenzie, 2001: 47). Aile ilişkileri gergindir ve çocuklar ebeveynlerine karşı korku duyarlar. Bu ebeveyn tutumunu benimseyen bir ortamda büyüyen çocuklar özgüven eksikliği yaşarlar. Sıkı disiplin ve yoğun baskı, çocuğu içe dönük ve özgüveni düşük bir insan haline getirerek kendine olan güveni azaltır (Yavuzer, 1990: 118).

Otokratik ana babalar, çocuklarının şüphesiz onlara itaat etmelerini isterler. Soğuk ve katı bir tavırla çocukları için kesin kurallar koyarlar ancak bu kuralların neden yapıldığını çocuklara açıklamazlar. Bu kurallara uymadıkları zaman kısıtlayıcı ve cezalandırıcı bir tavır benimserler. Çocuklarıyla etkileşimleri çok yetersiz ve talepkardır ve sözlü iletişim neredeyse hiç yoktur. Çocuğun kişiliğine değeri verilmez, duygu ve düşünceleri dikkate alınmaz (Günalp, 2007: 42).

Otoriter tutumda, en ufak bir hata veya aldatmaca fark edilir ve anında müdahale edilir. Çocukların düzenli olarak çalışması, uyuması ve oynaması gerekir. Çocuk, anne ve babasının kendisi için hazırladığı kıyafetlerden oynayabileceği arkadaşlarına kadar tüm seçenekleri kabul eder, anne ve babasının her sözünü dinler, anne ve babasına hakaret etmez ve onlarla kavga etmekten kaçınır. Otoriter tutumda, ceza, çocukların

eğitiminde yaygın olarak kullanılmaktadır ve bu ceza işlenen suçla orantısızdır. Cezayı uygulamanın ana fikri, çocuğu her halükarda “yola getirmektir”. Çocukların hakları mümkün olduğunca sınırlandırılır. Çocuğun sahip olduğu en doğal haklar dâhi uslu olması karşılığında ödül olarak verilir (Yörükoğlu, 2003: 199).

2.11.3. İhmalkar Tutum

İhmalkar bir tutum benimseyen ebeveynler, çocuklarını yalnız bırakır ve ihtiyaçlarına kayıtsız kalırlar. Çocuk ve ebeveyn arasındaki iletişim zayıftır. Anne babalar çocuklarının maddi ve manevi ihtiyaçlarını bilemezler. Çocuk ihtiyacı olan sevgi ve şevkatten yoksun olarak büyüdüğü gibi ebeveynleri tarafından önemsenmez ve saygı görmez. Bunun sonucunda çocukta değersizlik ve sevgisizlik gibi olumsuz düşünceler gelişmektedir. Kişisel değerler ve kendilik saygısı bu nedenle tam olarak gelişemez. Olumsuz başa çıkma becerileri ve savunma mekanizmaları geliştirilmektedir (Ginott, 2003: 111-113). Çocuk, öz kontrolü düşük olmakla birlikte sosyal becerileri zayıf birey haline gelir. Bu nedenle de kolay kolay bağımsız bireyler olamazlar (Yavuzer, 2007: 33).

2.11.4. Demokratik Tutum

Demokratik tutum açısından, ebeveynler belirli kurallar koymuşlardır. Bu kurallar yapılırken çocuklar da dahil edilerek ve onlarla fikir alışverişinde bulunularak kişiliklerinin geliştirilmesi sağlanır. Ayrıca kuralların neden yapıldığını da açıklanır ve çocuklarının olgun davranışlarının yaşlarıyla orantılı olması beklenir (Yılmaz, 2002: 22).

Demokratik tutumda, çocuklar bağımsız olmaya teşvik edilir, ancak yine de davranışları üzerinde kısıtlamalar ve kontroller söz konusudur. Bu sınırlar içinde, çocukların yaşlarına ve anlayışlarına uygun olanı özgürce seçmelerine izin verilir. Böylece, çocuklar belirli konularda karar verme fırsatına sahip olarak bağımsızlık ve girişimcilik kişilik özellikleri kazanmaları sağlanır (Santrockj, 2012: 254).

2.11.5. Aşırı Koruyucu Tutum

Aşırı korumacı tutum, çocukların uzun süreli yokluğu veya ilk çocuğunu kaybetmesi ve başka çocuğu olamayacak tek çocuklu ailelerde, evliliğin mutsuz olduğu, eşin kan bağıının olmadığı ailelerde daha sık görülür (Çetinkaya, 2007: 74).

Aşırı korumacı tutumlar genellikle bebekleştirme ile karakterize edilir. Çocuk kendi başına yemek yiyebilecek, uyuyabilecek ve hatta banyo yapabilecek yaşa gelmiş olsa da, ebeveynleri bu ihtiyaçları karşılamaktadır. Bu, ebeveynlerine bağlı ve sosyal gelişimi engellenmiş bireylerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Yavuzer, 2005: 27). Bir çalışmada, bu tür davranışlara maruz kalan çocukların yaşamı boyunca başkasına bağımlı halde yaşadıkları, yetişkinliğinde eşinden korunma talep ettikleri görülmüştür (Yavuzer, 2004: 135).

2.12. Çocuk Yetiştirme Tutumlarını Etkileyen Faktörler

Ebeveynler, çocukları doğmadan önce onların cinsiyetleri ile ilgili beklenti içerisine girmektedir. Beklentinin karşılanmadığı durumda, anne ve babalar çocuğu kabullenmeyerek ona karşı itici veya reddedici bir tutum sergileyebilmektedir (Çağdaş ve Seçer, 2004: 61). Muhafazakar bir kültürel yapıya sahip toplumda sıklıkla karşılaşılan bu tutum nedeniyle aile ve çocuklar arasındaki ilişki bozulabilmektedir. Muhafazakar toplumların ataerkil bir anlayışı benimsemeleri nedeniyle erkek çocuklarına daha çok değer verdiğinden söz edilebileceği anlaşılmaktadır. Buna göre, erkek; güç, güç, gücün ifadesi iken kız; zayıflık olarak kabul edilir. Bu durum ebeveynlerin çocuklarının cinsiyetine göre farklı tutumlara sahip olmalarına neden olmaktadır (Ekşi, 1990: 50).

Çocuk yetiştirme tutumunu etkileyen bir diğer faktör de ebeveynlerin aralarındaki ilişkidir. Çocuk ve ebeveyn arasındaki sağlıklı ilişki, ebeveynler arasındaki ilişkinin sağlıklı olmasıyla mümkündür. Ebeveynler arasındaki ilişkinin uyumlu olduğu durumda, çocuğa yönelik tutum olumlu yönde etkilenir iken uyumsuz olduğu durumda çocuklara karşı yanlış tutumların sergilenmesine neden olur. Yapılan araştırmadan elde edilen bilgilere göre; ilişkilerinde çatışma yaşayan ebeveynlerin çocuklarına karşı da otokratik veya kayıtsız bir tutum sergiledikleri ortaya çıkmıştır (Dönmezler, 1999: 34).

Çocuk yetiştirme tutumunu etkileyen bir diğer unsur ebeveynlerin kendi yetişme biçimidir. Sevgisiz bir ortamda yetişen anne ve babaların da çocuklarına karşı aşırı ilgisiz veya aşırı ilgili davrandıkları görülmüştür (Ekşi, 1990: 52).

Kültürler arasındaki etkileşim nedeniyle bazı farklılıklar ortaya çıkabilir. Bu farklılıklara bağlı olarak anne baba tutumları da kuşaktan kuşağa farklılık gösterebilmektedir. Kuşaklararası çatışma olarak da adlandırılan bu durum, ebeveynin

çocukluk dönemindeki anlayış ile çocuğun içinde bulunduğu dönemdeki anlayış farkından ortaya çıkar. Bu farklılıklara uyum sağlayamayan ebeveynler çocuklarına karşı koruyucu ya da baskıcı bir tutumu tercih etmektedirler (Yılmaz, 2009: 69).

Çocuk yetiştirme tutumunda etkili olan faktörler genel olarak değerlendirildiğinde ailenin gelir düzeyinin, annenin çalışan bir birey olmasının, annenin ruh sağlığının yerinde olmasının, eğitim seviyesinin yüksek olmasının, yaşadığı bölgenin özelliklerinin, depresyon düzeyinin, sahip olunan çocuk sayısının, evlenme yaşının etkili olduğu anlaşılmaktadır.

2.13. Çocuk Yetiştirmede Ailenin Rolü

Çocukların gelişimine katkı sağlayan birçok kaynak arasında en büyük rolü oynayanların anne babalar olduğu söylenebilir. Ailenin işlevlerinden biri de çocukların fiziksel, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayarak sağlıklı gelişimlerini sağlamaktır (Öngider, 2013: 425). Sayiner ve arkadaşları (2005: 196) çocuğun sağlıklı bir insan olabilmesi için çocuğu kontrol etme, çocuğa rehberlik etme, çocuğu cesaretlendirme, çocuğun sosyal, duygusal, bilgi, beceri ve zihinsel gelişimini tatmin etme gibi ailenin çocuğun gelişimine karşı sorumluluklarını sıralamıştır.

Çocukluk döneminde aile içinde olumsuz etkileşimlere maruz kalan kişiler, yetişkinlik döneminde özgüveni düşük, içine kapanık, sessiz, kontrol edilemeyen öfkeli ve saldırgan kişiler haline gelebilirler. Bu nedenle anne babanın tutumu çocuğun gelişiminde oldukça önemli olduğu ifade edilebilir (Akyıldız, 2005: 84).

Çocukluk döneminde, anne-babası tarafından engellenen kişiler, ebeveyn oldukları zaman kendilerinin daha önceden sahip olmadıkları özgürlüğe çocuklarının sahip olduklarını gördükleri anda onları kıskandıkları ve kendileri de ebeveynleri gibi davranışlar sergilemektedir. Bununla beraber, bazı ebeveynlerin kendilerinin çocukluğunun baskı altında geçmiş olmasına karşın çocuklarına karşı daha yumuşak, rahat ve anlayışlı bir tutum sergiledikleri ifade edilmiştir. Bu durum, çocuğun bir rol model ve rehber eksikliği yaşamalarına neden olur ve çocuğun ileriki yaşamında saldırgan ve asi davranışlar sergilemesine yol açar (Yavuzer, 1993: 47).

Yavuzer (2004: 132) ailenin çocuk yetiştirmedeki rolünü şu şekilde sıralamıştır:

- Çocukların topluma uyum sağlaması için güven kazanmalarına yardımcı olur.
- Çocuklar için sosyal kabule uygun bir ortam yaratır.

- Çocuklara rol model olarak onların sosyalleşmeleri için sahip olmaları gereken davranışları öğretir.
- Toplumun onayladığı davranışların gelişiminde çocuğa rehberlik eder.
- Karşılaştığı uyum sorunlarıyla baş etmenin en iyi yolunu bulabilmesi için çocuğa rehberlik eder.
- Çocukların gerekli uyum alışkanlıklarını kazanabilmesinde yardımcı olur.
- Başarılı bir okul ve sosyal hayat yaratmak için çocukların ilgi ve yeteneklerinin farkına varmalarını sağlar..
- Gerekli ortamı yaratarak yeteneklerin ve ilgi alanlarının gelişimini teşvik eder.

Ebeveynlerin çocuklar üzerindeki bu etkileri dikkate alındığında, ebeveyn tutumlarının da çocukları etkileyeceği düşünülmektedir. Ebeveynlerin tutumları, çocuklarının kişilik gelişimi için oldukça önemlidir. Bu tutumların çocuğun karakteri üzerinde olumlu veya olumsuz bir etkisi vardır (Ceyhan, 2000: 59).

2.14. Çocuk Yetiştirme Tutumlarıyla İlgili Yapılmış Araştırmalar

Şendoğdu (2000) yapmış olduğu çalışmada, çocukların ebeveynlerinin kim olduklarını algılamalarında, anne-babanın çeşitli demografik özelliklerinin etkili olduğu sonucunu bulmuştur. Özyurek (2004) araştırmasında şehirde yaşayan ebeveynlere kıyasla kırsal alanda yaşayan ebeveynlerin göre daha korumacı bir tutum sergilediği sonucunu bulmuştur. Bornstein ve Zlotnik'in (2008) yaptığı çalışmada çocuğun erken yaştan itibaren ilgisiz annelerle maruz kaldıklarında sorunlu bağımlılık gösterdiği ve sosyal gelişimlerinin de yetersiz olduğu görülmüştür.

Kaya (2003) çiftlerin evlilik uyumları ve çocuklardaki davranış sorunları üzerine yapmış olduğu çalışmasında, anne ve babaların evlilik uyum düzeyleri artış gösterdiğinde, çocuklarda görülen çeşitli davranış problemlerinde azalma olduğu sonucunu bulmuştur. Çocuğun iyi yetişebilmesinde evlilik ilişkilerinin de sağlıklı devam ediyor olması önemli faktörler arasındadır. Eşlerin birbirleriyle olan ilişkileri çocuk yetiştirme tutumlarına da yansır. Anne ve babanın eğitim durumları, yaşları, meslekleri, ailedeki çocuk sayısı, ailenin ekonomik durumu ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumlarını etkileyen faktörlerdir.

Günay'ın (2020) yaptığı çalışmada, evli ve çocuk sahibi bireylerde evlilik uyumu, çocuk yetiştirme tutumu ve aile işlevselliği arasındaki ilişki ele alınmıştır. Bunun yanında çalışmada, evlilik uyumu, aile işlevselliği ve çocuk yetiştirme tutumunun

katılımcıların kişisel özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı ortaya konmuştur. İlişkisel tarama modelinin kullanıldığı çalışma için toplam 697 kişi üzerinde anket uygulanmıştır. Uygulama sonucunda, çocuk yetiştirme tutumu ile aile işlevselliği arasında ters yönde; aile işlevselliği ile evlilik uyumu arasında doğrusal yönde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında, cinsiyet ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir farklılık olduğu, yaşa göre ise farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Evlilik şekli, evlilik süresi, aile tipi ve çocuk sayısına göre çocuk yetiştirme tutumlarının farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Alanda yapılan çalışmalara ek olarak çocuk yetiştirme tutumlarıyla birçok değişken arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar da mevcuttur.

Bazarbashi (2014) annelerin duygusal zeka düzeyi ve demografik özelliklerinin çocuk yetiştirme tutumlarında etkili olduğunu aktarmıştır. Çetinkaya (2016) okul öncesi çocukların sosyal ve duygusal uyumlarının ebeveynlerin tutumlarından etkilendiğini göstermiştir. Nalbantoğlu (2016) aile işlevleri, anne bağlanma düzeyi ve çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişkileri araştırmıştır. Bakır (2015) üstün ekalı olan ve olmayan çocukların benlik saygısı ile ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumlarını incelemiştir. Erginbay (2014) anne ve babaların çocuk yetiştirme tutumlarının akademik başarıya etki ettiğini göstermiştir. Bozyiğit (2013) annelerin çocuk yetiştirme tutum özelliğine bağlı olarak çocukların çevre bilincine sahip tüketici olarak sosyalleşmesine etkisi aktarmıştır. Yılmaz (2004) annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının oluşmasında kendi annelerinin etkisi incelemiştir. Son olarak Karakelle ve Şentürk (2006) üst bilişsel beceri düzeyleri fazla ve düşük düzeyde olan öğrencilerin ebeveynlerinin tutumlarının bu duruma etkisi aktarmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Evli kadınlarda evlilik ve yaşam doyumu ile çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişkinin tespit edilmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada, nicel araştırma yöntemi olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu modelle, araştırmada ele alınan iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkinin varlığının yanısıra derecesi de belirlenir (Creswell, 2012).

3.2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini İstanbul ilindeki 20 yaş üstündeki evli kadınlar oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise, evli kadınlar arasından kolayda örnekleme yöntemi ile seçilen toplam 387 katılımcı oluşturmaktadır. Kolayda örnekleme yöntemi, evren içerisinden ulaşılabilir ve kolay birimler arasından işgücü, maddi ve zaman koşullarının göz önüne alınarak örneklemin seçilmesidir (Büyüköztürk vd., 2008).

3.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama araçları içinde kişisel bilgi formu, Yetişkin Yaşam Doyum Ölçeği, Evlilik Doyum Ölçeği ve Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği kullanılmıştır. Veri toplama araçları için bilgiler aşağıda verilmiştir.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu, çalışmaya katılan evli kadınların yaş, eşin yaşı, cinsiyet, eğitim durumu, eşin eğitim durumu, sosyo-ekonomik durum, iş durumu, evlenme biçimi, evlilik süresi, kaçınıcı evlilik olduğu ve çocuk sayısı gibi bilgileri içermektedir.

3.3.2. Evlilik Doyum Ölçeği

Evlilik Doyum Ölçeği, Çelik ve Yazgan-İnanç tarafından 2009 yılında evlilerin evlilik doyumlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Toplam 13 maddenin yer aldığı ölçek içerisinde “aile, cinsellik ve benlik” olmak üzere üç alt boyut yer almaktadır. Üç boyutlu bu yapının açıkladığı toplam varyans yüzdesi 49.23 olarak tespit edilmiştir.

Çalışmada birinci faktörün öz değeri 7.24, açıklanan toplam varyans yüzdesi 19.40, ikinci faktörün öz değeri 4.49, açıklanan toplam varyans yüzdesi 16.96 ve üçüncü faktörün öz değeri 2.43, açıklanan toplam varyansının ise 12.86 olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar bağlamında, ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu görülmüştür. Ölçeğin her bir maddesi 5’li likert olarak oluşturulmuştur (1= Bana hiç uygun değil, 5= Bana tamamen uygun). Ölçek ranjı 13-65 aralığındadır. Ölçekte 1, 2, 5, 8, 10, 11, 12 ve 13 numaralı maddeler ters yönlü puanlanmaktadır. Ölçeğin güvenilirlik katsayısını ortaya koyan Cronbach’s Alpha değeri 0,79 olarak tespit edilmiştir. Bu çalışmada ise söz konusu değer 0,83 olarak tespit edilmiştir.

3.3.3. Yetişkin Yaşam Doyum Ölçeği (YYDÖ)

Yetişkin Yaşam Doyum Ölçeği (YYDÖ) Kaba ve arkadaşları tarafından 2018 yılında yetişkinlerde yaşam doyum düzeyini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliği açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri ile belirlenmiştir. Açımlayıcı faktör analizi sonuçları, YYDÖ’nün beş faktörlü bir yapıya (genel yaşam doyumunu, ilişki doyumunu, benlik doyumunu, sosyal çevre doyumunu ve iş doyumunu) sahip olduğunu ve toplam varyansın %65.98’ini açıklayabildiğini göstermiştir. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre ise ölçeğin uyum indeksinin kabul edilebilir düzeyde olduğu belirlenmiştir ($\chi^2/sd=1.48$, TLI=.93, CFI=.94, RMSEA=.063, SRMR=.065). Ölçek içerisinde toplam 21 madde yer almakta olup bunlar 1: Hiç uygun değil, 2: Uygun değil, 3: Kısmen uygun, 4: Uygun ve 5: Tamamen uygun olacak şekilde 5’li likert olarak oluşturulmuştur. YYDÖ’nün güvenilirlik çalışmasında ölçekte yer alan 21 sorunun Cronbach’s Alpha iç tutarlılık katsayısı 0,89 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada, söz konusu değer 0,83 olarak tespit edilmiştir.

3.3.4. Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği (ABCYTÖ)

Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği (ABCYTÖ), anne ve babaların çocuklarını yetiştirme tutumlarını ölçmek amacıyla Özyürek (2018) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek içerisinde toplam 38 madde yer almakta olup bu maddeler 5’li likert olarak yapılandırılmıştır (1: Hiç katılmıyorum, 5: Tamamen katılıyorum). Ölçek içerisinde yer alan maddeler toplamda üç alt boyuta karşılık gelmektedir. Bu boyutlar, demokratik (1, 10, 13, 14, 21, 24, 28, 33, 34, 36), hoşgörülü (3, 5, 8, 11, 12, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 27, 29, 32, 35, 37, 38) ve otoriter (2, 4, 6, 7, 9, 18, 22, 23, 25, 26, 30, 31) tutumdur. Ölçeğin geçerlik çalışmasında KMO değeri 0,71, Barlett Küresellik testi

ise anlamlı bulunmuştur. Ölçekteki herbir maddenin faktör yük değeri 0,030'un üzerinde bulunmuştur. Ölçek içerisinde yer alan faktörler, toplam varyansın %40,87'sine karşılık gelmektedir. Ölçeğin yapılan güvenilirlik analizi sonucunda Cronbach's Alpha katsayısı 0,70 olarak tespit edilmiştir. Bu çalışmada, söz konusu değeri 0,72 olarak tespit edilmiştir.

3.3. Veri Analizi

Bu çalışmada, anket içerisinde yer alan ölçek ifadelerinin güvenilirlik düzeylerinin ortaya konması amacıyla kullanılmıştır. Araştırmada anket formundaki ölçekler ve alt boyutlarına ait ortalama ve standart sapma değerlerinin ortaya konması betimsel istatistikler olarak ifade edilmiştir. Araştırmaya katılan evli kadınların demografik özelliklerinin ortaya konmasında frekans dağılımları kullanılmıştır. Araştırmada kategorili değişkenlerin karşılaştırılmasında Bağımsız Örnek t-Testi kullanılmıştır. Araştırmada ikiden fazla kategorili değişkenlerin karşılaştırılmasında Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Araştırmada, ölçekler ve alt boyutlarının birbirleri ile olan ilişkisinin tespiti noktasında korelasyon analizine başvurulmuştur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde anket uygulaması sonucunda elde edilen bulguların analizi yer almaktadır. Burada öncelikle evli kadınları tanımlayıcı nitelikte veriler analiz edilmiş akabinde araştırmanın temel sorusu olan konularla ilgili veriler üzerinde durulmuştur.

4.1. Demografik Bilgiler

Araştırmaya katılan evli kadınların demografik bilgilerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.1: Evli Kadınların Demografik Bilgileri Frekans ve Yüzde Değerleri

Yaş	<i>f</i>	%
30 yaş ve altı	100	25,8
31-35 yaş	135	34,9
36 yaş ve üzeri	152	39,3
Evlenme Yaşı	<i>f</i>	%
22 yaş ve altı	122	31,5
23-25 yaş	133	34,4
26 yaş ve üzeri	132	34,1
Eğitim Düzeyi	<i>f</i>	%
İlköğretim	23	5,9
Ortaokul	27	7,0
Lise	101	26,1
Üniversite ve üstü	236	61,0
Meslek	<i>f</i>	%
Sağlık çalışanı	76	19,6
Ev hanımı	123	31,8
Memur (Öğretmen, Akademisyen, Polis vb.)	74	19,1
Diğer	114	29,5
Çalışma Durumu	<i>f</i>	%
Çalışıyorum	160	41,3
Çalışmıyorum	227	58,7
Evlenme Şekli	<i>f</i>	%
Ailem tanıştırdı	73	18,9
Akraba	2	0,5
Anlaşarak evlendik	219	56,6
Arkadaşlar tanıştırdı	72	18,6
Aynı ortamda bir araya gelerek	2	0,5

Tablo 4.1: (devam)

Evlenme Şekli	f	%
Görücü usulü	8	2,1
Kaçarak evlendi	7	1,8
Severek evlendik	4	1,0
Kaç çocuğunuz var?	f	%
Çocuğum yok	3	0,8
1 çocuğum var	136	35,1
2 çocuğum var	168	43,4
3 çocuğum var	56	14,5
4 çocuğum var	14	3,6
5 çocuğum var	5	1,3
6 çocuğum var	5	1,3
TOPLAM	387	

Tabloda yer alan verilere göre araştırmaya katılan kişi sayısı toplamda 387'dir. Buna göre katılımcıların %25,8'inin 30 yaş ve altı, %34,9'unun 31-35 yaş ve %39,3'ünün 36 yaş ve üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Evli kadınların %31,5'inin evlenme yaşlarının 22 yaş ve altı, %34,4'ünün 23-25 yaş ve %34,1'inin ise 26 yaş ve üzerinde olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların %5,9'unun ilköğretim, %7'sinin ortaokul, %26,1'inin lise ve son olarak %61'inin üniversite ve üstünde olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun ev hanımı olduğu ve çalışmadığı tespit edilmiştir.

Katılımcıların evlenme şekillerine yönelik elde edilen verilerde büyük çoğunluğunun anlaşarak evlendiği tespit edilmiştir. Evli kadınların çocuk sayılarına yönelik dağılımda ise, %0,8'inin çocuğunun olmadığı, %35,1'inin 1 çocuğunun olduğu, %43,4'ünün 2 çocuğunun olduğu, %14,5'inin 3 çocuğunun olduğu, %3,6'sının 4 çocuğunun olduğu, %1,3'ünün 5 çocuğunun olduğu ve son olarak %1,3'ünün 6 çocuğunun olduğu tespit edilmiştir.

4.2. Evli Kadınların Evlilik Doyum Düzeyleri

Evli kadınların evlilik doyum düzeyleri Tablo 4.2'de sunulmuştur. Bulgulara göre, Evlilik Doyum Ölçeği toplam puanı 50,31 olup alt ölçek puan ortalamaları aile boyutunda 12,36, benlik boyutunda 17,78 ve son olarak cinsellik boyutunda 20,17'dir. Buna göre, katılımcıların evlilik doyum düzeylerinin yüksek olduğu ifade edilebilir.

Tablo 4.2: Evli Kadınların Evlilik Doyum Düzeylerinin Tanımlayıcı İstatistikleri

Değişkenler	X	ss
Evlilik Doyumu Ölçeği Toplam Puan	50,31	8,5
Aile	12,36	2,4
Benlik	17,78	5,1
Cinsellik	20,17	3,7

4.3. Evli Kadınların Yaşlarına Göre Evlilik Doyumları

Evli kadınların yaşlarına göre evlilik doyumları Tablo 4.3'te verilmiştir. Elde edilen verilere göre evli kadınların yaşlarına göre evlilik doyumları karşılaştırıldığında 31-35 yaş aralığındaki bireylerin en yüksek, 36 ve üzeri yaş aralığındakilerin ise en düşük ortalamaya sahip oldukları tespit edilmiştir. Evli kadınların yaş değişkenine göre evlilik doyumlarının anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçlarında göre YYDÖ toplam puanı ve alt boyutlarından aile ve benlik alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olmadığı buna karşın cinsellik alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Cinsellik alt boyutunda hangi gruplar arasında fark olduğunu tesbit etmek için yapılan post hoc karşılaştırması sonucunda yaşı küçük olanların evlilik doyumlarının diğer yaş gruplarından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.3: Evli Kadınların Yaşlarına Göre Evlilik Doyum Düzeylerinin ANOVA Testi Sonuçları

Puan	<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri				ANOVA Sonuçları					
	Yaş	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
EDÖ	30 yaş ve altı	100	50,26	8,792	G.Arası	202,562	2	101,281	1,386	,251
	31-35 yaş	135	51,21	8,653	G.İçi	28065,846	384	73,088		
	36 yaş ve üzeri	152	49,53	8,291	Toplam	28268,408	386			
	Toplam	387	50,31	8,558						
Aile	30 yaş ve altı	100	12,48	2,342	G.Arası	21,215	2	10,608	1,769	,172
	31-35 yaş	135	12,60	2,253	G.İçi	2302,413	384	5,996		
	36 yaş ve üzeri	152	12,08	2,673	Toplam	2323,628	386			
	Toplam	387	12,36	2,454						
Benlik	30 yaş ve altı	100	17,16	5,165	G.Arası	53,188	2	26,594	1,010	,365
	31-35 yaş	135	18,08	5,472	G.İçi	10110,254	384	26,329		
	36 yaş ve üzeri	152	17,91	4,785	Toplam	10163,442	386			
	Toplam	387	17,78	5,131						
Cinsellik	30 yaş ve altı	100	20,62	3,926	G.Arası	97,245	2	48,623	3,449	,033*
	31-35 yaş	135	20,53	3,253	G.İçi	5412,838	384	14,096		
	36 yaş ve üzeri	152	19,55	4,044	Toplam	5510,083	386			
	Toplam	387	20,17	3,778						

p<.05

4.4. Evli Kadınların Evlilik Yaşlarına Göre Evlilik Doyumları

Evli kadınların evlilik yaşlarına göre evlilik doyumları Tablo 4.4'te verilmiştir. Elde edilen verilere göre evli kadınların evlilik yaşlarına göre evlilik doyumları karşılaştırıldığında 23-25 yaş aralığındaki bireylerin en yüksek, 22 yaş ve altındakilerin ise en düşük ortalamaya sahip oldukları tespit edilmiştir. Evli kadınların evlilik yaş değişkenine göre evlilik doyumlarının anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçlarında göre YYDÖ toplam puanı ve alt boyutlarından aile ve benlik alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olmadığı buna karşın cinsellik alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Cinsellik alt boyutunda hangi gruplar arasında fark olduğunu tesbit etmek için yapılan post hoc karşılaştırması sonucunda yaşı küçük olanların evlilik doyumlarının diğer yaş gruplarından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.4: Evli Kadınların Evlilik Yaşlarına Göre Evlilik Doyum Düzeylerinin ANOVA Testi Sonuçları

Puan	<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri				ANOVA Sonuçları					
	Evlilik Yaşı	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
EDÖ Toplam Ölçek	22 yaş ve altı	122	49,46	9,005	G.Arası	295,160	2	147,580	2,026	,133
	23-25 yaş	133	51,49	7,510						
	26 yaş ve üzeri	132	49,90	9,044	Toplam	28268,408	386			
	Toplam	387	50,31	8,558						
Aile	22 yaş ve altı	122	12,11	2,801	G.Arası	22,648	2	11,324	1,890	,153
	23-25 yaş	133	12,68	2,165						
	26 yaş ve üzeri	132	12,28	2,365	Toplam	2323,628	386			
	Toplam	387	12,36	2,454						
Benlik	22 yaş ve altı	122	17,43	5,093	G.Arası	21,422	2	10,711	,406	,667
	23-25 yaş	133	17,88	5,195						
	26 yaş ve üzeri	132	17,98	5,126	Toplam	10163,442	386			
	Toplam	387	17,78	5,131						
Cinsellik	22 yaş ve altı	122	19,92	3,935	G.Arası	121,109	2	60,554	4,315	,014
	23-25 yaş	133	20,92	2,891						
	26 yaş ve üzeri	132	19,64	4,291	Toplam	5510,083	386			
	Toplam	387	20,17	3,778						

$p < .05$

4.5. Evli Kadınların Eğitim Düzeylerine Göre Evlilik Doyumları

Evli kadınların evlilik yaşlarına göre evlilik doyumları Tablo 4.5'te verilmiştir. Elde edilen verilere göre evli kadınların eğitim düzeylerine göre evlilik doyumları karşılaştırıldığında üniversite ve üstündeki bireylerin en yüksek, lise ve altındakilerin ise en düşük ortalamaya sahip oldukları tespit edilmiştir. Evli kadınların eğitim düzeyi değişkenine göre evlilik doyumlarının anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit amacıyla yapılan Bağımsız Örneklem t-Testi sonuçlarında göre YYDÖ toplam puanı ve alt boyutlarından cinsellik ve benlik alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olmadığı buna karşın aile alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Aile alt boyutunda eğitim düzeyi yüksek olanların evlilik doyumlarının eğitim düzeyi düşük olanlardan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.5: Evli Kadınların Eğitim Düzeylerine Göre Evlilik Doyum Düzeylerinin t Testi Sonuçları

Puan	Eğitim Düzeyi	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	P
EDÖ Toplam Ölçek	Lise ve altı	151	49,49	8,993	,732	-1,506	385	,133
	Üniversite ve üstü	236	50,83	8,244	,537			
Aile	Lise ve altı	151	11,92	2,801	,228	-2,873	385	,004
	Üniversite ve üstü	236	12,65	2,161	,141			
Benlik	Lise ve altı	151	17,44	5,225	,425	-1,037	385	,300
	Üniversite ve üstü	236	17,99	5,070	,330			
Cinsellik	Lise ve altı	151	20,13	3,986	,324	-,148	385	,883
	Üniversite ve üstü	236	20,19	3,647	,237			

p < .05

4.6. Evli Kadınların Mesleklerine Göre Evlilik Doyumları

Evli kadınların mesleklerine göre evlilik doyumları Tablo 4.6'da sunulmuştur. Elde Bulgulara göre evli kadınların mesleklerine göre evlilik doyumları karşılaştırıldığında sağlık çalışanlarının en yüksek, ev hanımlarının ise en düşük ortalamaya sahip oldukları tespit edilmiştir. Evli kadınların meslek değişkenine göre evlilik

doyumlarının karşılaştırılması için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçlarında göre YYDÖ toplam puanı ve tüm alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.6: Evli Kadınların Mesleklerine Göre Evlilik Doyum Düzeylerinin ANOVA Testi Sonuçları

Puan	<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri				ANOVA Sonuçları					
	Meslek	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
EDÖ Toplam Ölçek	Sağlık Çalışanı	76	51,28	8,491	G.Arası	260,025	3	86,675	1,185	,315
	Ev Hanımı	123	49,15	9,169						
	Memur (Öğretmen ve Akademisyen)	74	50,73	8,411	G.İçi	28008,383	383	73,129		
	Diğer	114	50,63	7,971						
	Toplam	387	50,31	8,558	Toplam	28268,408	386			
Aile	Sağlık Çalışanı	76	12,67	2,211	G.Arası	18,650	3	6,217	1,033	,378
	Ev Hanımı	123	12,12	2,730						
	Memur (Öğretmen ve Akademisyen)	74	12,58	2,239	G.İçi	2304,978	383	6,018		
	Diğer	114	12,28	2,422						
	Toplam	387	12,36	2,454	Toplam	2323,628	386			
Benlik	Sağlık Çalışanı	76	18,54	4,748	G.Arası	68,905	3	22,968	0,871	,456
	Ev Hanımı	123	17,34	5,362						
	Memur (Öğretmen ve Akademisyen)	74	17,85	5,205	G.İçi	10094,537	383	26,356		
	Diğer	114	17,68	5,082						
	Toplam	387	17,78	5,131	Toplam	10163,442	386			
Cinsellik	Sağlık Çalışanı	76	20,07	3,631	G.Arası	58,359	3	19,453	1,367	,253
	Ev Hanımı	123	19,69	3,863						
	Memur (Öğretmen ve Akademisyen)	74	20,30	3,788	G.İçi	5451,724	383	14,234		
	Diğer	114	20,67	3,757						
	Toplam	387	20,17	3,778	Toplam	5510,083	386			

p<.05

4.7. Evli Kadınların Çalışma Durumlarına Göre Evlilik Doyumları

Evli kadınların çalışma durumlarına göre evlilik doyumları Tablo 4.7’de sunulmuştur. Bulgulara göre evli kadınların çalışma durumlarına göre evlilik doyumları karşılaştırıldığında çalışanların yüksek, çalışmayanların en düşük ortalamaya sahip oldukları tespit edilmiştir. Evli kadınların çalışma durumu değişkenine göre evlilik doyumlarının anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit amacıyla yapılan Bağımsız Örneklem t-Testi sonuçlarında göre YYDÖ toplam puanı ve tüm alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.7: Evli Kadınların Çalışma Durumlarına Göre Evlilik Doyum Düzeylerinin t Testi Sonuçları

Puan	Çalışma Durumu	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	P
EDÖ Toplam Ölçek	Çalışıyorum	160	50,85	8,268	,654	1,047	385	,296
	Çalışmıyorum	227	49,93	8,754	,581			
Aile	Çalışıyorum	160	12,56	2,311	,183	1,293	385	,197
	Çalışmıyorum	227	12,23	2,545	,169			
Benlik	Çalışıyorum	160	17,96	4,962	,392	0,582	385	,561
	Çalışmıyorum	227	17,65	5,254	,349			
Cinsellik	Çalışıyorum	160	20,34	3,706	,293	0,741	385	,459
	Çalışmıyorum	227	20,05	3,832	,254			

p < .05

4.8. Evli Kadınların Çocuk Sayılarına Göre Evlilik Doyumları

Evli kadınların çocuk sayılarına göre evlilik doyumları Tablo 4.8’de verilmiştir. Elde edilen verilere göre evli kadınların çocuk sayılarına göre evlilik doyumları karşılaştırıldığında 0-1 çocuklu olanların en yüksek, 3 ve üzeri çocuklu olanların ise en düşük ortalamaya sahip oldukları tespit edilmiştir. Evli kadınların çocuk sayılarına göre evlilik doyumlarının anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçlarında göre YYDÖ toplam puanı ve tüm alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.8: Evli Kadınların Çocuk Sayılarına Göre Evlilik Doyum Düzeylerinin ANOVA Testi Sonuçları

Puan	Çocuk Sayısı	<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri			ANOVA Sonuçları					
		<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
EDÖ Toplam Ölçek	0-1 çocuk	139	51,23	8,412	G.Arası	187,906	2	93,953	1,285	,278
	2 çocuklu	168	49,87	8,997	G.İçi	28080,502	384	73,126		
	3 ve üzeri	80	49,63	7,792	Toplam	28268,408	386			
	Toplam	387	50,31	8,558						
Aile	0-1 çocuk	139	12,58	2,316	G.Arası	18,346	2	9,173	1,528	,218
	2 çocuklu	168	12,38	2,473	G.İçi	2305,282	384	6,003		
	3 ve üzeri	80	11,98	2,624	Toplam	2323,628	386			
	Toplam	387	12,36	2,454						
Benlik	0-1 çocuk	139	18,28	4,737	G.Arası	68,501	2	34,250	1,303	,273
	2 çocuklu	168	17,33	5,610	G.İçi	10094,941	384	26,289		
	3 ve üzeri	80	17,83	4,698	Toplam	10163,442	386			
	Toplam	387	17,78	5,131						
Cinsellik	0-1 çocuk	139	20,37	4,071	G.Arası	15,325	2	7,663	,535	,586
	2 çocuklu	168	20,16	3,716	G.İçi	5494,757	384	14,309		
	3 ve üzeri	80	19,83	3,378	Toplam	5510,083	386			
	Toplam	387	20,17	3,778						

$p < .05$

4.9. Evli Kadınların Yaşam Doyum Düzeyleri

Evli kadınların yaşam doyum düzeyleri Tablo 4.9'da verilmiştir. Evli kadınların Yetişkin Yaşam Doyum Ölçeği toplam puanı 77,63 olup alt ölçek puan ortalamaları genel yaşam doyumunu için 21,11, ilişki doyumunu için 20,93, benlik doyumunu için 16,04, sosyal çevre doyumunu için 9,91 ve son olarak iş doyumunu için 9,64'dür.

Tablo 4.9: Evli Kadınların Yaşam Doyum Düzeylerinin Tanımlayıcı İstatistikleri

Değişkenler	X	ss
Yetişkin Yaşam Doyumu Toplam Puan	77,63	9,724
Genel yaşam doyumunu	21,11	3,236
İlişki doyumunu	20,93	3,300
Benlik doyumunu	16,04	2,537
Sosyal çevre doyumunu	9,91	2,688
İş doyumunu	9,64	2,872

4.10. Evli Kadınların Yaşlarına Göre Yaşam Doyumları

Evli kadınların yaşlarına göre yaşam doyumları Tablo 4.10'da sunulmuştur. Bulgulara göre evli kadınların yaşlarına göre yaşam doyumları karşılaştırıldığında 30 yaş ve altında olanların en yüksek, 31-35 yaşında olanların ise en düşük ortalamaya sahip

oldukları tespit edilmiştir. Evli kadınların yaşlarına göre yaşam doyumu düzeylerinin anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçlarında göre YDÖ toplam puanı ve tüm alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.10: Evli Kadınların Yaşlarına Göre Yaşam Doyumu Düzeylerinin ANOVA Testi Sonuçları

Puan	<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri				ANOVA Sonuçları					
	Yaş	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
YYDÖ Toplam Ölçek	30 yaş ve altı	100	78,71	9,502	G.Arası	171,764	2	85,882	,908	,404
	31-35 yaş	135	77,01	9,951	G.İçi	36324,396	384	94,595		
	36 yaş ve üzeri	152	77,47	9,669	Toplam	36496,160	386			
	Toplam	387	77,63	9,724						
Genel Yaşam Doyumu	30 yaş ve altı	100	21,37	3,231	G.Arası	10,324	2	5,162	,492	,612
	31-35 yaş	135	21,07	3,243	G.İçi	4032,332	384	10,501		
	36 yaş ve üzeri	152	20,96	3,245	Toplam	4042,656	386			
	Toplam	387	21,11	3,236						
İlişki Doyumu	30 yaş ve altı	100	20,85	3,650	G.Arası	4,145	2	2,073	,189	,827
	31-35 yaş	135	21,07	3,185	G.İçi	4200,108	384	10,938		
	36 yaş ve üzeri	152	20,86	3,175	Toplam	4204,253	386			
	Toplam	387	20,93	3,300						
Benlik Doyumu	30 yaş ve altı	100	16,64	2,427	G.Arası	54,839	2	27,419	4,332	,014*
	31-35 yaş	135	15,99	2,656	G.İçi	2430,500	384	6,329		
	36 yaş ve üzeri	152	15,69	2,445	Toplam	2485,339	386			
	Toplam	387	16,04	2,537						
Sosyal Çevre Doyumu	30 yaş ve altı	100	10,12	2,717	G.Arası	13,150	2	6,575	,910	,404
	31-35 yaş	135	9,67	2,756	G.İçi	2775,501	384	7,228		
	36 yaş ve üzeri	152	9,98	2,608	Toplam	2788,651	386			
	Toplam	387	9,91	2,688						
İş Doyumu	30 yaş ve altı	100	9,73	2,647	G.Arası	42,993	2	21,497	2,627	,074
	31-35 yaş	135	9,21	2,852	G.İçi	3141,797	384	8,182		
	36 yaş ve üzeri	152	9,97	2,999	Toplam	3184,791	386			
	Toplam	387	9,64	2,872						

p<.05

4.11. Evli Kadınların Evlilik Yaşlarına Göre Yaşam Doyumları

Evli kadınların evlilik yaşlarına göre yaşam doyumları Tablo 4.11’de sunulmuştur. Bulgulara göre evli kadınların evlilik yaşlarına göre yaşam doyumları

karşılaştırıldığında evlilik yaşı 23-25 olanların en yüksek, evlilik yaşı 26 yaş ve üzeri olanların ise en düşük ortalamaya sahip oldukları tespit edilmiştir. Evli kadınların evlilik yaşlarına göre yaşam doyum düzeylerinin anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçlarında göre YDÖ toplam puanı ve tüm alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.11: Evli Kadınların Evlilik Yaşlarına Göre Yaşam Doyum Düzeylerinin ANOVA Testi Sonuçları

Puan	Evlilik Yaşı	<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri			ANOVA Sonuçları					
		<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
YYDÖ Toplam Ölçek	22 yaş ve altı	122	78,00	9,578	G.Arası	209,536	2	104,768	1,109	,331
	23-25 yaş	133	78,29	9,871	G.İçi	36286,625	384	94,496		
	26 yaş ve üzeri	132	76,62	9,700	Toplam	36496,160	386			
	Toplam	387	77,63	9,724						
Genel Yaşam Doyumu	22 yaş ve altı	122	21,50	3,481	G.Arası	29,187	2	14,593	1,396	,249
	23-25 yaş	133	21,00	2,783	G.İçi	4013,470	384	10,452		
	26 yaş ve üzeri	132	20,85	3,412	Toplam	4042,656	386			
	Toplam	387	21,11	3,236						
İlişki Doyumu	22 yaş ve altı	122	20,61	3,601	G.Arası	34,924	2	17,462	1,608	,202
	23-25 yaş	133	21,33	3,164	G.İçi	4169,329	384	10,858		
	26 yaş ve üzeri	132	20,83	3,125	Toplam	4204,253	386			
	Toplam	387	20,93	3,300						
Benlik Doyumu	22 yaş ve altı	122	16,39	2,563	G.Arası	27,011	2	13,506	2,110	,123
	23-25 yaş	133	16,02	2,582	G.İçi	2458,327	384	6,402		
	26 yaş ve üzeri	132	15,74	2,445	Toplam	2485,339	386			
	Toplam	387	16,04	2,537						
Sosyal Çevre Doyumu	22 yaş ve altı	122	9,95	2,647	G.Arası	6,415	2	3,207	,443	,643
	23-25 yaş	133	10,04	2,843	G.İçi	2782,237	384	7,245		
	26 yaş ve üzeri	132	9,73	2,574	Toplam	2788,651	386			
	Toplam	387	9,91	2,688						
İş Doyumu	22 yaş ve altı	122	9,54	3,083	G.Arası	14,700	2	7,350	,890	,411
	23-25 yaş	133	9,91	2,560	G.İçi	3170,091	384	8,255		
	26 yaş ve üzeri	132	9,47	2,969	Toplam	3184,791	386			
	Toplam	387	9,64	2,872						

$p < .05$

4.12. Evli Kadınların Eğitim Düzeylerine Göre Yaşam Doyumları

Evli kadınların eğitim düzeylerine göre yaşam doyumları Tablo 4.12’de sunulmuştur. Bulgulara göre evli kadınların eğitim düzeylerine göre yaşam doyumları karşılaştırıldığında üniversite ve üstünde olanların yüksek, lise ve altındakilerin ise düşük ortalamaya sahip oldukları tespit edilmiştir. Evli kadınların eğitim düzeylerine göre yaşam doyumlarının anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit amacıyla yapılan Bağımsız Örneklem t-Testi sonuçlarında göre YDYÖ toplam puanı ve alt boyutlarından Genel Yaşam Doyumu, Benlik Doyumu, Çevre Doyumu ve İş Doyumu alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olmadığı buna karşın ilişki doyumunu alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. İlişki doyumunu alt boyutunda üniversite ve üstünde olanların yaşam doyumlarının lise ve altındakilerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.12: Evli Kadınların Eğitim Düzeylerine Göre Yaşam Doyum Düzeyleri t Testi Sonuçları

Puan	Eğitim Düzeyi	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
YYDÖ Toplam Ölçek	Lise ve altı	151	77,15	9,606	,782	-,773	385	,440
	Üniversite ve üstü	236	77,94	9,806	,638			
Genel Yaşam Doyumu	Lise ve altı	151	21,09	3,230	,263	-,064	385	,949
	Üniversite ve üstü	236	21,11	3,247	,211			
İlişki Doyumu	Lise ve altı	151	20,45	3,665	,298	-2,313	385	,021
	Üniversite ve üstü	236	21,24	3,011	,196			
Benlik Doyumu	Lise ve altı	151	16,24	2,526	,206	1,223	385	,222
	Üniversite ve üstü	236	15,92	2,542	,165			
Çevre Doyumu	Lise ve altı	151	9,97	2,628	,214	,389	385	,697
	Üniversite ve üstü	236	9,86	2,730	,178			
İş Doyumu	Lise ve altı	151	9,40	2,982	,243	-1,349	385	,178
	Üniversite ve üstü	236	9,80	2,795	,182			

p< .05

4.13. Evli Kadınların Mesleklerine Göre Yaşam Doyumları

Evli kadınların mesleklerine göre yaşam doyumları Tablo 4.13’de sunulmuştur. Bulgulara göre evli kadınların mesleklerine göre yaşam doyumları karşılaştırıldığında memur olanların en yüksek, diğer meslek mensuplarının ise en düşük ortalamaya sahip oldukları tespit edilmiştir. Evli kadınların mesleklerine göre yaşam doyumlarının anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans

Analizi (ANOVA) sonuçlarında göre YDYÖ toplam puanı ve alt boyutlarından Genel Yaşam Doyumu, Benlik Doyumu, Çevre Doyumu ve ilişki doyumu alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olmadığı buna karşın iş doyumu alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. İlişki doyumu alt boyutunda memur olanların yaşam doyumlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.13: Evli Kadınların Mesleklerine Göre Yaşam Doyum Düzeylerinin ANOVA Testi Sonuçları

Puan	Meslek	<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri			ANOVA Sonuçları						
		<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>	
YYDÖ Toplam Ölçek	Sağlık Çalışanı	76	77,67	9,627	G.Arası	501,252	3	167,084	1,778	,151	
	Ev Hanımı	123	76,93	10,531							
	(Öğretmen ve Akademisyen)	Memur	74	79,89	8,731	G.İçi	35994,909	383	93,981		
		Diğer	114	76,89	9,383						
		Toplam	387	77,63	9,724						
Genel Yaşam Doyumu	Sağlık Çalışanı	76	21,34	2,793	G.Arası	23,757	3	7,919	,755	,520	
	Ev Hanımı	123	21,28	3,166							G.İçi
	(Öğretmen ve Akademisyen)	Memur	74	21,14	3,669	Toplam	4042,656	386			
		Diğer	114	20,74	3,297						
		Toplam	387	21,11	3,236						
İlişki Doyumu	Sağlık Çalışanı	76	21,29	2,975	G.Arası	37,391	3	12,464	1,146	,330	
	Ev Hanımı	123	20,64	3,560							G.İçi
	(Öğretmen ve Akademisyen)	Memur	74	21,35	2,747	Toplam	4204,253	386			
		Diğer	114	20,74	3,528						
		Toplam	387	20,93	3,300						
Benlik Doyumu	Sağlık Çalışanı	76	15,71	2,555	G.Arası	14,147	3	4,716	,731	,534	
	Ev Hanımı	123	16,12	2,669							G.İçi
	(Öğretmen ve Akademisyen)	Memur	74	15,95	2,510	Toplam	2485,339	386			
		Diğer	114	16,24	2,403						
		Toplam	387	16,04	2,537						
Çevre Doyumu	Sağlık Çalışanı	76	9,75	2,654	G.Arası	26,737	3	8,912	1,236	,296	
	Ev Hanımı	123	9,77	2,592							G.İçi
	(Öğretmen ve Akademisyen)	Memur	74	10,45	2,602	Toplam	2788,651	386			
		Diğer	114	9,81	2,853						
		Toplam	387	9,91	2,688						
İş Doyumu	Sağlık Çalışanı	76	9,58	2,777	G.Arası	182,345	3	60,782	7,753	,000	
	Ev Hanımı	123	9,11	3,057							G.İçi
	(Öğretmen ve Akademisyen)	Memur	74	11,01	2,279	Toplam	3184,791	386			
		Diğer	114	9,37	2,829						
		Toplam	387	9,64	2,872						

p<.05

4.14. Evli Kadınların Çalışma Durumlarına Göre Yaşam Doyumları

Evli kadınların çalışma durumlarına göre yaşam doyumları Tablo 4.14’de sunulmuştur. Bulgulara göre evli kadınların çalışma durumlarına göre yaşam doyumları karşılaştırıldığında çalışanların yüksek, çalışmayanların ise düşük ortalamaya sahip oldukları tespit edilmiştir. Evli kadınların çalışma durumlarına göre yaşam doyumlarının anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit amacıyla yapılan Bağımsız Örneklem t-Testi sonuçlarında ilişki doyumu, çevre doyumu alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olmadığı YDYÖ Toplam puanı ve genel yaşam doyumu, ilişki doyumu ve iş doyumu alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Farklılığın olduğu boyutlarda çalışanların puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.14: Evli Kadınların Çalışma Durumlarına Göre Yaşam Doyum Düzeylerinin t Testi Sonuçları

Puan	Çalışma Durumu	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	P
YYDÖ Toplam Ölçek	Çalışıyorum	160	79,08	10,174	,804	2,481	385	,014
	Çalışmıyorum	227	76,61	9,280	,616			
Genel Yaşam Doyumu	Çalışıyorum	160	21,51	3,319	,262	2,084	385	,038
	Çalışmıyorum	227	20,82	3,152	,209			
İlişki Doyumu	Çalışıyorum	160	21,41	3,082	,244	2,384	385	,018
	Çalışmıyorum	227	20,60	3,413	,227			
Benlik Doyumu	Çalışıyorum	160	16,04	2,566	,203	0,016	385	,988
	Çalışmıyorum	227	16,04	2,523	,167			
Çevre Doyumu	Çalışıyorum	160	10,03	2,813	,222	0,725	385	,469
	Çalışmıyorum	227	9,82	2,599	,173			
İş Doyumu	Çalışıyorum	160	10,09	2,859	,226	2,609	385	,009
	Çalışmıyorum	227	9,33	2,845	,189			

p< .05

4.15. Evli Kadınların Çocuk Sayılarına Göre Yaşam Doyumları

Evli kadınların çocuk sayılarına göre yaşam doyumları Tablo 4.15’de verilmiştir. Elde edilen verilere göre evli kadınların çocuk sayılarına göre yaşam doyumları karşılaştırıldığında 0-1 çocuklu olanların en yüksek, 3 ve üzeri olanların ise en düşük ortalamaya sahip oldukları tespit edilmiştir. Evli kadınların çocuk sayılarına göre yaşam doyum düzeylerinin anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçlarında göre YDYÖ toplam puanı ve tüm alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.15: Evli Kadınların Çocuk Sayılarına Göre Yaşam Doyum Düzeylerinin ANOVA Testi Sonuçları

Puan	Çocuk Sayısı	<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri			ANOVA Sonuçları					
		<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
YYDÖ Toplam Ölçek	0-1 çocuk	139	78,47	9,013	G.Arası	157,552	2	78,776	,832	,436
	2 çocuklu	168	77,23	10,622	G.İçi	36338,608	384	94,632		
	3 ve üzeri	80	77,00	8,920	Toplam	36496,160	386			
	Toplam	387	77,63	9,724						
Genel Yaşam Doyumu	0-1 çocuk	139	21,11	3,057	G.Arası	7,841	2	3,921	,373	,689
	2 çocuklu	168	20,98	3,639	G.İçi	4034,815	384	10,507		
	3 ve üzeri	80	21,36	2,601	Toplam	4042,656	386			
	Toplam	387	21,11	3,236						
İlişki Doyumu	0-1 çocuk	139	21,45	3,158	G.Arası	60,069	2	30,035	2,783	,063
	2 çocuklu	168	20,72	3,194	G.İçi	4144,184	384	10,792		
	3 ve üzeri	80	20,49	3,670	Toplam	4204,253	386			
	Toplam	387	20,93	3,300						
Benlik Doyumu	0-1 çocuk	139	16,37	2,353	G.Arası	24,390	2	12,195	1,903	,151
	2 çocuklu	168	15,91	2,757	G.İçi	2460,948	384	6,409		
	3 ve üzeri	80	15,75	2,325	Toplam	2485,339	386			
	Toplam	387	16,04	2,537						
Çevre Doyumu	0-1 çocuk	139	9,64	2,805	G.Arası	16,470	2	8,235	1,141	,321
	2 çocuklu	168	10,10	2,847	G.İçi	2772,182	384	7,219		
	3 ve üzeri	80	9,96	2,053	Toplam	2788,651	386			
	Toplam	387	9,91	2,688						
İş Doyumu	0-1 çocuk	139	9,91	2,617	G.Arası	16,193	2	8,096	,981	,376
	2 çocuklu	168	9,52	2,938	G.İçi	3168,598	384	8,252		
	3 ve üzeri	80	9,44	3,146	Toplam	3184,791	386			
	Toplam	387	9,64	2,872						

$p < .05$

4.16. Evli Kadınların Çocuk Yetiştirme Tutumları

Evli kadınların çocuk yetiştirme tutumları Tablo 4.16'da sunulmuştur. Bulgulara göre, Anne-Baba Tutumu Ölçeği toplam puanı 133,17 olup alt ölçek puan ortamları demokratik tutum için 43,37, aşırı hoşgörülü tutum için 51,59 ve son olarak otoriter tutum için 38,21'dir.

Tablo 4.16: Evli Kadınların Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Tanımlayıcı İstatistikleri

Değişkenler	$\bar{X}$	<i>ss</i>
Anne-Baba Tutumu Ölçeği Toplam Puan	133,17	9,741
Demokratik Tutum	43,37	4,660
Aşırı Hoşgörülü Tutum	51,59	5,316
Otoriter Tutum	38,21	4,580

4.17. Evli Kadınların Yaşlarına Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları

Evli kadınların yaşlarına göre çocuk yetiştirme tutumları Tablo 4.17’de sunulmuştur. Bulgulara göre evli kadınların yaşlarına göre çocuk yetiştirme tutumları karşılaştırıldığında 30 yaş ve altında olanların en yüksek, 36 yaş ve üzerinde olanların ise en düşük ortalamaya sahip oldukları tespit edilmiştir. Evli kadınların yaşlarına göre çocuk yetiştirme tutumlarının anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçlarında göre ABTÖ toplam puanı ve alt boyutlarından demokratik tutum alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu buna karşın aşırı hoşgörülü ve otoriter tutum alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. ABTÖ toplam puanının 30 yaş ve altında olanların, demokratik tutum alt boyutunda ise 31-35 yaşında olanların puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.17: Evli Kadınların Yaşlarına Göre Çocuk Yetiştirme Tutumlarının ANOVA Testi Sonuçları

Puan	Yaş	<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri			ANOVA Sonuçları									
		<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>				
ABTÖ Toplam Ölçek	30 yaş ve altı	100	134,24	10,856	G.Arası	641,586	2	320,793	3,423	,034				
	31-35 yaş	135	134,19	9,561							G.İçi	35987,814	384	93,718
	36 yaş ve üzeri	152	131,57	8,940							Toplam	36629,401	386	
	Toplam	387	133,17	9,741										
Demokratik Tutum	30 yaş ve altı	100	43,82	5,242	G.Arası	187,143	2	93,572	4,384	,013				
	31-35 yaş	135	44,00	4,236							G.İçi	8196,753	384	21,346
	36 yaş ve üzeri	152	42,51	4,510							Toplam	8383,897	386	
	Toplam	387	43,37	4,660										
Aşırı Hoşgörülü Tutum	30 yaş ve altı	100	52,20	5,900	G.Arası	54,796	2	27,398	0,969	,380				
	31-35 yaş	135	51,52	5,077							G.İçi	10852,697	384	28,262
	36 yaş ve üzeri	152	51,26	5,117							Toplam	10907,494	386	
	Toplam	387	51,59	5,316										
Otoriter Tutum	30 yaş ve altı	100	38,22	4,792	G.Arası	52,572	2	26,286	1,255	,286				
	31-35 yaş	135	38,67	4,859							G.İçi	8042,627	384	20,944
	36 yaş ve üzeri	152	37,81	4,154							Toplam	8095,199	386	
	Toplam	387	38,21	4,580										

$p < .05$

4.18. Evli Kadınların Evlilik Yaşlarına Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları

Evli kadınların evlilik yaşlarına göre çocuk yetiştirme tutumları Tablo 4.18'de sunulmuştur. Bulgulara göre evli kadınların evlilik yaşlarına göre çocuk yetiştirme tutumları karşılaştırıldığında 22 yaş ve altında evlenenlerin en yüksek, 26 yaş ve üzerinde evlenenlerin ise en düşük ortalamaya sahip oldukları tespit edilmiştir. Evli kadınların evlilik yaşlarına göre çocuk yetiştirme tutumlarının anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçlarında göre ABTÖ toplam puanı ve alt boyutlarından demokratik ve aşırı hoşgörülü tutum alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olmadığı buna karşın otoriter tutum alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Otoriter tutum alt boyutunda 22 yaş ve altında evlenenlerin puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.18: Evli Kadınların Evlilik Yaşlarına Göre Çocuk Yetiştirme Tutumlarının ANOVA Testi Sonuçları

Puan	<i>f</i> , $\bar{X}$ ve <i>ss</i> Değerleri				ANOVA Sonuçları						
	Evlilik Yaşı	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>	
ABTÖ Toplam Ölçek	22 yaş ve altı	122	133,25	10,664	G.Arası	1,224	2	,612	,006	,994	
	23-25 yaş	133	133,15	9,571							G.İçi
	26 yaş ve üzeri	132	133,12	9,071							Toplam
	Toplam	387	133,17	9,741							
Demokratik Tutum	22 yaş ve altı	122	42,82	5,200	G.Arası	54,776	2	27,388	1,263	,284	
	23-25 yaş	133	43,69	4,236							G.İçi
	26 yaş ve üzeri	132	43,55	4,530							Toplam
	Toplam	387	43,37	4,660							
Aşırı Hoşgörülü Tutum	22 yaş ve altı	122	51,02	5,566	G.Arası	61,380	2	30,690	1,087	,338	
	23-25 yaş	133	51,73	5,510							G.İçi
	26 yaş ve üzeri	132	51,98	4,856							Toplam
	Toplam	387	51,59	5,316							
Otoriter Tutum	22 yaş ve altı	122	39,41	4,995	G.Arası	255,715	2	127,858	6,263	,002	
	23-25 yaş	133	37,73	4,241							G.İçi
	26 yaş ve üzeri	132	37,60	4,321							Toplam
	Toplam	387	38,21	4,580							

$p < .05$

4.19. Evli Kadınların Eğitim Düzeylerine Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları

Evli kadınların eğitim düzeylerine göre çocuk yetiştirme tutumları Tablo 4.19’da sunulmuştur. Bulgulara göre evli kadınların eğitim düzeylerine göre çocuk yetiştirme tutumları karşılaştırıldığında lise ve altında olanların yüksek, üniversite ve üstünde olanların düşük ortalamaya sahip oldukları tespit edilmiştir. Evli kadınların eğitim düzeylerine göre çocuk yetiştirme tutumlarının anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit amacıyla yapılan Bağımsız Örneklem t-Testi sonuçlarında ABTÖ toplam puanı ve alt boyutlarından aşırı hoşgörülü tutum alt boyutunda anlamlı bir farklılık olmadığı buna karşın demokratik ve otoriter tutum alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Demokratik tutum alt boyutunda üniversite ve üstünde olanların; Otoriter tutum alt boyutunda ise lise ve altında olanların puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.19: Evli Kadınların Eğitim Düzeylerine Göre Çocuk Yetiştirme Tutumlarının t Testi Sonuçları

Puan	Eğitim Düzeyi	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	P
ABTÖ Toplam Ölçek	Lise ve altı	151	133,44	11,116	,905	,437	385	,663
	Üniversite ve üstü	236	133,00	8,771	,571			
Demokratik Tutum	Lise ve altı	151	42,46	5,177	,421	-3,107	385	,002
	Üniversite ve üstü	236	43,95	4,207	,274			
Aşırı Hoşgörülü Tutum	Lise ve altı	151	51,42	5,886	,479	-,516	385	,606
	Üniversite ve üstü	236	51,70	4,926	,321			
Otoriter Tutum	Lise ve altı	151	39,57	4,553	,370	4,786	385	,000
	Üniversite ve üstü	236	37,35	4,391	,286			

p < .05

4.20. Evli Kadınların Mesleklerine Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları

Evli kadınların mesleklerine göre çocuk yetiştirme tutumları Tablo 4.20’de sunulmuştur. Bulgulara göre evli kadınların mesleklerine göre çocuk yetiştirme tutumları karşılaştırıldığında memur olanların en yüksek, sağlık çalışanı olanların ise en düşük ortalamaya sahip oldukları tespit edilmiştir. Evli kadınların mesleklerine göre çocuk yetiştirme tutumlarının anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans (ANOVA) analizi sonuçlarında ABTÖ toplam puanı ve

alt boyutlarından aşırı hoşgörülü tutum alt boyutunda anlamlı bir farklılık olmadığı buna karşın demokratik ve otoriter tutum alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Demokratik tutum alt boyutunda memur olanların; Otoriter tutum alt boyutunda ise ev hanımı olanların puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.20: Evli Kadınların Mesleklerine Göre Çocuk Yetiştirme Tutumlarının ANOVA Testi Sonuçları

Puan	Meslek	<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri			ANOVA Sonuçları							
		<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>		
ABTÖ Toplam Ölçek	Sağlık Çalışanı	76	132,18	7,406	G.Arası	163,324	3	54,441	,572	,634		
	Ev Hanımı	123	132,83	11,095								
	Memur (Öğretmen ve Akademisyen)	Diğer	74	133,89	10,226	G.İçi	36466,076	383	95,212			
			Toplam	387	133,17							9,741
		Toplam				Toplam	36629,401	386				
Demokratik Tutum	Sağlık Çalışanı	76	44,12	3,521	G.Arası	381,736	3	127,245	6,090	,000		
	Ev Hanımı	123	42,02	5,226							G.İçi	8002,161
	Memur (Öğretmen ve Akademisyen)	Diğer	74	44,59	4,303	Toplam	8383,897	386				
			Toplam	387	43,37				4,660			
		Toplam										
Aşırı Hoşgörülü Tutum	Sağlık Çalışanı	76	51,41	3,855	G.Arası	147,296	3	49,099	1,748	,157		
	Ev Hanımı	123	50,85	5,828							G.İçi	10760,198
	Memur (Öğretmen ve Akademisyen)	Diğer	74	51,78	5,780	Toplam	10907,494	386				
			Toplam	387	51,59				5,316			
		Toplam										
Otoriter Tutum	Sağlık Çalışanı	76	36,66	4,331	G.Arası	616,606	3	205,535	10,526	,000		
	Ev Hanımı	123	39,97	4,266							G.İçi	7478,593
	Memur (Öğretmen ve Akademisyen)	Diğer	74	37,51	4,735	Toplam	8095,199	386				
			Toplam	387	38,21				4,580			
		Toplam										

p<.05

4.21. Evli Kadınların Çalışma Durumlarına Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları

Evli kadınların çalışma durumlarına göre çocuk yetiştirme tutumları Tablo 4.21’de sunulmuştur. Bulgulara göre evli kadınların çalışma durumlarına göre çocuk yetiştirme tutumları karşılaştırıldığında çalışanların yüksek, çalışmayanların düşük ortalamaya sahip oldukları tespit edilmiştir. Evli kadınların çalışma durumlarına göre çocuk yetiştirme tutumlarının anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit amacıyla yapılan Bağımsız Örneklem t-Testi sonuçlarında ABTÖ toplam puanı ve alt boyutlarından aşırı hoşgörülü tutum alt boyutunda anlamlı bir farklılık olmadığı buna karşın demokratik ve otoriter tutum alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Demokratik tutum alt boyutunda çalışanların; Otoriter tutum alt boyutunda ise çalışmayanların puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.21: Evli Kadınların Çalışma Durumlarına Göre Çocuk Yetiştirme Tutumlarının t Testi Sonuçları

Puan	Çalışma Durumu	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	P
ABTÖ Toplam Ölçek	Çalışıyorum	160	133,24	8,758	,692	,120	385	,905
	Çalışmıyorum	227	133,12	10,398	,690			
Demokratik Tutum	Çalışıyorum	160	44,26	4,083	,323	3,212	385	,001
	Çalışmıyorum	227	42,74	4,940	,328			
Aşırı Hoşgörülü Tutum	Çalışıyorum	160	51,52	4,634	,366	-,226	385	,821
	Çalışmıyorum	227	51,64	5,758	,382			
Otoriter Tutum	Çalışıyorum	160	37,46	4,435	,351	-2,735	385	,007
	Çalışmıyorum	227	38,74	4,615	,306			

p < .05

4.22. Evli Kadınların Çocuk Sayılarına Göre Çocuk Yetiştirme Tutumları

Evli kadınların çocuk sayılarına göre çocuk yetiştirme tutumları Tablo 4.22’de sunulmuştur. Bulgulara göre evli kadınların çocuk sayılarına göre çocuk yetiştirme tutumları karşılaştırıldığında 0-1 çocuklu olanların en yüksek, 3 ve üzeri çocuklu olanların ise en düşük ortalamaya sahip oldukları tespit edilmiştir. Evli kadınların çocuk sayılarına göre çocuk yetiştirme tutumlarının anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans (ANOVA) analizi sonuçlarında ABTÖ toplam puanı ve alt boyutlarından demokratik, otoriter ve aşırı

hoşgörülü tutum alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. ABTÖ toplam puanı, demokratik tutum ve aşırı hoşgörülü tutum puanlarında 0-1 çocuklu olanların, otoriter tutum alt boyutunda ise 3 ve üzerinde çocuklu olanların puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.22: Evli Kadınların Çocuk Sayılarına Göre Çocuk Yetiştirme Tutumlarının ANOVA Testi Sonuçları

Puan	Çocuk Sayısı	<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri			ANOVA Sonuçları					
		<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
ABTÖ Toplam Ölçek	0-1 çocuk	139	134,78	8,960	G.Arası	714,483	2	357,242	3,820	,023
	2 çocuklu	168	132,81	10,279	G.İçi	35914,917	384	93,528		
	3 ve üzeri	80	131,14	9,540	Toplam	36629,401	386			
	Toplam	387	133,17	9,741						
Demokratik Tutum	0-1 çocuk	139	44,51	4,127	G.Arası	361,924	2	180,962	8,662	,000
	2 çocuklu	168	43,11	4,893	G.İçi	8021,973	384	20,891		
	3 ve üzeri	80	41,91	4,601	Toplam	8383,897	386			
	Toplam	387	43,37	4,660						
Aşırı Hoşgörülü Tutum	0-1 çocuk	139	52,88	4,865	G.Arası	429,943	2	214,972	7,879	,000
	2 çocuklu	168	51,23	5,465	G.İçi	10477,551	384	27,285		
	3 ve üzeri	80	50,11	5,306	Toplam	10907,494	386			
	Toplam	387	51,59	5,316						
Otoriter Tutum	0-1 çocuk	139	37,39	4,569	G.Arası	170,339	2	85,169	4,127	,017
	2 çocuklu	168	38,47	4,562	G.İçi	7924,860	384	20,638		
	3 ve üzeri	80	39,11	4,455	Toplam	8095,199	386			
	Toplam	387	38,21	4,580						

$p < .05$

4.23. Evli Kadınların Evlilik Doyumu ve Yaşam Doyumları Arasındaki İlişki

Evli kadınların evlilik doyumu ve yaşam doyumu arasındaki ilişki tablo 4.23'de verilmiştir. YYDÖ toplam puanı ile Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puanı ($r = ,470$, $p < ,01$) ve aile ($r = ,335$, $p < ,01$), benlik ($r = ,302$, $p < ,01$) ve cinsellik ($r = ,437$, $p < ,01$) alt boyutlarından alınan puanlar arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Genel yaşam doyumu alt ölçek puanı ile Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puanı ($r = ,441$, $p < ,01$) ve aile ($r = ,290$, $p < ,01$), benlik ($r = ,326$, $p < ,01$) ve cinsellik ($r = ,368$, $p < ,01$) alt boyutlarından alınan puanlar arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlişki doyumu alt ölçek puanı ile Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puanı ($r = ,383$, $p < ,01$) ve aile ($r = ,302$, $p < ,01$), benlik ($r = ,235$, $p < ,01$) ve cinsellik ($r = ,353$, $p < ,01$) alt boyutlarından alınan puanlar arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benlik doyumu alt ölçek puanı ile Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puanı ($r = ,393$, $p < ,01$) ve aile ($r = ,250$, $p < ,01$), benlik

($r=,232$, $p<,01$) ve cinsellik ($r=,413$, $p<,01$) alt boyutlarından alınan puanlar arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sosyal çevre doyumu alt ölçek puanı ile Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puanı ($r=,178$, $p<,01$) ve aile ($r=,126$, $p<,01$), benlik ($r=,110$, $p<,01$) ve cinsellik ($r=,171$, $p<,01$) alt boyutlarından alınan puanlar arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İş doyumu alt ölçek puanı ile Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puanı ($r=,140$, $p<,01$) ve aile ($r=,122$, $p<,01$) ve cinsellik ($r=,132$, $p<,01$) alt boyutlarından alınan puanlar arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu benlik ($r=,078$, $p=,06$) alt boyutundan alınan puan arasında ise anlamlı ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.23: Evli Kadınların Evlilik Doyumu İle Yaşam Doyumları Arasındaki İlişkinin Korelasyon Analizi Sonuçları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Yetişkin Yaşam Doyum Ölçeği T. Puanı (1)	-								
Genel Yaşam Doyumu (2)	,682*	-							
İlişki Doyumu (3)	,700**	,269**	-						
Benlik Doyumu (4)	,708**	,376**	,446**	-					
Sosyal Çevre Doyumu (5)	,622**	,294**	,269**	,340**	-				
İş Doyumu (6)	,606**	,265**	,271**	,257**	,229**	-			
Evlilik Doyumu Ölçeği T. Puanı (7)	,470**	,441**	,383**	,393**	,178**	,140**	-		
Aile (8)	,335**	,290**	,302**	,250**	,126**	,122**	,710**	-	
Benlik (9)	,302**	,326**	,235**	,232**	,110*	,078	,833**	,465**	-
Cinsellik (10)	,437**	,368**	,353**	,413**	,171**	,132**	,672**	,327**	,228**

* $p<,05$, ** $p<,01$

4.24. Evli Kadınların Evlilik Doyumu İle Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasındaki İlişki

Evli kadınların evlilik doyumu ile çocuk yetiştirme tutumları Tablo 4.24'de verilmiştir. Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puanı ile ABTÖ toplam puanı ($r=,182$, $p<,01$), demokratik tutum ($r=,341$, $p<,01$) ve hoşgörülü tutum ($r=,125$, $p<,01$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu buna karşın otoriter tutum ($r=-,106$, $p<,050$) arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aile alt ölçek puanı ile ABTÖ toplam puanı ($r=,083$, $p=,05$) ve hoşgörülü tutum puanı ($r=,042$, $p=,21$) arasında anlamlı bir ilişki olmadığı buna karşın demokratik tutum puanı ($r=,248$, $p<,01$) arasında pozitif yönde, otoriter tutum puanı arasında ($r=-,124$, $p<,01$) arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Benlik alt ölçek puanı ile ABTÖ toplam puanı ($r=,044$, $p=,19$) arasında anlamlı bir ilişki olmadığı buna karşın demokratik tutum ($r=,145$, $p<,01$) ve hoşgörülü tutum puanı ($r=,090$, $p<,05$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu buna karşın otoriter tutum puanı arasında ($r=-,158$, $p<,01$) arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Cinsellik alt ölçek puanı ile ABTÖ toplam puanı ($r=,298$, $p<,01$), demokratik tutum ($r=,415$, $p<,01$) ve hoşgörülü tutum ($r=,134$, $p<,01$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu buna karşın otoriter tutum ($r=,055$, $p=,14$) arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.24: Evli Kadınların Evlilik Doyumları İle Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasındaki İlişkinin Korelasyon Analizi Sonuçları

	1	2	3	4	5	6	7
Evlilik Doyumu Ölçeği T. Puanı (1)	-						
Aile (2)	,710**	-					
Benlik (3)	,833**	,465**	-				
Cinsellik (4)	,672**	,327**	,228**	-			
ABTÖ T. Puan (5)	,182**	,083	,044	,298**	-		
Demokratik Tutum (6)	,341**	,248**	,145**	,415**	,708**	-	
Hoşgörülü Tutum (7)	,125*	,042	,090	,134**	,747**		-
Otoriter Tutum (8)	-,106*	-,124*	-,158*	,055	,540**	,073	,063

* $p<,05$, ** $p<,01$

4.25. Evli Kadınların Yaşam Doyumları İle Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasındaki İlişki

Evli kadınların yaşam doyumları ile çocuk yetiştirme tutumları Tablo 4.25’de sunulmuştur. YYDÖ toplam puanı ile ABTÖ toplam puanı ($r=,317$, $p<,01$), demokratik tutum ($r=,449$, $p<,01$) ve hoşgörülü tutum ($r=,164$, $p<,01$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu buna karşın otoriter tutum ($r=,027$, $p=,30$) arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Genel yaşam doyumu alt ölçek puanı ile ABTÖ toplam puanı ($r=,153$, $p<,01$), demokratik tutum ($r=,227$, $p<,01$) ve hoşgörölü tutum ($r=,100$, $p<,01$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu buna karşın otoriter tutum ($r=-,021$, $p=,34$) arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

İlişki doyumu alt ölçek puanı ile ABTÖ toplam puanı ($r=,238$, $p<,01$), demokratik tutum ($r=,388$, $p<,01$) ve hoşgörölü tutum ($r=,104$, $p<,01$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu buna karşın otoriter tutum ($r=-,011$, $p=,42$) arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Benlik doyumu alt ölçek puanı ile ABTÖ toplam puanı ($r=,409$, $p<,01$), demokratik tutum ($r=,496$, $p<,01$), hoşgörölü tutum ($r=,206$, $p<,01$) ve otoriter tutum ($r=,126$, $p<,01$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sosyal çevre doyumu alt ölçek puanı ile ABTÖ toplam puanı ($r=,117$, $p<,01$), demokratik tutum ($r=,179$, $p<,01$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu buna karşın hoşgörölü tutum ($r=,051$, $p=,16$) ve otoriter tutum ($r=,008$, $p=,44$) arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

İş doyumu alt ölçek puanı ile ABTÖ toplam puanı ($r=,158$, $p<,01$), demokratik tutum ($r=,215$, $p<,01$) ve hoşgörölü tutum ($r=,094$, $p<,05$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu buna karşın otoriter tutum ($r=,009$, $p=,43$) arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.25: Evli Kadınların Yaşam Doyumları İle Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasındaki İlişkinin Korelasyon Analizi Sonuçları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Yetişkin Yaşam Doyum Ölçeği T. Puan (1)	-								
Genel Yaşam Doyumu (2)	,682*	-							
İlişki Doyumu (3)	,700**	,269**	-						
Benlik Doyumu (4)	,708**	,376**	,446**	-					
Sosyal Çevre Doyumu (5)	,622**	,294**	,269**	,340**	-				
İş Doyumu (6)	,606**	,265**	,271**	,257**	,229**	-			
ABTÖ T. Puan (7)	,317**	,153**	,238**	,409**	,117*	,158*	-		
Demokratik Tutum (8)	,449**	,227**	,388**	,496**	,179**	,215**	,708**	-	
Hoşgörölü Tutum (9)	,164**	,100*	,104*	,206**	,051	,094	,747**	-	
Otoriter Tutum (10)	,027	-,021	-,011	,126*	,008	,009	,540**	,073	,063

* $p<,05$, ** $p<,01$

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA VE DEĞERLENDİRME

Bu bölümde genel değerlendirme ve tartışma ile gelecekte yapılması gereken önerilere yer verilmiştir.

5.1. Genel Değerlendirme ve Tartışma

Çalışmada, evli kadınların evlilik doyumu ölçeği toplam puanının 50,31 olduğu alt boyutlarda ise aile boyutunun puan ortalamasının 12,36; benlik boyutunun puan ortalamasının 17,78 ve cinsellik boyutunun puan ortalamasının ise 20,17 olduğu tespit edilmiştir. Cebeci'nin (2019) yaptığı çalışmada, evlilik doyumu ölçeği toplam puan ortalamasının 54,79 olduğu, bu puanın aile alt boyutunda 19,72, cinsellik alt boyutunda 21,39 ve son olarak benlik alt boyutunda ise 13,62 olduğu tespit edilmiştir. Gülersoy'un (2021) yaptığı çalışmada, evlilik doyumu ölçeği toplam puan ortalamasının 47,25, cinsellik alt boyutunun puan ortalamasının 17,72, aile boyutunun puan ortalamasının 17,54 ve son olarak benlik alt boyutunun puan ortalamasının ise 11,92 olduğu tespit edilmiştir.

Evli kadınların yaşlarına göre evlilik doyumu düzeylerinin karşılaştırılma sonucunda, Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puanı ve aile ve benlik alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılık olmadığı buna karşın cinsellik alt boyut puanında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Farklılığın olduğu cinsellik alt boyutunda yaşı küçük olanların puanlarının diğer yaş gruplarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yaş ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir farklılığın olmaması, araştırmaya katılan yaşlı ve genç evli kadınların evliliklerinden benzer düzeyde doyumu aldıklarını göstermektedir. Kelleci (2019), Yıldız (2013) ve Ürkmez'in (2018) yaptıkları çalışmada yaş ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Güven'in (2010) çalışmasında yaş ile evlilik doyumu arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Gülersoy'un (2021) yaptığı çalışmada ise evlilik doyumu ölçeği toplam puanı ve alt boyutlardan alınan puanlar ile evli kadınların yaşlarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Evli kadınların evlilik yaşlarına göre evlilik doyum düzeylerinin karşılaştırılma sonucunda, Evlilik Doyum Ölçeği toplam puanı ve aile ve benlik alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılık olmadığı buna karşın cinsellik alt boyut puanında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Farklılığın olduğu cinsellik alt boyutunda evlilik yaşı 23-25 olanların puanlarının diğer yaş gruplarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kanburoğlu'nun (2019) çalışmasında evlilik doyumu ile evlilik yaşı arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ürkmez'in (2018) yaptığı çalışmada evlilik yaş ile evlilik doyumu arasında pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Evli kadınların eğitim düzeylerine göre evlilik doyum düzeylerinin karşılaştırılma sonucunda, Evlilik Doyum Ölçeği toplam puanı ve benlik ve cinsellik alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılık olmadığı buna karşın aile alt boyut puanında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Farklılığın olduğu aile alt boyutunda eğitim düzeyi yüksek olanların puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, eğitim düzeyi yüksek olanlarda aile içerisinde eşleriyle olan ilişkilerinin, sevgiyi ifade etme tarzlarının, iletişim biçimlerinin ve fikirlerini ortaya koymada daha özgür bir ortama sahip olmalarıyla açıklanabilir. Bunun yanında, üniversite ve üstündeki kişi sayısının fazla olmasının bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olduğu düşünülmektedir. Yıldız'ın (2013) çalışmasında da benzer şekilde eğitim düzeyi ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir farklılık olduğu ve bu farklılıkta eğitim düzeyi yüksek olanların evlilik doyumlarının diğer gruplardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kellecinin (2019) yaptığı çalışmada ise eğitim düzeyi düşük olanların evlilik doyumlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Demirli ve Kendir'in (2016) yaptıkları çalışmada, eğitim düzeyine göre evlilik doyum düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı ve bu farklılıkta yüksek lisans mezunu olanların evlilik doyumlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Gülersoy'un (2021) çalışmasında ise evlilik doyum ölçeği toplam puanı ve alt boyutlardan alınan puanlar ile evli kadınların eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Evli kadınların mesleklerine göre evlilik doyum düzeylerinin karşılaştırılma sonucunda, Evlilik Doyum Ölçeği toplam puanı ve alt boyutlarda anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuç, evlilik doyumu kavramının meslek değişkeninden etkilenmeyen öznel bir algı olduğunu yansıtmaktadır. Kendir'in (2016) çalışmasında meslek ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Evli kadınların çalışma durumlarına göre evlilik doyum düzeylerinin karşılaştırılma sonucunda, Evlilik Doyum Ölçeği toplam puanı ve alt boyutlarda anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Yıldız'ın (2013) çalışmasında da çalışma durumu ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Kellecinin (2019) çalışmasında ise çalışma durumu ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir farklılık olduğu ve bu farklılıkta çalışmayanların evlilik doyumlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Evli kadınların çocuk sayılarına göre evlilik doyum düzeylerinin karşılaştırılma sonucunda, Evlilik Doyum Ölçeği toplam puanı ve alt boyutlarda anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuç, Yıldız'ın (2013) yaptığı çalışmada elde edilenlerle benzerlik göstermektedir. Çınar (2008) ve Çağ'ın (2011) yaptıkları çalışmada da benzer şekilde çocuk sayısı ile evlilik doyumu arasında farklılık olmadığı dile getirilmiştir. Yaşar'ın (2009) çalışmasında ise çocuk sayısı ile evlilik doyumu arasında negatif yönde bir ilişki olduğu aktarılmıştır. Demirli ve Kendir'in (2016) yaptıkları çalışmada katılımcıların çocuk sayıları arasında evlilik doyum puanlarının anlamlı düzeyde farklılaştığı ve bu farklılıkta 1 çocuğu olanların doyum düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmada evli kadınların Yaşam Doyum Ölçeği toplam puanının 77,63, genel yaşam doyumu alt boyut puan ortalamasının 21,11, ilişki doyumu alt boyut puan ortalamasının 20,93, benlik doyumu alt boyut puan ortalamasının 16,04, sosyal çevre doyumu alt boyut puan ortalamasının 9,91 ve son olarak iş doyumu alt boyut puan ortalamasının 9,64 olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin tamamından minimum 21 maksimum ise 105 puan alınabildiği göz önüne alınırsa, evli kadınların yaşam doyumu ölçeği toplam puanlarının orta düzeyde olduğu ifade edilebilir. Bunun yanında evli kadınların genel yaşam doyumlarının ortanın üzerinde; ilişki doyumlarının yüksek; benlik doyumlarının yüksek; sosyal çevre doyumlarının orta düzeyde ve son olarak iş doyumlarının da benzer şekilde orta olduğu tespit edilmiştir. Korkut ve Gençtürk'ün (2019) yaptıkları çalışmada, yetişkin yaşam doyumu ölçeği toplam puan ortalamasının 68,39 olduğu alt boyutlardan alınan puanın ise genel yaşam doyumunda 17,56, ilişki doyumunda 17,70, benlik doyumunda 17,11, sosyal çevre doyumunda 8,33, iş doyumunda ise 7,69 olduğu tespit edilmiştir.

Evli kadınların yaşlarına göre yaşam doyum düzeylerinin karşılaştırılma sonucunda, Yaşam Doyum Ölçeği toplam puanı ve iş doyumu, sosyal çevre doyumu, ilişki

doyumunu ve genel yaşam doyumunu alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılık olmadığı buna karşın benlik doyumunu alt boyut puanında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Kellecinin (2019) yaptığı çalışmada, yaşa göre yaşam doyumunun anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu farklılıkta, 34-39 yaş grubunun yaşam doyumlarının diğer gruplardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Korkut ve Gençtürk'ün (2019) yaptıkları çalışmada ise yaş ile genel yaşam doyumunu, ilişki doyumunu, benlik doyumunu ve iş doyumunu arasında anlamlı bir farklılık olmadığı buna karşın sosyal çevre doyumunu arasında anlamlı bir farklılık olduğu ve bu farklılıkta genel olarak yaşı büyük olanların sosyal çevre doyumlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Evli kadınların evlilik yaşlarına göre yaşam doyum düzeylerinin karşılaştırılma sonucunda, Yaşam Doyum Ölçeği toplam puanı ve alt boyutlarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Evli kadınların eğitim düzeylerine göre yaşam doyum düzeylerinin karşılaştırılma sonucunda, Yaşam Doyum Ölçeği toplam puanı ve genel yaşam doyumunu, benlik, çevre doyumunu ve iş doyumunu alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılık olmadığı buna karşın ilişki doyumunu alt boyut puanında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Farklılığın olduğu ilişki doyumunda eğitim düzeyi yüksek olanların puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kellecinin (2019) yaptığı çalışmada benzer şekilde öğrenim durumu ile yaşam doyumunu arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Korkut ve Gençtürk'ün (2019) yaptıkları çalışmada ise öğrenim durumu ile genel yaşam doyumunu, ilişki doyumunu, benlik doyumunu ve iş doyumunu arasında anlamlı bir farklılık olmadığı buna karşın sosyal çevre doyumunu arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buradaki farklılıkta eğitim düzeyi düşük olanların sosyal çevre doyumlarının diğer gruplardan yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Evli kadınların mesleklerine göre yaşam doyum düzeylerinin karşılaştırılma sonucunda, Yaşam Doyum Ölçeği toplam puanı ve genel yaşam doyumunu, ilişki doyumunu, benlik doyumunu ve çevre doyumunu alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılık olmadığı buna karşın iş doyumunu alt boyut puanında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Farklılığın olduğu iş doyumunda memurların puanlarının diğer meslek gruplarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Korkut ve Gençtürk (2019) yaptıkları çalışmada, meslek ile genel yaşam doyumunu ve iş doyum düzeyinde anlamlı

farklılık olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Genel yaşam doyumu ve İş doyumunda memurların doyum düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Evli kadınların çalışma durumlarına göre yaşam doyum düzeylerinin karşılaştırılma sonucunda, Yaşam Doyum Ölçeği toplam puanı ve genel yaşam doyumu, ilişki doyumu ve iş doyumu alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılık olduğu buna karşın benlik doyumu ve çevre doyumu alt boyut puanlarında farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Anlamlı farklılıkta ise, çalışanların puanlarının çalışmayanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Korkut ve Gençtürk (2019) ile Kelleci'nin (2019) yaptıkları çalışmada, çalışma durumu ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Evli kadınların çocuk sayılarına göre yaşam doyum düzeylerinin karşılaştırılma sonucunda, Yaşam Doyum Ölçeği toplam puanı ve alt ölçek puanlarının istatistiksel açıdan farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu, Korkut ile Gençtürk'ün (2019) yaptıkları çalışmada elde edilenlerle benzerlik göstermektedir.

Anne-Baba Tutumu Ölçeği toplam puanı 133,17 olup alt ölçek puan ortamları demokratik tutum için 43,37, aşırı hoşgörülü tutum için 51,59 ve son olarak otoriter tutum için 38,21'dir. Anne-Baba tutum ölçeğinden minimum 38 maksimum 190 puan alınabildiği göz önüne alınırsa, evli kadınların anne-baba tutum ölçeği toplam puanlarının orta düzeyde olduğu ifade edilebilir. Yalçın'ın (2013: 45) yaptığı çalışmada, algılanan anne baba tutumlarından demokratik tutum puanının 58,62; koruyucu istekçi tutum puanının 32,95 ve son olarak otoriter tutum puanının ise 19,71 olduğu tespit edilmiştir. Altın'ın (2021: 43) çalışmasında, demokratik tutum puanının 54,14, koruyucu istekçi tutum puanının 35,64 ve son olarak otoriter tutum puanının ise 21,36 olduğu tespit edilmiştir.

Evli kadınların yaşlarına göre çocuk yetiştirme tutumlarının karşılaştırılma sonucunda, ABTÖ toplam puanı ve demokratik tutum alt boyut puanında anlamlı bir farklılık olduğu buna karşın aşırı hoşgörülü ve otoriter tutum alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu kısımda, ABTÖ tutum ölçeği puanının yaşı küçük olanlarda daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Başka bir çalışmada ise yaşa göre ABTÖ toplam puanı ve demokratik tutum ve eşitlikçi alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılık olmadığı buna karşın baskı ve disiplin alt boyut puanlarında

anlamli farklilik olduğu ve bu farklilikta yaşı küçük olanların puanlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir (Kelleci, 2019).

Evli kadınların evlilik yaşlarına göre çocuk yetiştirme tutumlarının karşılaştırılma sonucunda, ABTÖ toplam puanı ve demokratik tutum ve aşırı hoşgörölü tutum alt boyut puanlarında anlamlı bir farklilik olmadığı buna karşın otoriter tutum alt boyut puanında anlamlı bir farklilik olduğu tespit edilmiştir. Farklılığın olduğu otoriter tutum puanında evlilik yaşı küçük olanların puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. endir'in (2019) çalışmasında demokratik, koruyucu ve otoriter tutum ile evlilik süresi arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu sonuçlar, araştırma kitlesinin sahip olduğu özelliklerin birbirinden farklı olmasıyla açıklanabilir.

Evli kadınların eğitim düzeylerine göre çocuk yetiştirme tutumlarının karşılaştırılma sonucunda, ABTÖ toplam puanı ve aşırı hoşgörölü tutum alt boyut puanlarında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma olmadığı ancak demokratik ile otoriter tutum alt boyut puanlarında anlamlı bir farklilik olduğu tespit edilmiştir. Farklılığın olduğu demokratik tutumda eğitim düzeyi yüksek olanların puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Annenin aşırı korumacı ve baskıcı tutumunun çocuk üzerinde birçok olumsuz etkisi vardır. Beklenen bulgu; eğitim konusunda farkındalık ve yüksek düzeyde bilgi sahibi olan annelerin, çocuklarını birey olarak güçlendirmeye ve geliştirmeye yönelik daha sağlıklı tutumlar geliştirecekleridir. Kellecinin (2019) yaptığı çalışmada, eğitim düzeyi ile çocuk yetiştirme tutumunun anlamlı düzeyde farklılaştığı ve genel olarak yüksek eğitim düzeyine sahip olanların tutum puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada, demokratik tutum ve eşitlikçi alt boyutunda eğitim düzeyine göre farklılaşmadığı ancak baskı ve disiplin alt ölçeklerinin farklılaştığı ve bu farklilikta eğitim düzeyi düşük olanların puanlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Demiriz ve Öğretir'in (2007) yaptıkları çalışmada, ilköğretim mezunu olan annelerin orta ve yüksek öğrenim düzeyine sahip annelerden daha fazla koruyucu tutum ve sıkı disiplin tutumu benimsedikleri tespit edilmiştir. Demirli ve Kendir'in (2016) çalışmalarında ise eğitim düzeyleri arasında demokratik, otoriter ve koruyucu tutum puanlarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Evli kadınların mesleklerine göre çocuk yetiştirme tutumlarının karşılaştırılma sonucunda, ABTÖ toplam puanı ve aşırı hoşgörölü tutum alt boyut puanında anlamlı

bir farklılık olmadığı buna karşın demokratik ve otoriter tutum alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Farklılığın olduğu demokratik tutumda memurların; otoriter tutumda ise ev hanımlarının puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kendir'in (2019) çalışmasında meslek ile demokratik, koruyucu ve otoriter tutum arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Demirli ve Kendir'in (2016) yaptıkları çalışmada meslek değişkenine göre demokratik, otoriter ve koruyucu tutum puanının farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Evli kadınların çalışma durumuna göre çocuk yetiştirme tutumlarının karşılaştırılma sonucunda, ABTÖ toplam puanı ve aşırı hoşgörülü tutum alt boyut puanında anlamlı bir farklılık olmadığı buna karşın demokratik ve otoriter tutum alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Farklılığın olduğu demokratik tutum puanında çalışanların; otoriter tutum puanında çalışmayanların puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Şanlı (2007) ve Yavuzer (2001), çalışan bir annenin kariyerinde yaşadığı stres ve yorgunluğun çocuğuyla olan ilişkisini olumsuz etkileyebileceğine, çocuğuyla zamanının sınırlı olduğuna ve ihtiyaçlarını karşılayamadığına dikkat çekmiştir. Suçluluk ve yetersizlik duygusuyla annelerin aşırı koruyucu davrandıkları ifade edilmiştir. Kelleci'nin (2019) çalışmasında çocuk yetiştirme tutumu ile çalışma durumu arasında farklılık olduğu ve bu farklılıkta çalışmayanların tutum puanlarının çalışanlardan yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada, demokratik tutum ve eşitlikçi alt boyutunda çalışma durumuna göre farklılaşma olmadığı ancak baskı ve disiplin alt ölçeğinde farklılaşma olduğu ve bu farklılıkta çalışmayanların aldığı puanın çalışanlardan yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Evli kadınların çocuk sayısına göre çocuk yetiştirme tutumlarının karşılaştırılma sonucunda, ABTÖ toplam puanı ve tüm alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Farklılığın olduğu otoriter tutum alt boyut puanında çocuk sayısı fazla olanların puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında diğer kısımlarda ise çocuk sayısı az olanların puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kendir'in (2019) çalışmasında çocuk sahipliği ile demokratik, koruyucu ve otoriter tutum arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Çalışmada, demokratik ve otoriter tutum ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlarda, demokratik tutum ile evlilik doyumu arasında pozitif, otoriter tutum arasında ise negatif ilişki olduğu kaydedilmiştir. Demokratik tutum ile aile, benlik ve cinsellik alt boyutları arasında pozitif yönde;

otoriter tutum ile aile ve benlik doyumu arasında negatif yönde ilişki olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlardan yola çıkarak, kişilerin demokratik bir ortamda yetişmesinin olumlu kişilik özelliklerine sahip olmalarını sağladığı, bunun da evlilik yaşantısına etkide bulunarak evlilikten alınan doyumu arttırdığı ifade edilebilir. Yıldız'ın (2013) çalışmasında demokratik tutum ile evlilik doyumu arasında pozitif yönde; otoriter tutum ile evlilik doyumu arasında ise negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Demirli ve Kendir'in (2016) yaptıkları çalışmada, demokratik tutum ile evlilik doyumu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada, koruyucu ve otoriter tutum ile evlilik doyumu arasında ise anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yalçın'ın (2013) çalışmasında ise evli kadınların evlilik doyum ölçeği toplam puanı ile demokratik tutum arasında pozitif yönde, koruyucu istekçi ve otoriter tutum arasında ise negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu kaydedilmiştir. Demir (2017) tarafından yapılan ve evlilik doyumu ve çocukların psikolojik uyumu arasındaki ilişkiyi ve bu ilişkinin ebeveynin çocuk yetiştirme tutumunu ve depresyon düzeyini etkileyip etkilemediğini inceleyen çalışmada, çocuklarına az ilgi gösteren annelerin evlilik doyumlarının daha düşük olduğu, buna karşın ebeveynin evlilik doyumu ile çocukların davranışsal sorunları arasında ilişki olduğu kaydedilmiştir.

Demokratik tutum puanı ile yaşam doyum ölçeği ve alt ölçeklerden alınan puanlar arasında pozitif bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında, demokratik tutum ile benlik doyumu arasında pozitif, otoriter tutum arasında ise negatif yönde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kelleci'nin (2019) çalışmasında demokratik tutum ile yaşam doyumu arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.2. Öneriler

1. Çalışmada evli kadınlarda evlilik ve yaşam doyumu ile çocuk yetiştirme tutumu arasında arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada ifade edildiği üzere, çocuk yetiştirme tarzı evlilik ve yaşam doyumu üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Buradan yola çıkarak, aile içerisinde demokratik bir ortamın geliştirilmesi sağlanmalıdır. Örneğin aile içerisinde, alınacak kararlarda aile üyelerinin görüşlerine başvurulması teşvik edilmelidir.

2. Çalışma İstanbul ili örnekleminde evli kadınlar üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle, araştırmadan elde edilen sonuçlar genellenemez mahiyettedir. Bundan ötürü,

araştırma sonuçlarının genellenebilirliğinin sağlanması amacıyla farklı illerdeki evli kadınlar üzerinde yeni çalışmalar yapılabilir.

3. Araştırmada, çalışmayanların daha fazla olması, çalışma durumuna göre yapılan karşılaştırmalarda elde edilen sonuçların genellenebilirliğini azaltmıştır. Bundan ötürü, gelecekteki araştırmalarda çalışan sayısı açısından fazla ve daha büyük sayıda rneklemele çalışılması faydalı olacaktır.

4. Evli kadınlarda evlilik ve yaşam doyumunu ile ocuk yetiştirme tutumu arasındaki ilişkinin tespiti noktasında tarama modeli kullanılmıştır. Gelecekteki araştırmalarda, evli kadınların evlilik ve yaşam doyum düzeyleri üzerinde ocuk yetiştirme tutumunun etkisinin olup olmadığına yönelik görüşlerinin ortaya konmasında nitel analiz yöntemlerinden odak grup görüşmelerine başvurulabilir.

5. Evlilik uyumu, yaşam doyumunu ve ebeveynlik tutumları arasındaki ilişkiyi belirlerken farklı lme araçlarının kullanılması farklı sonuçlar vereceği de araştırmalarda dikkate alınmalıdır. Örneğin, yaşam doyum düzeyini belirlemek için Dağlı ve Baysal (2016) tarafından geliştirilen yaşam doyumunu leği kullanılabilir.

6. Bu çalışmanın sadece evli kadınlar üzerinde yapıldığı göz önüne alındığında, "evli erkeklerde evlilik uyumu ile yaşam doyumunu ve ebeveynlik tutumları arasındaki ilişkiyi" ortaya koymak için ileride evli erkekler üzerinde de araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akpınar M., (2006). *Öğrencilerin Fizik Dersine Yönelik Tutumlarının Fizik Dersi Akademik Başarısına Etkisi*, (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aktaş, A., M. (2009). *Evlilik ve Sadakatsizlik*. Ankara: Kanguru Yayınları.
- Akyıldız, T. (2005). *Zonguldak İl Merkezinde Sıfır-Altı Yaş Çocuğu Olan Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Zonguldak: Karaelmas Üniversitesi.
- Albayrak, E. (2016). *Üniversite öğrencilerinin fiziksel aktivite seviyeleri ile yaşam doyumu düzeyleri arasındaki ilişki*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).. Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Amasya
- Altın, G. (2021). *Geç Ergenlik Döneminde Ebeveyn Tutumları İle Yaşam Doyumu ve Öz Şefkat Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Anhange, S. T., Iorwuese, P. A., Kwaghgbah, A. T., Iortsughun, S. T., & Aondona, A. T. (2017). Emotional Intelligence, Happiness, Hope and Marital Satisfaction Among Married People in Makurdi Metropolis, Nigeria. *Gender and Behaviour*, 15(3), 9752-9766.
- Anıl, Y. Ş. (2008). *Boşanma Sebebi Olarak Evlilik Birliğinin Temelden Sarsılması: Geçimsizlik*. İstanbul: Beta Yayınları
- Arcan, K. (2006). *Özel Okullara Giden Lise Düzeyindeki Ergenlerin, Akademik Başarıları İle Algıladıkları Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Ataollahi Eshkoo, S., Aizan Hamid, T., Yoke Mun, C., Shahar, S. (2015). *International E-Journal Of Advances in Social Sciences*. 1(2). 20.
- Avşaroğlu, S. Deniz, M. E., Kahraman, A. (2005): Teknik Öğretmenlerde Yaşam Doyumu İş Doyumu ve Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (14): 115-129.

- Aybey, S. (2017). Aile İçi İletişim Problemlerinde Dini Danışmanlığın Önemi (Diyanet İşleri Başkanlığı Örneği). *BEÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4 (1), 19-33.
- Aydemir Sevim, S. (1999). Evlilik ilişkilerini geliştirme programları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2 (11), 19-25.
- Aydın, O. (1993). Davranış Bilimlerine Giriş, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi.
- Aydiner, B. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Amaçlarının Alt Boyutlarının Genel Öz-Yeterlik Yaşam Doyumu ve Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Aysan, F. Bozkurt, N., (2004). Okul Psikolojik Danışmanlarının Yaşam Doyumu, Stresle Başa Çıkma Stratejileri İle Olumsuz Otomatik Düşünceleri, İzmir İli Örnekleme, XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, Malatya.
- Bakır, B. (2015). *Üstün Zekalı Olan ve Üstün Zekalı Olmayan Öğrencilerin Benlik Algısı ve Ebeveynlerinin Çocuk Yetiştirme Stilleri Üzerine Bir Yapısal Eşitlik Modellemesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Balat, G. U. Akman, B. (2006). Lise Öğrencilerinin Psikolojik Durumlarının Sosyodemografik Özelliklerine Göre İncelenmesi, *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 13, 86-93.
- Baltaş, A. Baltaş, Z. (1998). Stres ve Başa Çıkma Yolları. (18. Baskı). İstanbul: Remzi.
- Başaran, D. (2016). Medeni Durumun Öğretmenlerin Benlik Saygısı Ve Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi, İstanbul
- Başer S A, (2009). *Öğretmen Niteliklerinin Beden Eğitimi Dersi Alan Öğrencilerin Bu Derse Karşı Olan Tutumlarına Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi), Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Baysal, A. C. (1981). Sosyal ve Örgütsel Psikolojide Tutumlar, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi.

- Bazarbashi, F. (2014). *2-6 Yaşlarda Çocukları Olan Annelerin Duygusal Zeka Düzeyleri ve Bazı Demografik Özellikleri İle Çocuk Yetiştirmeye Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Be, D., Whisman, M. A. Uebelacker, L. A. (2013). Prospective Associations Between Marital Adjustment and Life Satisfaction. *Personal Relationships*,20(4), 728-739.
- Bilal, G. (1984). *Demokratik ve Otoriter Olarak Algılanan Ana-Baba Tutumlarının Çocukların Uyum Düzeylerine Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bozyiğit, S. (2013). *Çocukların Çevre Bilinçli Tüketici Olarak Sosyalleşmesinde Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Rolü*. (Doktora Tezi). Çukurova Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bronstein, M.H. & Zlotnik, D. (2008). Parenting Styles and Their Effects. M. M. Haith Ve J.B.Benson (Ed.), *Infant and Early Childhood Development*, 496-509. Elsevier Inc.
- Büyüköztürk, S., (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, (18. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Can, G. (1986). *Lise öğrencilerinin benlik tasarım düzeylerini etkileyen bazı etmenler*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Canbulat, N. Çankaya, Z.N. (2014). Evli bireylerin öznel iyi olma düzeylerinin yordanması. *Ege Eğitim Dergisi*, 15 (2), 556-576.
- Canel, A. N. (2007). *Ailede problem çözme, evlilik doyumu ve örnek bir grup çalışmasının sınanması*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Canel, A., N. (2012). *Evlilik Çatışmasına Sebep Olan Faktörler ve Çözüm Yolları. Evlilikte İletişim ve Yaşam Becerileri* (3. baskı) içinde (48). İstanbul: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.

- Cebeci, B. (2019). *Evlilik Doyumununun Eş Desteği ve İlişki İçerikli Obsesif-Kompulsif Semptomlar İle İlişkileri*, Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ceyhan, E. (2000). *Çocuk Gelişimi ve Psikolojisi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Cihangir, B. Çakır, M. A. (2019). Çocuk Sahibi Olan Evli Çiftlerin Yaşam Doyumları ve Evlilik Uyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Isparta İli Örneği), *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12 (62), 1013-1021.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational Research: Planning, Conducting, And Evaluating Quantitative*. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall.
- Çağ, P., & Yıldırım, İ. (2016). Evlilik Doyumunu Yordayan İlişkisel ve Kişisel Değişkenler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(39).
- Çağ, P. (2011). *Evlili Bireylerde Eş Desteği ve Evlilik Doyumu*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Çağdaş, A. Seçer, Z. (2004). *Anne Baba Eğitimi*. Konya: Eğitim Kitabevi.
- Çelik, M. Yazgan İnanç, B. (2009). Evlilik Doyum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(2), 247.
- Çetinkaya, N. (2016). *4-5 Yaş Arası Okul Öncesi Çocukların Sosyal-Duygusal Uyumu İle Anne-Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasındaki İlişki (Kars İli Örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). Kafkas Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çetinkaya, B. (2007). *Sağlıklı Aile Sağlıklı Çocuk*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Çınar, L. (2008). *Evlilik Doyumu: Cinsiyet Roller ve Yardım Arama Tutumu*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Çimen, Ş. E. (2007). *Görücü Usulü ve Anlaşarak Evlenen Bireylerin Çeşitli Sosyal Psikolojik Faktörler Yönünden Karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dağlı, A. Baysal, N. (2016). Yaşam Doyumu Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(59), 1250-1262.

- Demir, E. (2014). *Farklı Denetim Odağına Sahip Evli Bireylerin Evlilik Doyumunun İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Demir, B. S. (2017). *Annelerde Kaygı Düzeyi ve Evlilik Doyumunun Ebeveyn Rolüne İlişkin Kendilik Algıları Üzerindeki Etkilerinin Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Demir, A., & Fişiloğlu, H. (1999). Loneliness and Marital Adjustment of Turkish Couples. *The Journal of Psychology*, 133(2), 230-240.
- Demirel, C. (2018). *Yetişkinlerde Bağlanma Stilllerinin Mutluluk, Yaşam Doyumu Ve Depresyon İle İlişkisinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi, İstanbul.
- Demirel, S. Canat, S., (2004), Ankara'daki Beş Eğitim Kurumunda Kendini Yaralama Davranışı Üzerine Bir Çalışma, *Kriz Dergisi*, 12(3):Ss.1-9.
- Demiriz, S., & Öğretir, A. D. (2007). Alt ve Üst Sosyo-Ekonomik Düzeydeki 10 Yaş Çocuklarının Anne Tutumlarının İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 105-122.
- Demirli, C. & Kendir, M. (2016). Evlilik Doyumu Üzerinde Anne Baba Tutumunun Etkisinin İncelenmesi. *Education Sciences*, 11 (3) , 96-113.
- Denli, Ö. S. (2016). *Evli Çiftlerde Eşler Arasında Algılanan Kişilik Benzerliğinin Evlilik Uyumu ve Evlilik Doyumuyla İlişkisinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ufuk Üniversitesi, Ankara.
- Dereceli, Ç., Toros, T., Yıldız, R. (2019). The Investigation of The Life Satisfaction and Self- Efficacy Level of Soccer Players Studying At Physical Education Teaching Department. 2(2). 142.
- Diener, E. Suh, E. (1997). Measuring quality of life: Economic, social, and subjective indicators. *Social Indicators Research*,40, 189-216.
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J. Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49 (1), 71-75.

- Dönmezler, İ. (1999). *Ailede İletişim ve Etkileşim*, İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Ekşi, A. (1990). *Çocuk, Genç, Ana Babalar*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Eldeleklioğlu, J. (1996). *Karar Strejileri İle Ana-Baba Tutumları Arasındaki İlişki*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Er, G. (2014). *Ergenlikte Reaktif-Proaktif Saldırganlık, Empati ve Çocuk Yetiştirme Stilleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Erbil, D. D., & Hazer, O. (2018). Çalışan Bireylerin Evlilik Uyumlarının İncelenmesi. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 3(5), 99-116.
- Erdinç, İ. (2018). *Evli Çiftlerde, Evlilik Uyumu, Cinsel Yaşam Doyumu Ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erkan, S. (1986). *Ana-babalarını Demokratik, Otoriter ve İlgisiz Olarak Algılayan Bireylerin Benlik-Kavramları İle İdeal Benlik Kavramlarının Bağdaşım Dereceleri Arasındaki Farklar*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erginbay, Ş. (2014). *Ortaokul 5. ve 8. Sınıflarda Algılanan Anne Baba Tutumları ve Ailelerin Çocuk Yetiştirme Stillерinin Akademik Başarıya Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Fatih Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Eroğlu, Ş. (2017). *Evliliklerini 20 Yaş ve Altı Yapmış Kadınlar İle Evliliklerini 20 Yaş Üzerinde Yapmış Olan Kadınların Yaşam Doyumları, Evlilik Uyumları İle Cinsel Doyumları Açısından Karşılaştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Freedman, J. L., Sears, D. O., Carlsmith, J. M. (1993). *Sosyal Psikoloji*, 3. Baskı, (Çev: Ali Dönmez), Ankara, İmge Yayınevi.
- Frisch, M.B., (2013). Evidence- Based Well-Being/ Pozitive Psychology Assessment and Intervention With Quality of Life Therapy and Coaching and The Quality of Life Inventory, *Social Indicators*, 114:Pp.193- 227.

- Gaunt, R. (2006). Couple Similarity and Marital Satisfaction: Are Similar Spouses Happier? *Journal of Personality*, 74:5, 1401-1420.
- Gazmarian, J. A., James, S. A. Lepkowski, J. M., (1995). "Depression In Black And White Women: The Role of Marriage and Socioeconomic Status, *Ann Epidemiol*, 5(6), 455-463.
- Gillespie, C. I. , & Louw, J. (1993). Life Satisfaction in Old Age and Activity Theory: Should the Debate Be Re-Opened? *Southern African Journal of Gerontology*, 2(1): 25- 30.
- Ginott, G. H. (2003). *Anne Baba ve Çocuk Arasında*. Çev. Tüfekçi, A. İstanbul: Okuyan Us Yayınları.
- Gülersoy, G. (2021). *18-30 Yaş Arası Evli Çiftlerde Ayrılık Anksiyetesinin Evlilik Doyumu Üzerine Etkisinin Kadın ve Erkeklerdeki İlişkisi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Güllü M, Güçlü M, (2009). Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği Geliştirilmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3 (2), S. 139- 143.
- Günalp, A. (2007). *Farklı Anne Baba Tutumlarının Okul Öncesi Eğitim Çağındaki Çocukların Özgüven Duygusunun Gelişimine Etkisi (Aksaray İli Örneği)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Günay, A. R. (2020). *Evli ve Çocuk Sahibi Bireylerin Evlilik Uyumu, Çocuk Yetiştirme Tutumu ve Aile İşlevselliği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, (Yüksek Lisans Tezi), Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Gündoğar, D., Gül, Uskun, S. E. Demirci, S. (2007). Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Doyumunu Yordayan Etkenlerin incelenmesi. *Klinik Psikiyatri*, 10(1), 14-27.
- Güneş, H. (2010). *Cinsel Kimlik Bozukluğu Belirtileri Gösteren Çocuklarda Demografik Özellikler, Davranış Sorunları, Ebeveynlerinde Çocuk Yetiştirme Tutumu, Cins Roller ve Çift Uyumu*. Uzmanlık Tezi. İstanbul Üniversitesi. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi.

- Güran, N. (1983). Evlilik Dışı Birleşmeler ve Çocuklar Sorununa Genel Bir Bakış ve Sosyal Hizmet Yaklaşımı. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu Dergisi*, 1(2-3), 156-199.
- Güven B., Uzman E., (2006). Ortaöğretim Coğrafya Dersi Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 2(14), 527-2536.
- Güven, T. (2010). *Eşler Arası Şiddete Yönelik Nedensellik Sorumluluk Yüklemeleri ve Evlilik Doyumu*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Güven, N., & Sevim, S. A. (2007). İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar Ve Algılanan Problem Çözme Becerilerinin Evlilik Doyumunu Yordama Gücü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(28), 49-61.
- Hawkins, Daniel, N., Booth A., (2005). Unhappily Ever After: Effects of Long-Term, Low-Quality Marriages On Well-Being” *Social Forces*, 84, 451-471.
- Haybron, D. (2001). Happiness and The Importance of Life Satisfaction. Department of Philosophy. *Arizona University* 1-22.
- Heyman, R. E., Sayers, S. L. Bellack, A. S. (1994). Global Marital Satisfaction Versus Marital Adjustment: An Empirical Comparison of Three Measures. *Journal of Family Psychology*, 8(4), 432-446.
- Heller, D., Watson, D. & Hies, R. (2014). The Role of Person Versus Situation in Life Satisfaction: a Critical Examination. *Psychological Bulletin*, 130(4): 574-600.
- Hochschild, A.J. (2003). *The Second Shift*, New York: Viking Penguin.
- Hotaman, D. (1995). *Gülhane Askeri Tıp Akademisi Sağlık Meslek Yüksek Okulu Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Tutumları İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişki*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Hünler, O. S., Gençöz, T. (2003). Boyun Eğici Davranışlar ve Evlilik Doyumu İlişkisi: Algılanan Evlilik Problemleri Çözümünün Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18(51), 99-108.
- İnceoğlu, M.(2000). *Tutum-Algı-İletişim*, Ankara, İmaj Yayınevi.

- Jackson, J. B., Miller, R. B., Oka, M. Henry, R. G. (2014). Gender Differences in Marital Satisfaction: A Meta-Analysis. *Journal of Marriage and Family*, 76(1), 105-129.
- Kaba, İ., Erol, M. Güç, K. (2018). Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1), 1-14.
- Kabasakal, C. (2012). *Çocuk Psikiyatri Polikliniğine İlk Başvuran Ailelerin Aile İşlevselliği ve Çocuk Yetiştirme Tutumları*. (Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Kaçar S. (2012). *Görsel Sanatlarla Bütünleştirilmiş Probleme Dayalı Öğrenme Yönteminin Öğrencilerin Fen Akademik Başarılarına, Bilimsel Yaratıcılıklarına ve Sanat Etkinlikleriyle Fen Öğrenme Tutumlarına Etkileri*. (Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1988). *İnsan ve İnsanlar*. İstanbul, Evrim Yayıncılık
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2008). *Günümüzde İnsan ve İnsanlar*. İstanbul: Evrim.
- Kanburoğlu, B. (2019). *Evli Kadınlarda Evlilik Yaşı ve Evlenme Biçiminin Evlilik Doyumu ve Depresyon Düzeyine Olan Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kansız, M. Arkar, H. (2011). Mizaç ve Karakter Özelliklerinin Evlilik Doyumu Üzerine Etkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 12(1), 24-29.
- Karakelle, S. Şentürk, C. (2006). Üst Bilişsel Düzeyleri Yüksek ve Düşük Öğrencilerin Ebeveyn Tutumlarının İncelenmesi. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 26, 45-56
- Kasapoğlu, F., Kutlu, M., Durmuş, E. (2017). Evli Bireylerde Kişilerarası İlişki Tarzı ile Evlilik Doyumu Arasındaki İlişki: Evlilikte Öz Yeterlik Algısının Aracı Rolü. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 5(11):469-487.
- Kavak, A. (2018). *Evli Bireylerde Evlilik Doyumu, Aile İşlevselliği ve Çatışma Çözüm Stilleri*, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Umuznalık Tesi, Ankara.
- Kaya, C., Tansey, T. N., Melekoğlu, M. Çakıroğlu, O., (2015). Stress and Life Satisfaction of Turkish College Students” *College Student Journal*, 49(2): 257-261.

- Kaya, İ. (2003). *Evlilik Uyumları İle Çocuklardaki Davranış Problemleri Arasındaki İlişkide Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Rolü*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kaya, N. (2018). *İyi Aile Yoktur*. İstanbul: İthaki Yayınları.
- Kelleci, H. (2019). *Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumunun Yaşam Doyumu, Evlilik Doyumu, Umutsuzluk Düzeyi Açısından İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Kendir, M. E. Demirli, C. (2016). Evlilik Doyumu Üzerinde Anne Baba Tutumunun Etkisinin İncelenmesi, *Education Sciences (NWSAES)*, 11 (3), 96-113.
- Kendir, M. E. (2016). *Bir Grup Yetişkinin Evlilik Doyumları İle Algıladıkları Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişki*. (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Keser, A. (2005). İş Doyumu ve Yaşam Doyumu İlişkisi: Otomotiv Sektöründe Bir Uygulama. *Çalışma ve Toplum Dergisi*, (7), 77-95.
- Keskin, A. (2003). *İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin İngilizce'ye Yönelik Tutumları ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişkiler*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Kirby, J. S. (2005). *A Study of The Marital Satisfaction Levels of Participants in A Marriage Education Course*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Louisiana Üniversitesi, Louisiana.
- Koca, D. A., (2013). *Bir Aile Eğitim Programının Evli Annelerin Evlilik Doyumu, Evlilikte Sorun Çözme Becerisi ve Psikolojik İyi Oluşuna Etkisi*, (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Korkut, G , Gençtürk, Z . (2019). Yaşlılara Bakım Veren Aile Bireylerinde Algılanan Bakım Yükü ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*, 3: 53-78
- Kuzulu, E., Kurtuldu: & Özkan, G. V. (2013). İş Yaşam Dengesi ile Yaşam Doyumu İlişkisi Üzerine Bir Araştırma. *Sakarya İktisat Dergisi*, 2(1): 88-127.

- Liu, H., Li, S. Feldman, M.W., (2013). Gender in Marriage and Life Satisfaction Under Gender Imbalance in China: The Role of Intergenerational Support and SES” *Social Indicators Research*, 114(3):Pp.915-933.
- Mackey, R. A. O’Brien, B. A. (1995). *Lasting Marriages: Men And Women Growing Together*. Westport, CT: Praeger Publishers.
- McMillan, H. S. Morris, M. L. (2012). Examining the Relationship Between Work/Life Conflict and Life Satisfaction in Executives: the Importance of Problem-Solving Coping Interventions and HRD, *Advances in Developing Human Resources*, 14(4): 640-663
- Mackenzie, J. R. (2001). *Çocuğunuza Sınır Koyma*. Çev. Argüç, H. İstanbul:Yakamoz Yayınları.
- Mroczek, D. K. & Spiro III, A. (2005). Change in Life Satisfaction During Adulthood: Findings From The Veterans Affairs Normative Aging Study. *Journal of Personality and Social Psychology*, 88(1), 189.
- Naktiyok, S. (2019).*Örgütsel Stres & Yaşam Doyumu*, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Nalbantoğlu, G. (2016). *6 İle 11 Yaş Arasında Çocuklarda Görülen Ruhsal Sorunların Annelerin Bağlanma Düzeyi, Çocuk Yetiştirme Tutumu ve Aile İşlevleri İle Olan İlişkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ono, H. And Raymo, J.M., 2005, Housework, Market Work, and “Doing Gender” When Marital Satisfaction Declines, *Social Science Research*, 35(4): 823-850.
- Oruç, M. , (1993). *İlköğretim Okulu II. Kademe Öğrencilerinin Fen Tutumları ile Fen Başarıları Arasındaki İlişki*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ovalı, H. (2010). *Farklı Coğrafi Bölgelerde Yaşayan Bireylerin Evlilik Çatışmalarının Çeşitli Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Öngider, N. (2013). Anne-Baba İle Okul Öncesi Çocuk Arasındaki İlişki. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 5(4), 420-440.

- Özdevecioğlu, M. Karadal, H. (Ed.). (2008). *Örgütsel Davranışta Seçme Konular*. Ankara: İlke Yayınevi.
- Özer, M. Karabulut, Ö. Ö. (2003). Yaşlılarda Yaşam Doyumu. *Geriatric Dergisi*, 6(2), 72-74.
- Özgüven, İ. E. (2014). *Evlilik ve Aile Terapisi* (3. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Özkaya, G. (2017). *Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyleri İle Umutsuzluk Ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki*. (Yüksek Lisans Tezi), Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Özügürlü, K. (2013). *Evlilik Raporu-Evlilik, Aile ve Yaşam Birlikteliği*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- Özyürek, A.(2018). Anne-Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları ve Üç Farklı Ölçek Geliştirme Çalışması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 22(2), 659-676.
- Pamuk, M., Durmuş, E. (2015). Investigation of Burnout in Marriage. *Journal of Human Sciences*, 12(1), 162-177.
- Poyrazlı, Ş., Yeşilyaprak, B. Millioğulları, A., (2012). Predictors of Life Satisfaction Among Guidance Counselors And Administrators Employed By The Ministry Of National Education in Turkey”. *Eurasian Journal of Educational Research*, 12(48): 175-192.
- Rosen-Grandon, J., Myers, J. E., Hattie, J. A. (2004). The Relationship Between Marital Characteristics, Marital Interaction Processes, and Marital 82 Satisfaction. *Journal of Counseling & Development*, 82(1):58-68.
- Santrockj, W. (2012). *Yaşam Boyu Gelişim*. Çev. Ed. Yüksel, G. İstanbul: Nobel yayınları.
- Sayiner, B., Köknel, Ö. Turanlı, M. (2005). Lise Öğrencilerinde Ana-Baba Tutumunun Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 21, 193-212.
- Selçuk, E. (1997). *İngilizce Dersine Karşı Tutum İle Bu Dersteki Akademik Başarı Arasındaki İlişki*, Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

- Selçukoğlu, Z., (2001). *Araştırma Görevlilerinde Tükenmişlik Düzeyi İle Yalnızlık Ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Seligman, M. E. P. (2007). *Gerçek mutluluk*, (S. Kunt, Çev.). Ankara: HYB Yayınları.
- Serin, N.G. Özbek, B., (2006). *Okul İdarecilerinin Duygusal Zeka Beceri Düzeyleri İle Yaşam Doyumunu Yöneticilik Deneyimleri ve Cinsiyet Açısından İncelenmesi*, Uluslararası Duygusal Zeka ve İletişim Sempozyum Bildiri Kitabı, İzmir.
- Shin, D. C., Johnson, D. M. (1978). Avowed happiness as an overall assessment of the quality of life. *Social Indicators Research*, 5, 475-492.
- Suldo, S. M., & Huebner, E. S. (2006). Is Extremely High Life Satisfaction During Adolescence Advantageous? *Social Indicators Research*, 78, 180.
- Sungur, M.Z. (2017). *Aşk-Evlilik-Sadakatsizlik*. İstanbul: Büyükkada Yayıncılık.
- Şanlı, D. (2007). *Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarını Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Şanlı, D. & Öztürk, C. (2015). Anne Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumları ve Tutumlar Üzerine Kültürün Etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 8 (4), 240-246
- Şendoğdu, M. C.(2000).*Anaokuluna Devam Eden 5–6 Yaş Grubu Çocukların Anne Babalarını Algulamaları İle Anne Babaların Kendi Tutumlarını Algulamaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Tarhan, N. (2018). *Mutlu Evlilik Psikolojisi*, İstanbul: Timaş Yayınları.
- Taşın Yeter, S. (2010). *5-6 Yaş Grubu Çocuklarda Karşılaşılan Davranış Problemlerinin ve Annelerinin Çocuk Yetiştirme Tutumlarının İncelenmesi (Sakarya İli Örneği)*. (Yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

- Tezel Şahin, F. Özyürek, A. (2008). 5-6 Yaş Grubu Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Demografik Özelliklerinin Çocuk Yetiştirme Tutumlarına Etkisinin İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (3), 395-414.
- Tezer, E. (1996). Evlilik İlişkisinden Sağlanan Doyum: Evlilik Yaşamı Ölçeği. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7).1-7.
- Toplanır, E. (2018). *Yaşam Doyumu Kendini Gerçekleştirme ve Ölüm Korkusu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Toprak, H. (2014). *Ergenlerde Mutluluk ve Yaşam Doyumunun Yordayıcısı Olarak Psikolojik Sağlık ve Psikolojik İhtiyaç Doyumu*, (Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Trent, K. and South, S.J. (1992). Sociodemographic status parental background, childhood family structure and attitudes toward family formation. *Journal of Marriage and The Family*. C.54, SS.42.
- Tufan, E. Güdek, B. (2008). Piyano dersi tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi* , 28 (1), 75-90.
- Tuncay-Senlet, E. (2012). *Domestic Violence Against Women in Relations To Marital Adjustment And Psychological Well-Being, With The Effects of Attachment, Marital Coping, and Social Support*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Tümöz, E.D. (2018). *Kadınlarda Evlilik Doyumunun Kadınların Kişilik Özellikleri Yalnızlık Algıları ve Eş Değerlendirmeleri Bağlamında İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Tuncer, N. (2017). *Bir Grup Üniversite Öğrencisinin Sosyal Anksiyete Düzeylerine Göre Bilinçli Farkındalık ve Yaşam Doyumu Düzeylerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi, İstanbul.
- Ülgen, G. (1995). *Eğitim Psikolojisi*, Ankara, Bilim Yayınları.
- Ünlü, S., (2007). *Aile Yapısı ve İlişkileri*, T.C. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, Eskişehir.

- Ürkmez, D. (2018). *Kadınların Cinsel Sıkıntıları ve Evlilik Doyumları Arasındaki İlişki*, (Yüksek Lisans Tezi), Ordu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ordu.
- Veenhoven, R. (1996). “A Comparative Study of Satisfaction with Life In Europe”. Saris, W. E. , Veenhoven. R. , Scherpenzeel, A. C. , Bunting, B. (Ed.). *The Study of Life Satisfaction içinde*. Budapest: Eotvos University Press.
- White, M. Epston, D. (1990). *Narrative Means To Therapeutic Ends*. New York: Norton. SS.121-148.
- Yalçın, H. (2014). “Evlilik Uyumu İle Sosyodemografik Özellikler Arasındaki İlişki”. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, Cilt 3, Sayı 1, 250-261.
- Yaşar, F. (2009). *İlköğretime Devam Eden Öğrencilerin Anne-Çocuk İlişisini Kabul ve Reddedici Algılama Düzeyinin Annenin Evlilik Doyumu ve Evlilik Uyumu Düzeyiyle İlişkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yavuzer, H. (1990). *Yaygın Ana-Baba Tutumları*. Ana-Baba Okulu İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2007). *Ana-Baba ve Çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2004). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2005). *Çocuğu tanımak ve anlamak*. İstanbul: Remzi Kitabevi
- Yavuzer, H. (1993). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yeşiltepe, S. S. (2011). *Öğretmenlerin Evlilik Uyumlarının Psikolojik İyi Oluş ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Yıldız, A. (2013). *Anne Baba Tutumları İle Evlilik Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldız, S. A. (2004). Ebeveyn Tutumları ve Saldırganlık. *Polis Bilimleri Dergisi*, 6 (3-4), 131-150.

- Yıldız, M. A. Baytemir, K. (2016). Evli Bireylerde Evlilik Doyumu İle Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkide Benlik Saygısının Aracılığı. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 67-80.
- Yılmaz, A. (2009). *Suçta Yönelmiş ve Yönelmemiş 14-18 Yaş Arası Ergenlerin Empati Düzeylerinin ve Ana-Baba Tutumlarının İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Yılmaz, V. (2004). *Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarına Anneannelerin Etkilerinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Yizengaw, S. S., Kibret, B. T., Gebiresilus, A. G., & Sewasew, D. T. (2014). Marital Adjustment Among Early, Age-Appropriate Arranged and Love-Matched Marriage, Motta, North West Ethiopia. *Innovare Journal of Social Sciences*, 2(4), 65-73.
- Yörükoğlu, A. (2003). *Çocuk ruh sağlığı*. Ankara: Özgür Yayınları.

EKLER

Ek 1: Anket ve Araştırma İzin Belgesi

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-20-E.5272165

18/04/2017

Konu: Anket ve Araştırma İzin Talebi

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) İst. Sabahattin Zaim Üniversitesinin 13.03.2017 tarih ve 218 sayılı yazısı.
b) MEB. Yen. ve Eğ. Tek. Gn Md. 07.03.2012 tarih ve 3616 sayılı 2012/13 nolu gen.
c) Millî Eğitim Araştırma ve Anket Komisyonunun 17.04.2017 tarihli tutanağı.

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Hilal GÜRKAN'ın "Okul Müdürlerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri ile Yaşam Boyu Öğrenme Yeterlikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu tezi kapsamında, ilimiz Beykoz, Kadıköy ve Üsküdar ilçelerine bağlı resmi/özel ilköğretim, ortaokul ve liselerde görev yapan yöneticilere; anket uygulama hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının; söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, **uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması** koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Ömer Faruk YELKENCİ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
18/04/2017

Ahmet Hamdi USTA
Vali a.
Vali Yardımcısı

- Ek:1- Genelge
2- Komisyon Tutanağı

İl Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İmran Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 629d-d2b0-34b6-b74d-7d1a kodu ile teyit edilebilir.

Ek 2: Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu

CİNSİYETİNİZ	☐ ERKEK ☐ KADIN
YAŞINIZ	☐ 23 ve altı ☐ 24-35 ☐ 36-44 ☐ 45-55 ☐ 56 ve üzeri
ÖĞRETMENLİKTE MESLEK YILINIZ	☐ 1-5 ☐ 6-10 ☐ 11-15 ☐ 16-20 ☐ 21-25 ☐ 25 ve +
MESLEKTE TOPLAM YÖNETİCİLİK SÜRENİZ	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ☐ 10 +
MEZUN OLDUĞUNUZ PROG.	☐ Lisans ☐ Yüksek Lisans ☐ Doktora
BRANŞINIZ	
ÇALIŞTIĞINIZ ÖĞRETİM KADEMESİ	☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise

Yaşam boyu Öğrenme Yeterlikler Ölçeği (YBÖYÖ)

Sayın Öğretmen, Bu bölümde "Yaşam boyu öğrenme yaklaşımına yönelik yeterlik algıları"nın belirlenmesi amacıyla değerlendirmeleriniz alınacaktır. Lütfen her maddeye ilişkin değerlendirmenizi yanda verilen: "Hiç", "Az", "Orta", "Çok" ve "Tam" yazan kutucuklardan görüşünüze en uygun seçeneğe "X" işareti koyarak, hiçbir maddeyi BOŞ BIRAKMAYINIZ.	Hiç	Az	Orta	Çok	Tam
Öz yönetim yeterlikleri					
1.Mesleki gelişim için gerekli olan kararları tek başına alabilme					
2.Bireysel gelişim sürecinde eksik yönleri fark edebilme					
3.Öğrenme sürecinde bireysel olarak kendini değerlendirebilme					
4.Meslektaşlarla işbirliği yaparak çalışabilme					
5.Meslek alanıyla ilgili olarak gerçekleşen etkinliklerde gruba liderlik yapabilme					
6.Mesleki gelişim için kendini nasıl motive edeceğini bilme					
7.Yeni bir konuyu öğrenirken kendini sürekli motive edebilme					
8.Takım çalışmalarında bireysel sorumluluklar alabilme					
9.Her hangi bir alanda gerçekleştirilen aktivitelere aktif olarak katılabilme					
10.Meslek hayatında karşılaşılan problemlere yönelik yaratıcı fikirler sunabilme					
11.Meslek alanında gerçekleşen yeni fikirlere kolayca uyum sağlayabilme					
12.Mesleki gelişim amacıyla gerçekleştirilen projeleri yönetebilme					
13.Yeni bir konuyu öğrenmek için sürekli çalışabilme					
Öğrenmeyi öğrenme yeterlikleri					
14.Mesleki gelişim için mevcut fırsatları belirleyebilme					
15.Mesleki gelişim için gerekli olan öğrenme etkinliklerinin neler olduğunu bilme					
16.Öğrenme sürecinde çekinmeden soru sorabilme					
17.Mesleki alanla ilgili her konuya merak duyabilme					

Ek 3: Evlilik Doyum Ölçeği

EUÖ

Aşağıda eşlerin evlilik ilişkileri ile ilgili olarak 15 madde bulunmaktadır her maddeyi dikkatlice okuduktan sonra size uygun olan seçeneği işaretleyiniz lütfen hiçbir ifadeyi boş bırakmayınız. İçten ve doğru verdiğiniz yanıtlar için teşekkür ederiz.

1) Ölçeğin birinci maddesinde, **evliliğinizdeki mutluluk düzeyini tüm yönleri ile en iyi tanımladığına inandığınız noktayı daire içine alınız.** Ortadaki “mutlu” sözcüğü üzerindeki nokta, çoğu kişinin evlilikten duyduğu mutluluk derecesini temsil etmekte ve ölçek kademeli olarak sol ucunda evliliğinde çok mutsuz olan küçük bir azınlığı, sağ ucunda ise evliliğinde çok büyük bir doyum ve mutluluk duyan küçük bir azınlığı temsil ederek derecelendirilmiş bulunmaktadır.

Çok mutsuz

Mutlu

Çok mutlu

Aşağıdaki maddelerde verilen konulara ilişkin olarak, siz ve eşiniz arasındaki anlaşma ya da anlaşmazlık derecesini yaklaşık olarak belirtiniz. Lütfen her maddeyi belirtiniz.

Yukarıdaki ilk maddeyi atlamayınız.

	Her zaman anlaşırız	Hemen her zaman anlaşırız	Arasına anlaşamadığımız olur	Sıklıkla anlaşamayız	Hemen Her zaman anlaşamayız	Hiç anlaşamayız
2. Aile bütçesini idare etme						
3. Boş zaman etkinlikleri						
4. Duyguların ifadesi						
5. Arkadaşlar						
6. Cinsel ilişkiler						
7. Toplumsal kurallara uyma (doğru, iyi veya uygun davranış)						
8. Yaşam felsefesi						
9. Eşin akrabaları ile anlaşma						

Lütfen aşağıdaki maddelerde evliliğinizi en iyi ifade ettiğine inandığınız bir cevabı işaretleyiniz.

10. Ortaya çıkan uyumsuzluklar genellikle

Erkeğin susması ile Kadının susması ile Karşılıklı anlaşmaya varılarak sonuçlanır

11. Ev dışı faaliyetlerinizin ne kadarını eşinizle birlikte yaparsınız?

Hepsini Bazılarını Çok azını Hiçbirini

12. Boş zamanlarınızda aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz?

Dışarıda bir şeyler yapmayı Evde oturmayı

Eşinizle genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz?

Dışarıda bir şeyler yapmayı Evde oturmayı

13. Hiç evlenmemiş olmayı istediğiniz olur mu?

Sık sık Arada sırada Çok seyrek Hiçbir zaman

14. Hayatınızı yeniden yaşayabilseydiniz,

Aynı kişiyle evlenirdiniz Farklı kişiyle evlenirdiniz

15. Eşinize güvenir, sırlarınızı ona açarmısınız?

Hemen hemen hiçbir zaman Nadiren Çoğu konularda Her konuda

Ek 4: Yetişkin Yaşam Doyum Ölçeği (YYDÖ)

YETİŞKİN YAŞAM DOYUMU ÖLÇEĞİ (YYDÖ)						
Sevgili katılımcılar,						
Bu ölçek, yaşamınızla ilgili düşüncelerinizi öğrenmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçekte 21 madde bulunmaktadır. Lütfen her bir maddeyi dikkatlice okuyunuz. Okuduğunuz maddeye ne derecede katılıp katılmadığınıza karar veriniz. Seçeneklerinden size uygun gelen seçeneği çarpı işareti (X) ile belirtiniz. Bütün maddelere tepkide bulununuz. Ölçek üzerine adınızı ve adresinizi yazmayınız. Duyarlılığınız için teşekkür ederim.						
Cinsiyet: K ( ) E ( )	Yaş :					
		Hiç uygun değil	Uygun değil	Kısmen uygun	Uygun	Tamamen uygun
1. Hayatımdan memnunum.	( ) ( ) ( ) ( ) ( )					
2. Hayat şartlarım mükemmel.	( ) ( ) ( ) ( ) ( )					
3. Hayatım, çoğu arkadaşımın hayatından daha iyidir.	( ) ( ) ( ) ( ) ( )					
4. Hayattan şimdiye kadar önemli şeyleri elde ettim.	( ) ( ) ( ) ( ) ( )					
5. İyi bir hayatım var.	( ) ( ) ( ) ( ) ( )					
6. Hayatımda “keşke”lerim çoktur.	( ) ( ) ( ) ( ) ( )					
7. Ailemle vakit geçirmeyi severim.	( ) ( ) ( ) ( ) ( )					
8. Yeterince arkadaşım var.	( ) ( ) ( ) ( ) ( )					
9. İhtiyacım olduğunda arkadaşlarım bana yardımcı olurlar.	( ) ( ) ( ) ( ) ( )					
10. Arkadaşlarım bana iyi davranır.	( ) ( ) ( ) ( ) ( )					
11. Arkadaşlarımdan memnunum.	( ) ( ) ( ) ( ) ( )					
12. Eğlenceli birisiyim.	( ) ( ) ( ) ( ) ( )					
13. Kendimi seviyorum.	( ) ( ) ( ) ( ) ( )					
14. İyi bir insanım.	( ) ( ) ( ) ( ) ( )					
15. Kendimi başarılı bulurum.	( ) ( ) ( ) ( ) ( )					
16. Mahallemden memnunum.	( ) ( ) ( ) ( ) ( )					
17. Komşularımdan memnunum.	( ) ( ) ( ) ( ) ( )					
18. Yaşadığım yerde yapılabilecek eğlenceli birçok aktivite var.	( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ( )					
19. İşimden memnunum.	( ) ( ) ( ) ( ) ( )					
20. İşe gitmek için sabırsızlanırım.	( ) ( ) ( ) ( ) ( )					
21. Hayata tekrar başlama şansı verilse aynı işi yaparım.	( ) ( ) ( ) ( ) ( )					

Ek 5: Yetişkin Yaşam Doyum Ölçeği (YYDÖ)

ANNE BABA ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMLARI ÖLÇEĞİ (ABTÖ)- A Formu (Okul Öncesi Çocuğa Sahip Anne-Babalar için)

Sayın Anne Baba,

Aşağıda anne babaların çocuk yetiştirme tutumlarına ilişkin ifadeler yer almaktadır. Sizden bu ifadelere katılma düzeyinizi “Tamamen katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kısmen katılıyorum”, “Katılmıyorum” ve “Hiç katılmıyorum” şıklarından birini işaretleyerek (X) belirtmeniz beklenmektedir. Katılımınız için teşekkür ederiz.

Maddeler	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
1. Çocuğumu, her durumda duygu ve düşüncesini ifade etmesi için desteklerim.	5	4	3	2	1
2. Çocuğum için koyduğum bir kuralı asla değiştirmem.					
3. Çocuğumu, istediği gibi davranmakta özgür bırakırım.					
4. Çocuğuma odasını toplama gibi yapabileceği bazı sorumluluklar veririm.					
5. Çocuğumun, rahatsız edici ve yanlış davranışlarını görmezden gelirim.					
6. Çocuğumla ilgili konularda kontrolü her zaman elimde tutarım.					
7. Çocuğumu, toplumun istediği ideal insan olarak yetiştiririm.					
8. Çocuğuma, onu cezalandırılacağı söylesem de bu cezaları uygulamam.					
9. Çocuğumla ilgili kararları ben alırım.					
10. Çocuğuma duyduğum güveni ona belirtirim.					
11. Çocuğum için kurallar koysam da kurallara uymasını beklemem.					
12. Çocuğumu şımartırım.					
13. Çocuğuma kuralların nedenleri ile ilgili açıklamalar yaparım.					
14. Çocuğumu, yeni şeyler denemesi konusunda cesaretlendiririm.					
15. Çocuğumu yaptığı bir şeyden dolayı cezalandırdığımda, ondan özür dilerim.					
16. Çocuğum, yapmasını istediğim bir işi yapmadığında hoşgörü ile karşılarım.					
17. Çocuğum için, her zaman uyması gereken kurallar koymam.					
18. Çocuğumun söz dinlemesi için, daha resmi davranırım.					
19. Çocuğuma hiçbir konuda “hayır” demem.					

20. Çocuğumu disipline etmeye çalışmam.					
21. Çocuğumun bireysel özelliklerin ve mizacının farkında olarak ona saygı duyarım.					
22. Çocuğumdan, koyduğum kurallara sorgulamadan uymasını beklerim.					
23. Çocuğum üzerinden kontrolü eksik etmem.					
24. Çocuğum olumlu davranışlar sergilediğinde, onu överim.					
25. Çocuğumdan, taleplerimi yerine getirmesini beklerim.					
26. Çocuğumun sağlam ve güçlü bir karaktere sahip olması için yaptıklarını beğendiğimi hissettirmem.					
27. Farklı bir ortamda, çocuğumun kurallara uymamasını önemsemem.					
28. Çocuğumu ilgilendiren konularda, onun fikrini de alırım.					
29. Çocuğuma karşı duygularımı güzel sözlerle, sarılarak ve öperek gösteririm.					
30. Çocuğumun her an nerede ve ne yaptığını takip ederim.					
31. Çocuğumun, yanlış davranışlarını cezalandırırım.					
32. Çocuğum ile zaman geçirmek için özel planlamalar yaparım.					
33. Çocuğum ile göz teması kurar ve sözünü kesmeden dinlerim.					
34. Çocuğumun girişkenliğini ve yeteneklerini desteklerim.					
35. Hiçbir zaman çocuğumu yalnız bırakmam.					
36. Çocuğumun sorularını önemserim ve sabırla cevaplarım.					
37. Çocuğuma hiçbir zaman şiddet uygulamam.					
38. Çocuğum hata yaptığında, onu ayıplamam.					

Anketimiz bitmiştir. Sabrınız ve katılımınız için teşekkürler.

ABTÖ

38 Madde

Puanlama: 5, 4 ,3, 2, 1.

(1) Demokratik Tutum 15 Madde (1, 4, 10, 13, 14, 21, 24, 28, 29, 32, 33, 34, 36, 37, 38. Maddeler)

(2) Baskıcı ve Otoriter Tutum 12 Madde (2, 6, 7, 9, 18, 22, 23, 25, 26, 30, 31, 35. Maddeler)

(3) Aşırı Hoşgörülü Tutum 11 Madde (3, 5, 8, 11, 12, 15, 16, 17, 19, 20, 27. Maddeler)

Her alt boyuttan alınan yüksek puan o tutumun baskın olduğunu gösterir.

ÖZGEÇMİŞ

Zeynep KILIÇLI

EĞİTİM

Yüksek Lisans : İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,

Aile Danışmanlığı Anabilim Dalı, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Bilim Dalı Tezli

Yüksek Lisans Programı

Lisans: İstanbul Üniversitesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi

Anadolu Üniversitesi Sosyoloji

Ön Lisans: Anadolu Üniversitesi Laborant ve Veteriner Sağlığı

Anadolu Üniversitesi Sosyal Hizmetler ve Danışmanlık

Lise: Bayburt Sağlık Meslek Lisesi (Hemşirelik)

İŞ DENEYİMİ

2006 Türkiye Hastanesi (Bebek Yoğunbakım)

2006 -2015 İbb Kadın ve Aile Sağlığını Koruma Projesi (Sağlık Eğitimcisi)

2015-2022 İbb Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü (Sağlık Eğitimcisi)